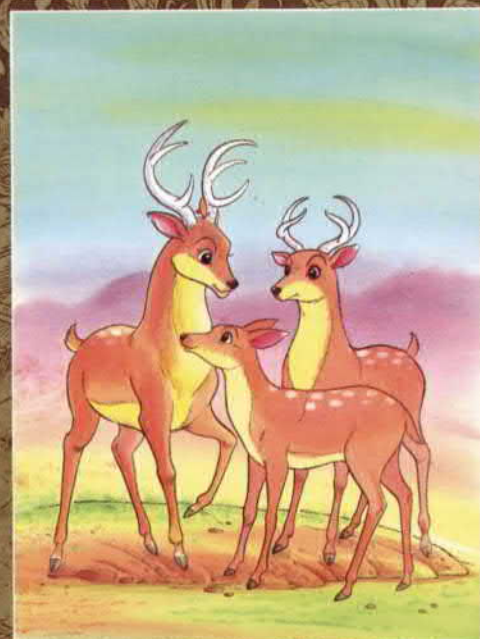
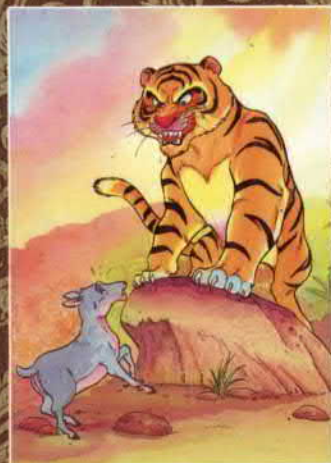
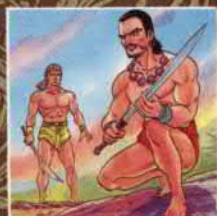

หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก

นิทานชาดก เล่ม ๓

กระทรวงศึกษาธิการ

ตัวอย่าง

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชุด ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก

เรื่อง

ชีทาขชาตก เล่ม ๑

จรัส ดวงธิดาร
บ้านเด็ก

เรื่อง
ภาพประกอบ

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๕
จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
ISBN 974-01-2826-2

นิทานชาดกเล่ม ๑

จำรัส ดวงธิดาร เรียบเรียง

ISBN 974-10-0899-6

พิมพ์แจกครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๕๓๔

ลิขสิทธิ์เป็นของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ผู้ที่จะเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี จะต้องมีการฝึกปฏิบัติธรรมมาตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก การที่จะฝึกปฏิบัติธรรมให้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นักเรียนควรมีความรู้เพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ กรมวิชาการจึงพิจารณาเห็นว่า เนื้อหาในพระไตรปิฎกบางหมวด ให้แนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ควรจะนำมาพิจารณาและคัดเลือกให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ จะได้ประพฤติปฏิบัติให้เป็นพลเมืองดีของชาติ กรมวิชาการจึงได้จัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์พระพุทธศาสนาและจริยธรรม ชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎกขึ้น หนังสือชุดนี้มีด้วยกันหลายเล่ม แต่นิทานชาดกจัดทำเป็น ๓ เล่ม คือ เล่ม ๑, ๒ และ ๓

สำหรับนิทานชาดก เล่ม ๑ นี้ ประกอบด้วยนิทานชาดกที่คัดเลือกมาจากพระไตรปิฎก และนำมาเรียบเรียงใหม่ให้เหมาะสมสำหรับเด็กอ่าน จำนวน ๘ เรื่อง คือ เรื่องกวางป่าสามพี่น้อง โจรเรียกค่าไถ่ นกกระเจาบสองฝูง เกี่ยวพันกับกมุลไถ ทำใจดีสู้เสือ กระต่ายตื่นตูม สุนัขแสนรู้ ลูกไม้หล่นไกลต้น ในการนำเสนอเนื้อหา ผู้เขียนกล่าวถึงที่มาของนิทานชาดกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่บุคคลต่าง ๆ ในครั้งพุทธกาลก่อน เพื่อนำเข้าสู่ชาดกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง จากนั้นก็สรุปรูปแบบของการเล่านิทานชาดกไว้ เมื่อนักเรียนอ่านจะได้ทั้งความเพลิดเพลินและได้คติธรรมเพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติ

กรมวิชาการ คาดว่า หนังสือชุดความรู้เรื่องพระไตรปิฎกชุดนี้ นักเรียนจะได้ประโยชน์จากการอ่านอย่างคุ้มค่า และกรมวิชาการขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยจัดทำไว้ ณ ที่นี้ด้วย

(นายจำเริญ เสกธีระ)

อธิบดีกรมวิชาการ

๒ เมษายน ๒๕๓๔

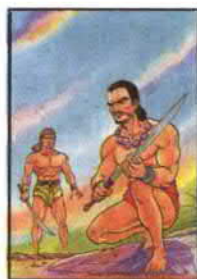
สารบัญ

หน้า

กวางป่าสามพี่น้อง

๑

โจรเรียกค่าไถ่

๒๔

นกกระจาบสองฝูง

๔๕

เหยี่ยวกับนกมูลไถ

๖๐

ทำใจดีสู้เสือ

หน้า

๗๒

กระต่ายตื่นตูม

๘๓

สุนัขแสนรู้

๙๗

ลูกไม้หล่นไกลต้น

๑๐๙

เรื่อง กวางป่าสามพี่น้อง
มีอยู่ในชาดกที่ชื่อ โรหนชาดก
หมวดนิบาตชาดก แห่งพระ
สุตตันตปิฎก เหตุเกิดของ
ชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน
เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่
พระสงฆ์ในวัดนำมาสนทนา
กันในหอประชุมซึ่งเป็นที่สำหรับ
สนทนาธรรม เรื่องที่พระสงฆ์
นำมาสนทนากันวันนั้น เป็น
เรื่องเกี่ยวกับวิกรรมของพระ
อานนท์ ผู้เสียสละชีวิตเพื่อ
พระพุทธเจ้า

พระอานนท์มีศักดิ์เป็น
พระอนุชาหรือน้องชายของพระ-
พุทธเจ้า เพราะบิดาของท่าน
เป็นน้องชายพระบิดาของพระ-
พุทธเจ้า พระอานนท์ได้เสด็จ
ออกบวชตามพระพุทธเจ้า พร้อม
กับบรรดาเจ้าชายเจ้าพี่เจ้าน้อง
อีกหลายท่าน

เรื่องพระอานนท์แสดง

วีรกรรมให้ปรากฏนั้น เกิดจาก
พระเทวทัต ผู้มักใหญ่ใฝ่สูง
ต้องการให้ตัวเองได้เป็นผู้ปกครอง
สงฆ์แทนพระพุทธเจ้า จึงวางแผน
ปลงพระชนม์พระพุทธเจ้าหลาย
ครั้ง ครั้งหนึ่งพระเทวทัตวางแผน
ให้ฝ่ายพนักงานเลี้ยงช้างหลวง
ในโรงช้างหลวงของพระเจ้าอชาต-
ศัตรู พระราชาแคว้นมคธ ซึ่ง
มีกรุงราชคฤห์เป็นเมืองหลวง
ให้ช้างซึ่งกำลังดกมันกินเหล้า
เมามัน แล้วเปิดโรงช้างปล่อยช้าง
เข้าใส่พระพุทธเจ้าที่กำลังเสด็จ
ออกบิณฑบาต พร้อมด้วย
พระสงฆ์สาวก ซึ่งมีพระอานนท์
ตามเสด็จในเช้าวันนั้น ณ เมือง
ราชคฤห์ พระสงฆ์ทั้งปวงแตก
ฮือ เหลือแต่พระอานนท์ออก
ไปยืนขวางอยู่ทางเบื้องพระ-
พักตร์พระพุทธเจ้าไว้

ช้างเมามันตัวที่ชื่อ **นพาคิริ**
ได้สดีหายเมามัน สงบคึกเข้
ลง เสียใจส่งเสียงแปร้นร้องไห้
ไม่ยอมทำร้ายพระอานนท์และ
พระพุทธเจ้า

เรื่องนี้เป็นข่าวใหญ่โต
พระสงฆ์ทั้งปวงนำมาสนทนา

กันว่าน่าอัศจรรย์ และกล่าวถึง
ความกล้าหาญของพระอานนท์
ที่เสียสละชีวิตเพื่อพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าทรงทราบ
เรื่องนี้ ได้เสด็จมายังที่ประชุม
พระสงฆ์แล้วตรัสสรรเสริญพระ-
อานนท์ และตรัสว่า พระอานนท์
ได้เคยแสดงวีรกรรมทำนองนี้
มาแล้วในอดีต

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวนั้น ได้กราบทูลให้
พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้ฟัง
พระพุทธเจ้าจึงตรัสชาดกเรื่อง
กวางป่าสามพี่น้อง

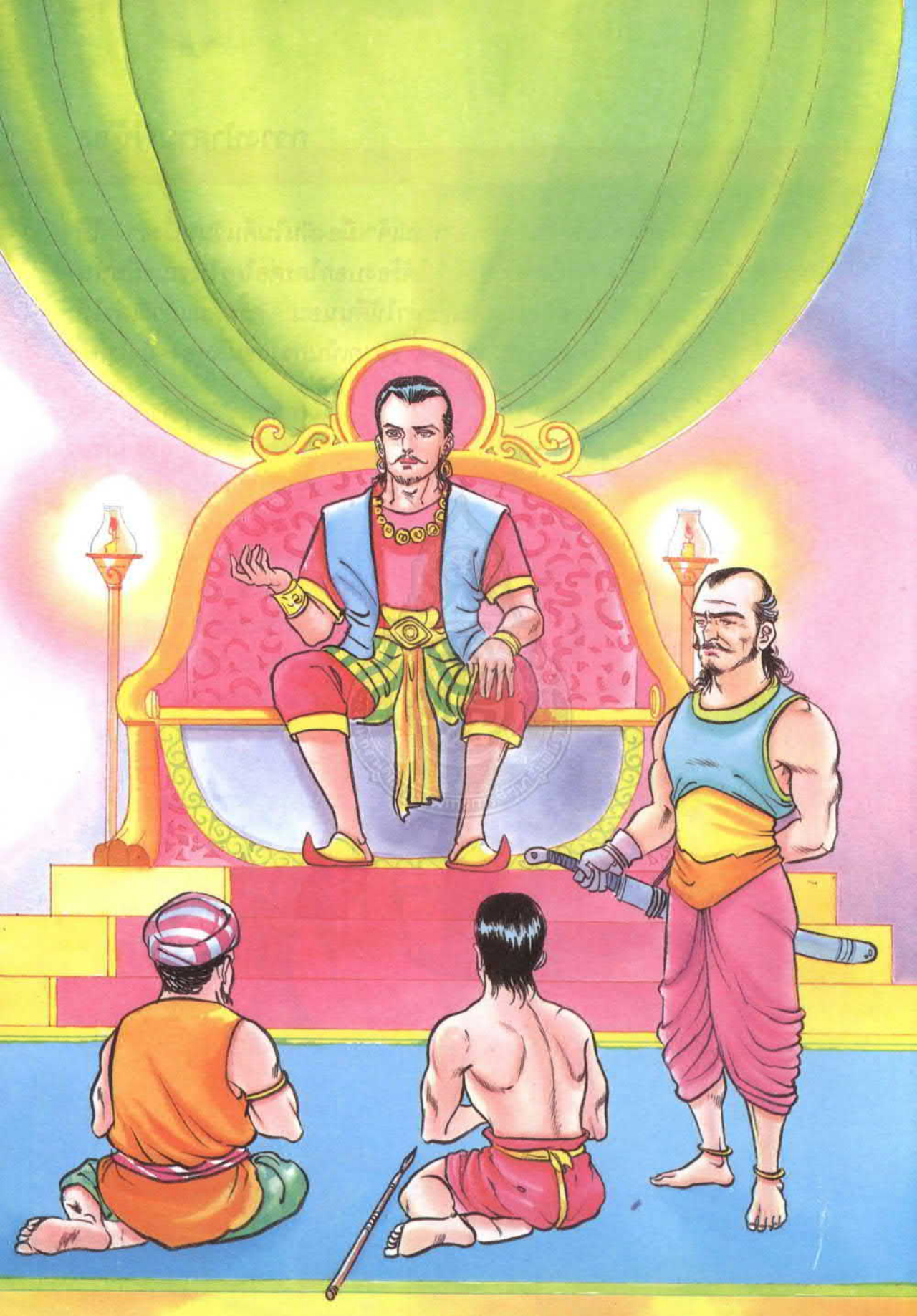
เรื่องมีดังต่อไปนี้

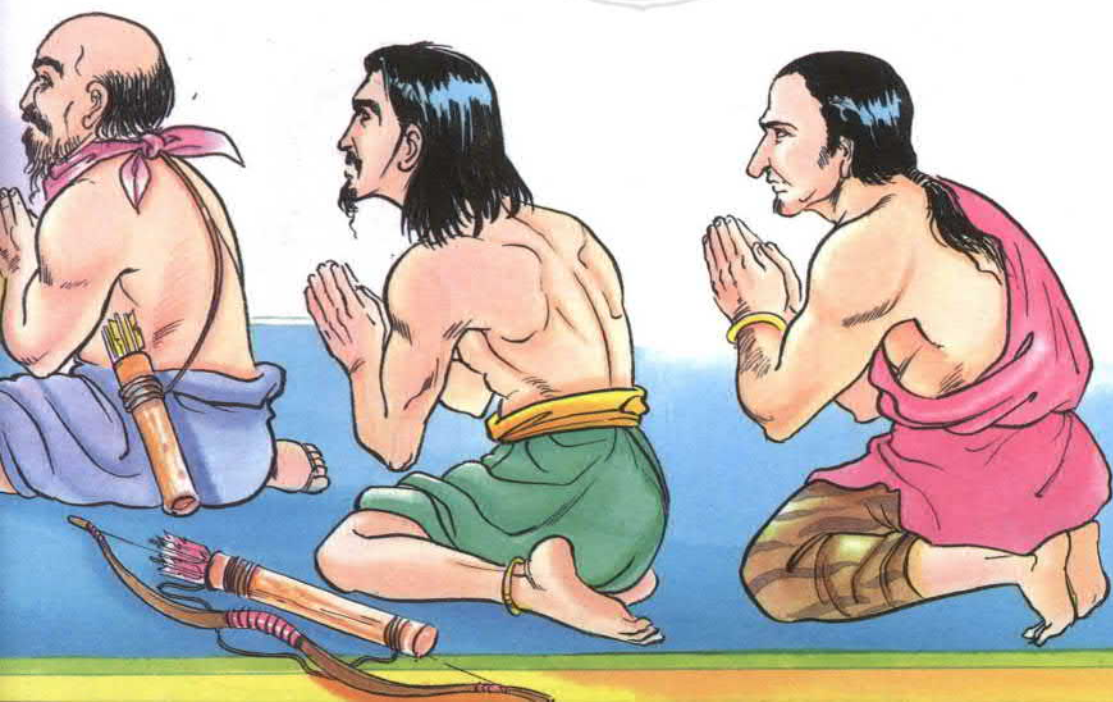
กวางป่าสามพี่น้อง

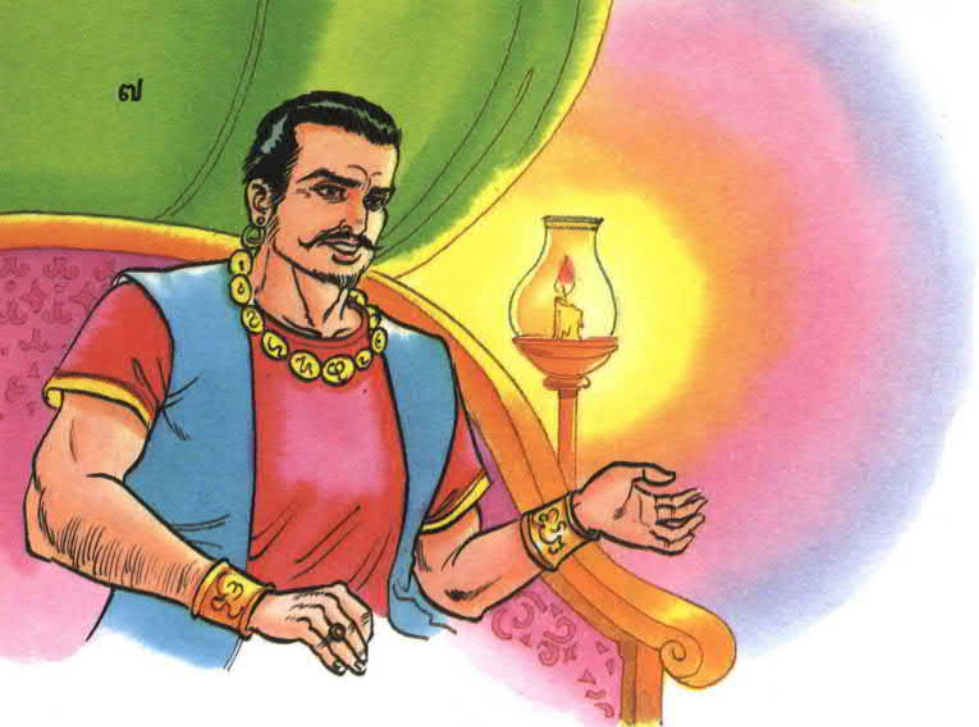
ที่เมืองแห่งหนึ่ง ภรรยาของท่านเจ้าเมืองฝันในคืนวันหนึ่งว่า ได้เห็นกวางป่าขนสีทอง ก็นึกอยากได้ ได้ร้องบอกใครต่อใครในขณะฝันนั้น ให้ไล่จับ จนกลายเป็นเสียงละเมอและทำให้ตื่นนอน ครั้นตื่นแล้วก็เล่าให้ท่านเจ้าเมืองผู้เป็นสามีฟังว่า ตนแพ้ท้อง อยากเห็นกวางขนสีทอง ถ้าไม่ได้เห็นคงตายแน่

ด้วยความรักภรรยา ท่านเจ้าเมืองจึงเรียกหาบรรดาผู้ประกอบอาชีพ
เป็นนายพรานป่าล่าสัตว์ ให้มาพบแล้วสอบถามว่าใครเคยเห็นกวางขนสีทอง
ในป่าที่ไหนบ้าง ถ้าใครเห็นและล่าจับเอาตัวเป็น ๆ มาให้ได้ จะให้รางวัล
อย่างงาม

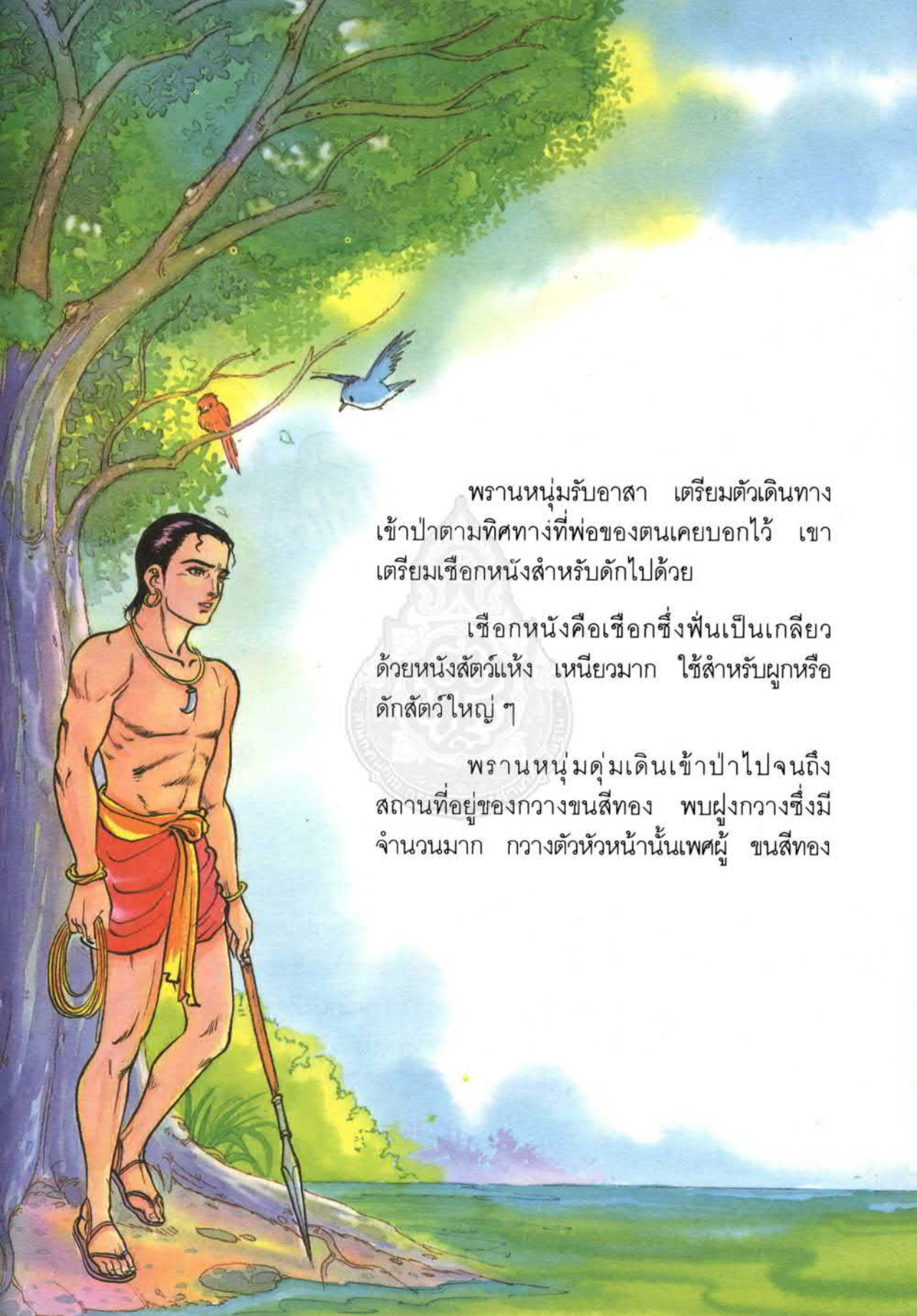

พรานหนุ่มเล่าให้ท่านเจ้าเมืองฟังว่าตัวเขาทราบที่อยู่ของกวาง
ชนสีทอง เพราะพ่อของเขาซึ่งตายแล้ว เคยเห็นและเก็บเป็นความลับไว้ไม่
บอกใคร แต่ก่อนตายพ่อได้บอกเรื่องนี้ไว้พร้อมกับกำชับให้ถือเป็นความลับ

ท่านเจ้าเมือง “เจ้าสามารถไปจับมันมาได้ไหม”

พรานหนุ่ม “คิดว่าได้ขอรับ”

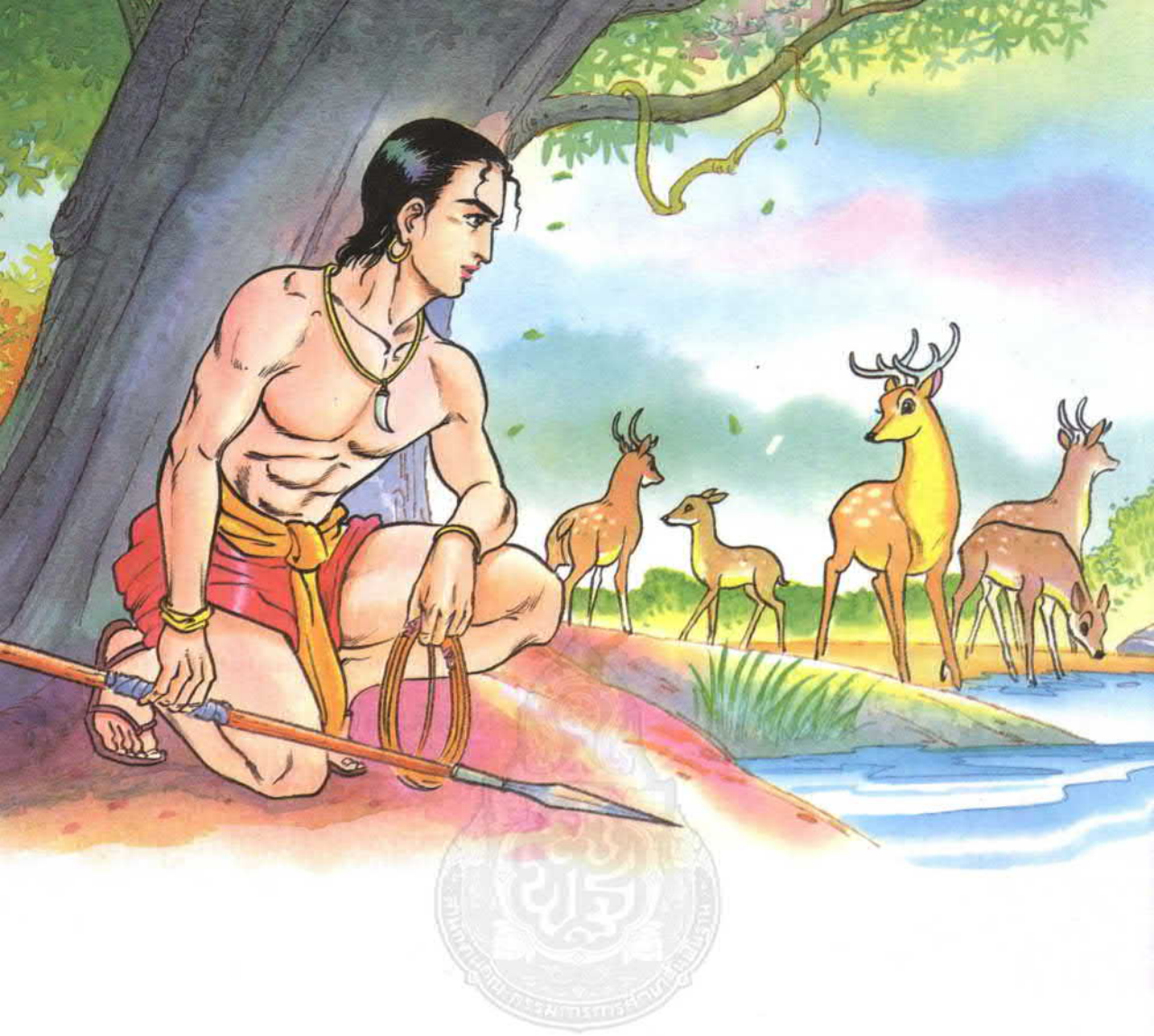

พรานหนุ่มรับอาสา เตรียมตัวเดินทาง
เข้าป่าตามทิศทางที่พ่อของตนเคยบอกไว้ เขา
เตรียมเชือกหนังสำหรับดักไปด้วย

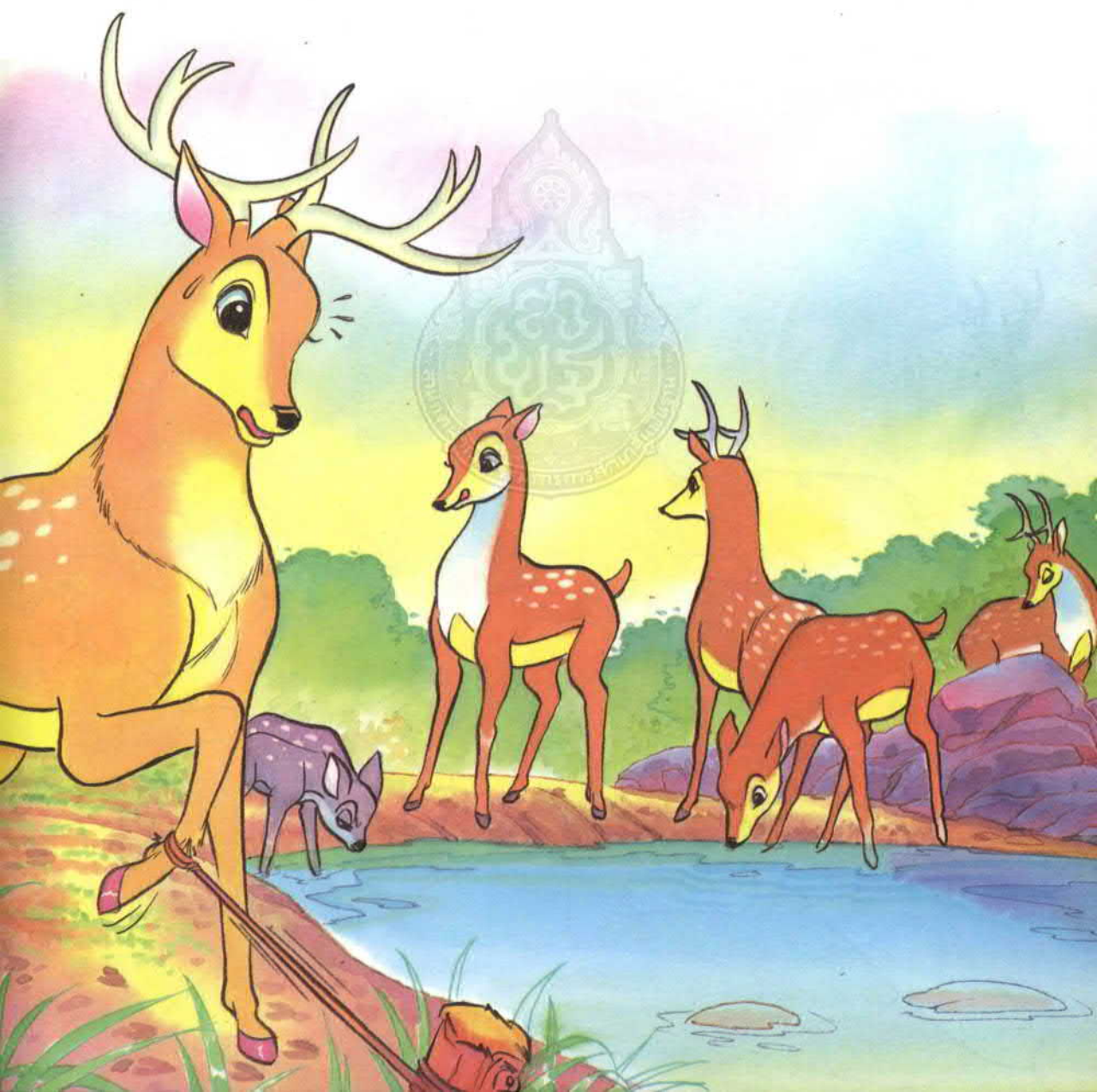
เชือกหนังคือเชือกซึ่งพันเป็นเกลียว
ด้วยหนังสัตว์แห้ง เหนียวมาก ใช้สำหรับผูกหรือ
ดักสัตว์ใหญ่ ๆ

พรานหนุ่มคุมเดินเข้าป่าไปจนถึง
สถานที่อยู่ของกวางชนสีทอง พบฝูงกวางซึ่งมี
จำนวนมาก กวางตัวหัวหน้านั้นเพศผู้ ชนสีทอง

พรานหนุ่มติดตามความเคลื่อนไหวของกวางฝูงนี้ไปตลอด จึงทราบวกวางฝูงนี้ลงกินน้ำที่ไหน หัวหน้ากวางลงด้านใดของสระน้ำ และกวางบริวารลูกน้องลงด้านใดก็ทราบหมด จึงดักบ่วงเชือกหนังไว้ตรงทางที่กวางขนสีกองตัวหัวหน้าลงกินน้ำ จนกวางหัวหน้าฝูงติดบ่วงเข้าในวันหนึ่ง กวางหัวหน้าฝูงทราบว่ตนติดบ่วงที่นายพรานดักเสียแล้ว ก็ระงับความตระหนกตกใจไว้ได้ ไม่แสดงอาการผิดปกติให้บรรดากวางลูกน้องเห็น ด้วยเกรงว่าบรรดากวางลูกน้อง ซึ่งกำลังกระหายน้ำจะตกใจวิ่งกระเจิดกระเจิงโดยไม่ทันได้กินน้ำ

เมื่อกวางลูกน้องทั้งหมดกินน้ำอิ่มและทยอยขึ้นจากสระในป่าไป
กันหมดแล้ว กวางหัวหน้าฝูงจึงใช้ขากระชากปวงอย่างแรง แต่ยิ่งกระชาก
ปวงยิ่งรัดและเหนียวแน่นยิ่งขึ้น หนังขาของหัวหน้ากวางขนสีทองถูกเชือก
หนังรัดจนบาดเจ็บเป็นแผลลึก หัวหน้ากวางกระชากอย่างแรงอีก คราวนี้ถึงกับ
เอ็นที่ขาขาด

หัวหน้าฝูงกว้างรู้ตัวเองว่าคราวนี้ไปไม่รอดแน่ จึงส่งเสียงร้องเป็น
สัญญาณ บอกบรรดาฝูงกว้างลูกน้องว่าตนเองติดบ่วงดักของนายพรานเสียแล้ว
ฝูงกว้างแตกฮือด้วยความตกใจ วิ่งกันเสียงดังอีกทีก็ลั่นไปทั้งป่าจนป่าราบ
เป็นแถบ ๆ

สักพักหนึ่งมีกวางเพศผู้วิ่งแตกจากฝูงวกกลับมายังสระน้ำ ไล่เลี่ยกันนั้นก็มีกวางเพศเมียอีกตัวหนึ่งวิ่งตามกลับมาอยู่ที่แห่งเดียวกัน กวางป่าทั้งสามเป็นพี่น้องกัน กวางขนสีทองหัวหน้าผากซึ่งกำลังติดบ่วงนายพรานนั้นเป็นพี่ชาย กวางเพศผู้ที่วิ่งกลับมาเป็นน้องชาย และกวางเพศเมียตัวที่สามเป็นน้องสาว

นายพรานหนุ่มยังไม่แสดงตน ยังคงซ่อนอยู่ที่พุ่มไม้ ทั้งนี้ด้วยความ
อยากดูความเคลื่อนไหวของกวางชนสีทอง

กวางพี่ชายใหญ่ซึ่งชนสีทองบอกกวางน้องชายให้พาน้องสาวรีบ
หนีกลับไป และทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝูงแทนตนเอง

คำบอกน้องของกวางชนสีทองนั้น ท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดกที่
พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ได้แต่งไว้เป็นคำฉันท์ภาษาบาลีว่า

เอเต ยเท ปฏิจุนฺติ

ภิตา มรณา จิตฺตก

กจฺจถ ตวปี มา กงฺติ

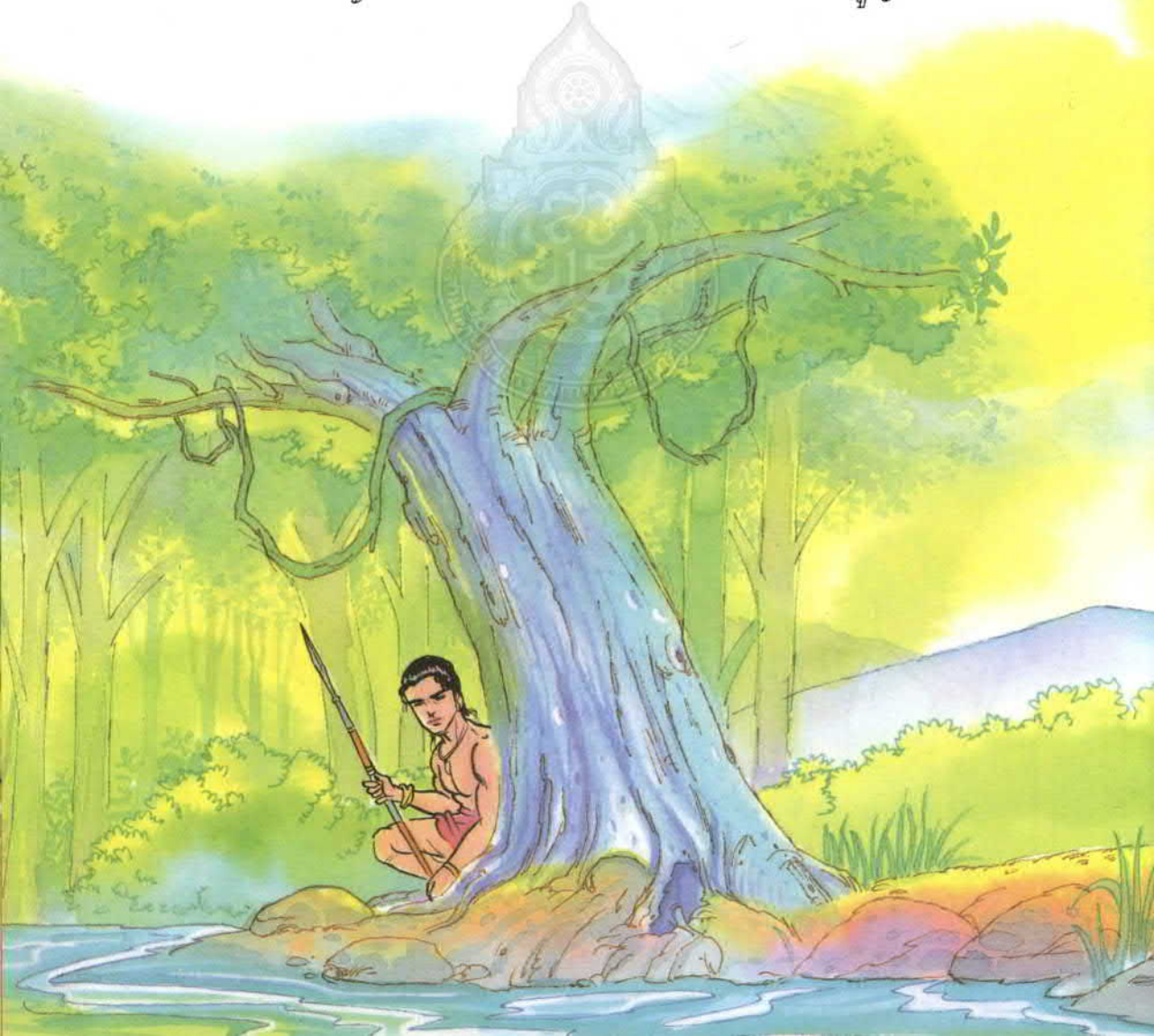
ชีวิสฺสริ ตยา สห

แปลถอดความได้ว่า

ขอน้องอย่าอาลัยในตัวพี่

ให้รีบพาน้องหนีอย่ารอช้า

หากพวกญาติขาดเจ้าเข้านำพา เผ่าพงศ์กวางเราสูญแน่เอย

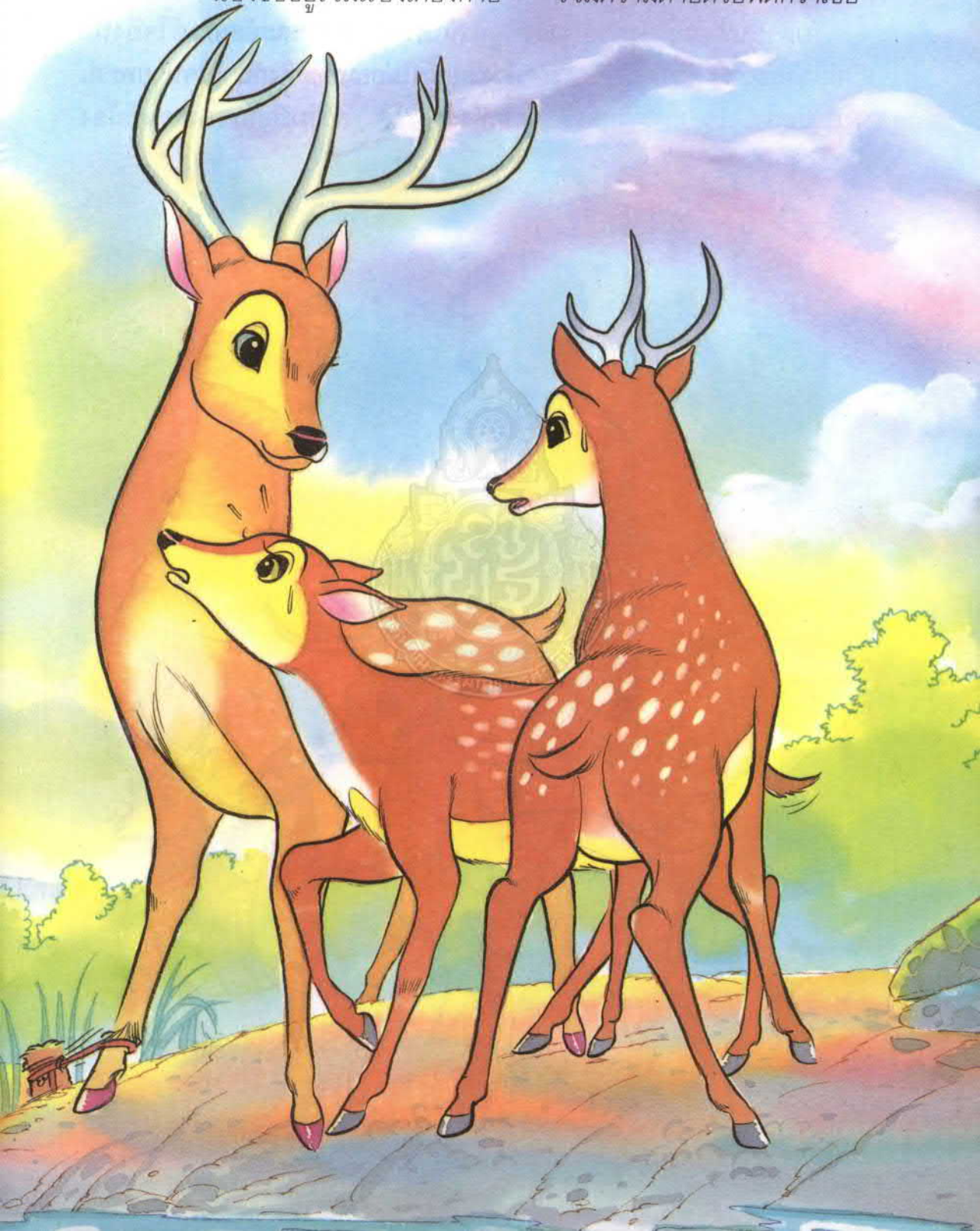

กวางน้องชายตอบคำพี่ชายว่า

ถึงใครใจชั่วปาดหัวใจน้อง
น้องขออยู่ร่วมเรียงเคียงกาย

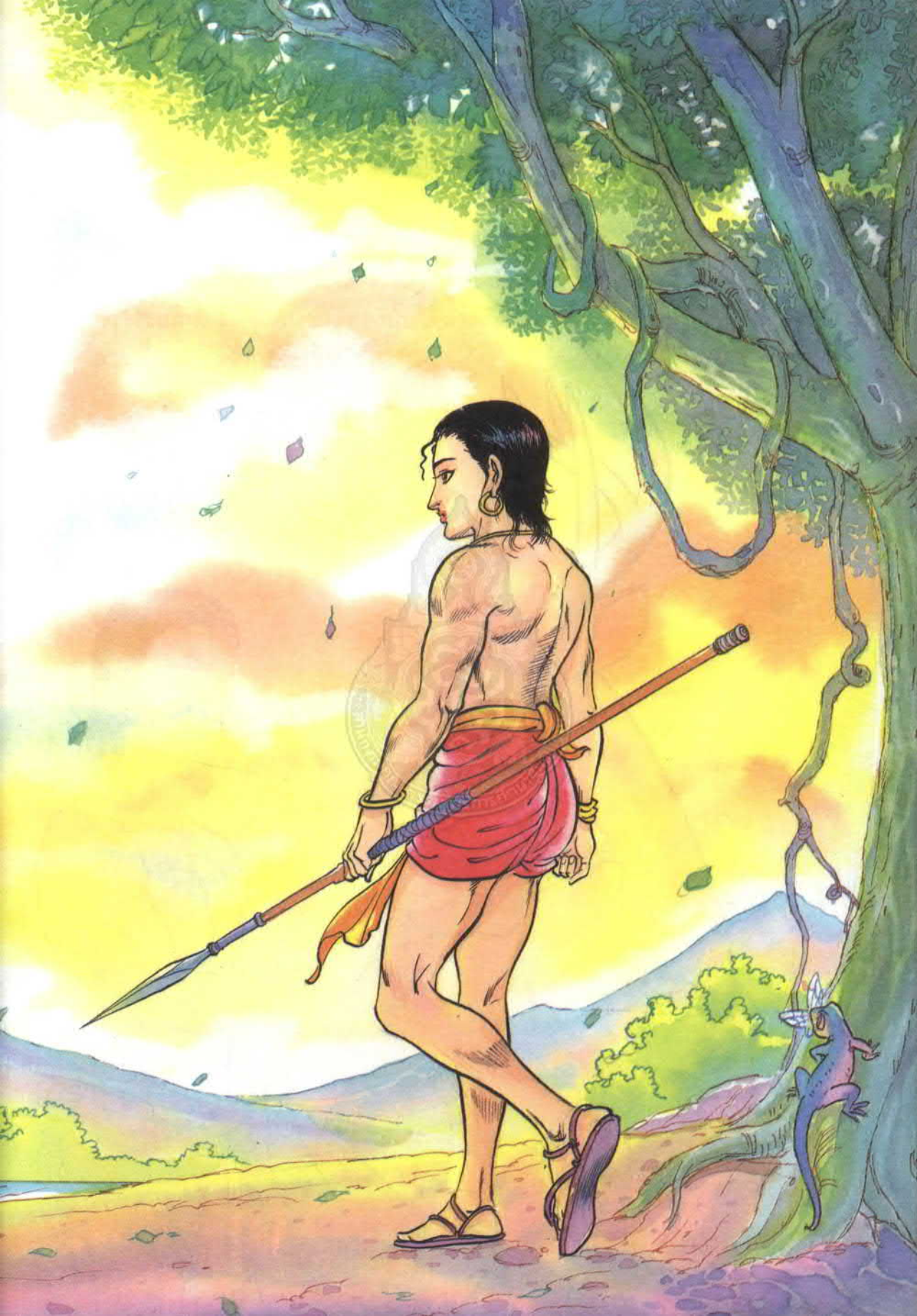
๑๔

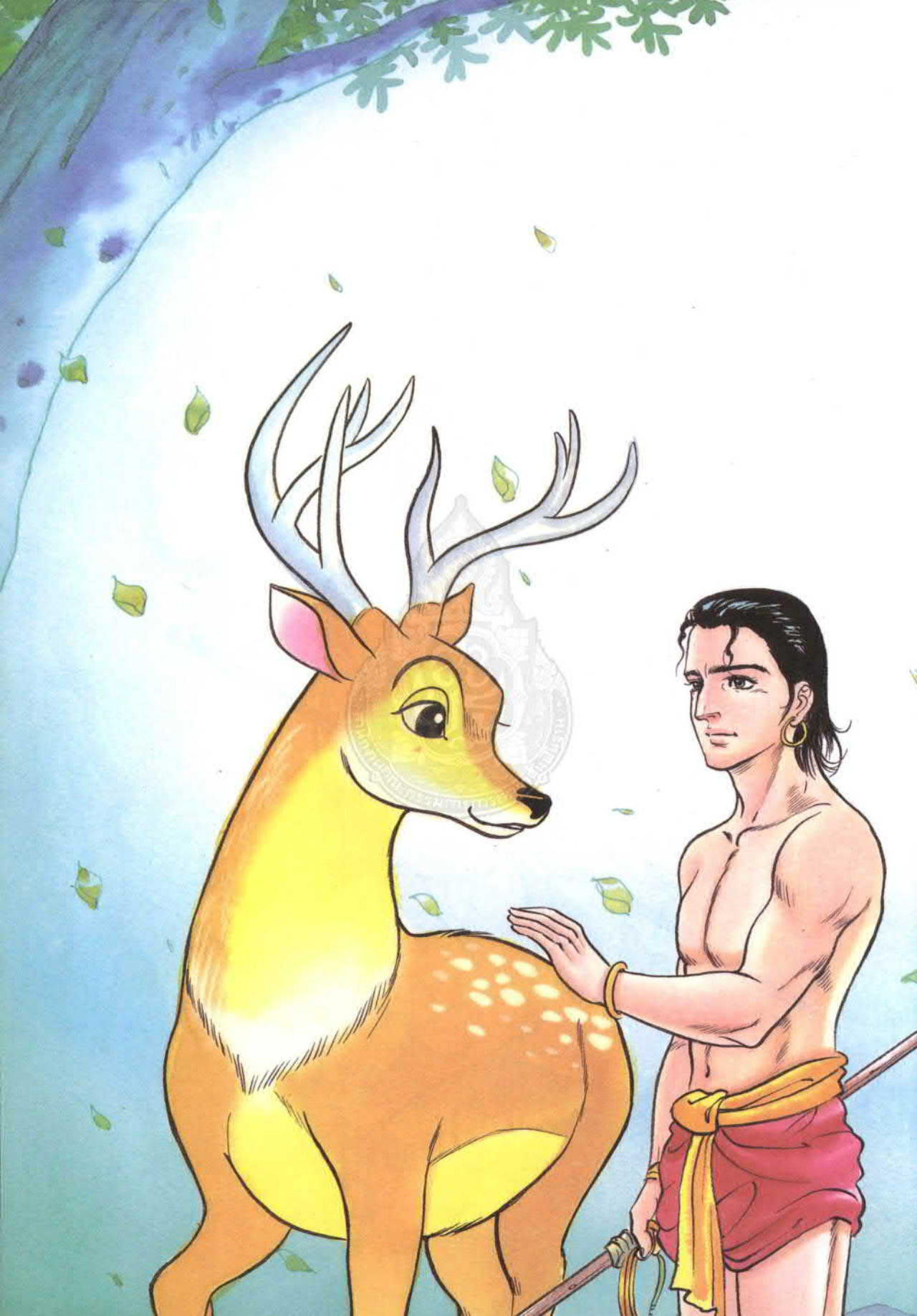
ก็ไม่ปองปล่อยพี่น้องห่างหาย
ร่วมความตายด้วยพี่ดีกว่าเอ๋ย

นายพรานหนุ่มเดินถือหอกออกจากฟุ่มไม้ไปที่สระน้ำ เห็นกวาง
ทั้งสามตัวยืนเรียงเคียงกายกันอยู่ ก็ให้ประหลาดใจและอัศจรรย์ใจยิ่งนัก
ตัวหนึ่งติดบ่วง อีกสองตัวซึ่งไม่ติดบ่วงเลยนั้นไม่ยอมทอดทิ้งกัน ใจนายพราน
สงบบยวบลง เขาทรุดกายลงพลาจรำพึงว่า “โอ ความรักกันของสามพี่น้อง
สัตว์ป่า”

นายพรานหนุ่มเดินลงไปในสระจนถึงตัวกวางชนสีทอง เขายกมือลูบหลังเบาๆ แล้วกล่าวคำปลอบด้วยเสียงสุภาพอ่อนโยน เขาแก้เชือกหนึ่งออกจากขากวางชนสีทอง มือลูบเบาแผ่วที่ขาเบาๆ ดึงหนังที่ขากวางซึ่งเป็นแผลขาดออกจากกันให้ติดกัน ลูบหลังทำนองขอโทษหรือขอให้อภัยกวางชนสีทอง ทำให้ชนสีทองนั้นได้หลุดติดมือเขาหลายเส้น แล้วปล่อยกวางสามพี่น้องขึ้นจากสระเข้าป่าไป

นายพรานหนุ่มกลับเข้าเมืองไปหาท่านเจ้าเมือง

ท่านเจ้าเมือง “จับได้ไหมล่ะ”

นายพรานหนุ่ม “ได้มาแต่ชนสีทอง”

ท่านเจ้าเมือง “ทำไมล่ะ”

นายพรานหนุ่ม “ได้เห็นความรักกันของสัตว์สามพี่น้องแล้ว ทำ
ไม่ลง”

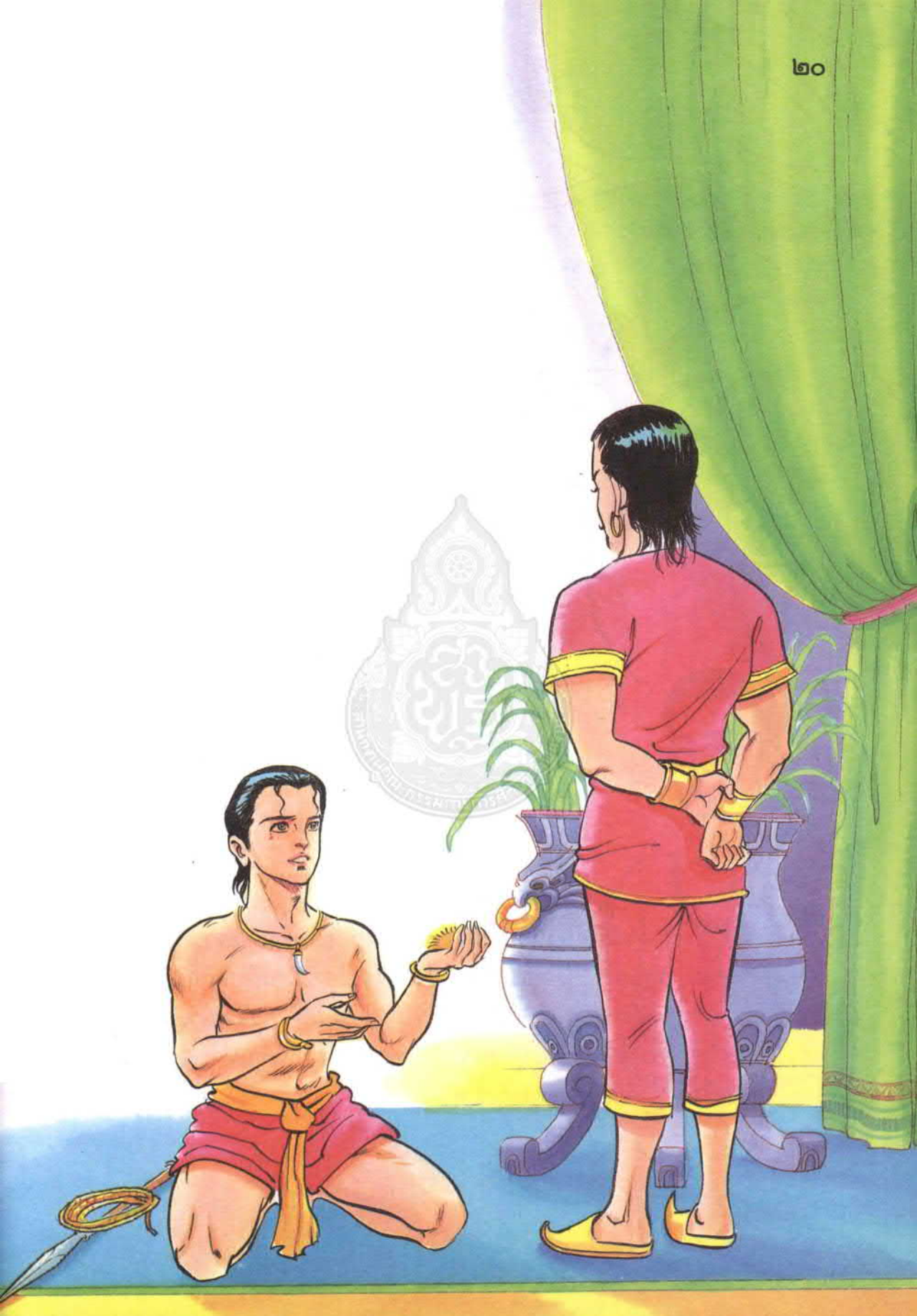
นายพรานหนุ่มเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ท่านเจ้าเมืองฟังตั้งแต่ต้น
จนจบ

ท่านเจ้าเมือง “กวางตัวนั้นผิวพรรณเป็นอย่างไร”

นายพรานหนุ่ม “เขาขาวเป็นเงา ชนสีทอง กลีบเท้าแดง ดังย่อม
ด้วยครั่ง ตาสองข้างใสเหมือนหยอดด้วยน้ำยา น่ารักยิ่งนักขอรับ”

นายพรานหนุ่มเล่ารายละเอียดต่อไปว่า กวางสามพี่น้องมีพ่อแม่
อยู่ในหุบเขาแห่งหนึ่ง พ่อแม่แก่แล้วตาบอดทั้งคู่ ทั้งสามพี่น้องพาฝูงออก
หากิน ได้อาหารแล้วนำไปให้พ่อแม่กิน ท่านเจ้าเมืองและภรรยาซึ่งนั่งฟัง
อยู่ด้วยใจอ่อนลงและเปี่ยมด้วยเมตตาสัตว์ พลังรำพึงว่า “โอ สัตว์ปายัง
รู้จักรักกัน รักพี่รักน้องรักพ่อแม่ของตน”

ภรรยาท่านเจ้าเมืองฟังแล้วหายแพ้ท้อง หายอยากเห็นกวางชน
สีทอง

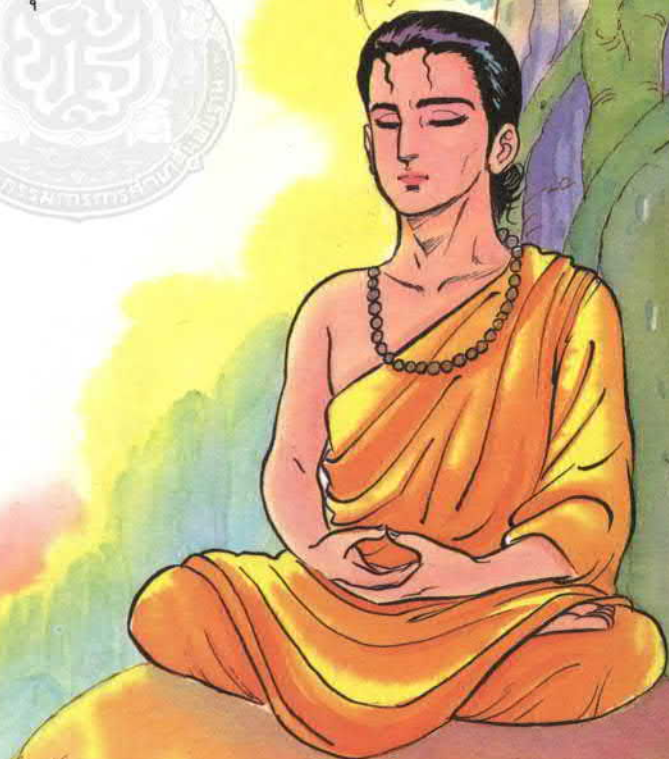

ฝ่ายกวางชนสีทองหัวหน้าฝูงพาน้องชายและน้องสาวกลับไปยัง
ที่อยู่ของพ่อแม่ พ่อแม่ซึ่งทราบเรื่องจากฝูงกวางแล้ว เมื่อเห็นลูกก็ดีใจ และ
ถามลูกว่า “พวกเจ้ารอดมาได้อย่างไร” กวางสามพี่น้องจึงเล่าเรื่องให้ฟัง
พ่อแม่ของกวางสามพี่น้องจึงว่า “เจ้าประคุณ นายพรานท่านช่างเมตตา
ช่างใจดี ขอให้ท่านจำเรณู ๆ สุขเถอะพ่อคุณ”

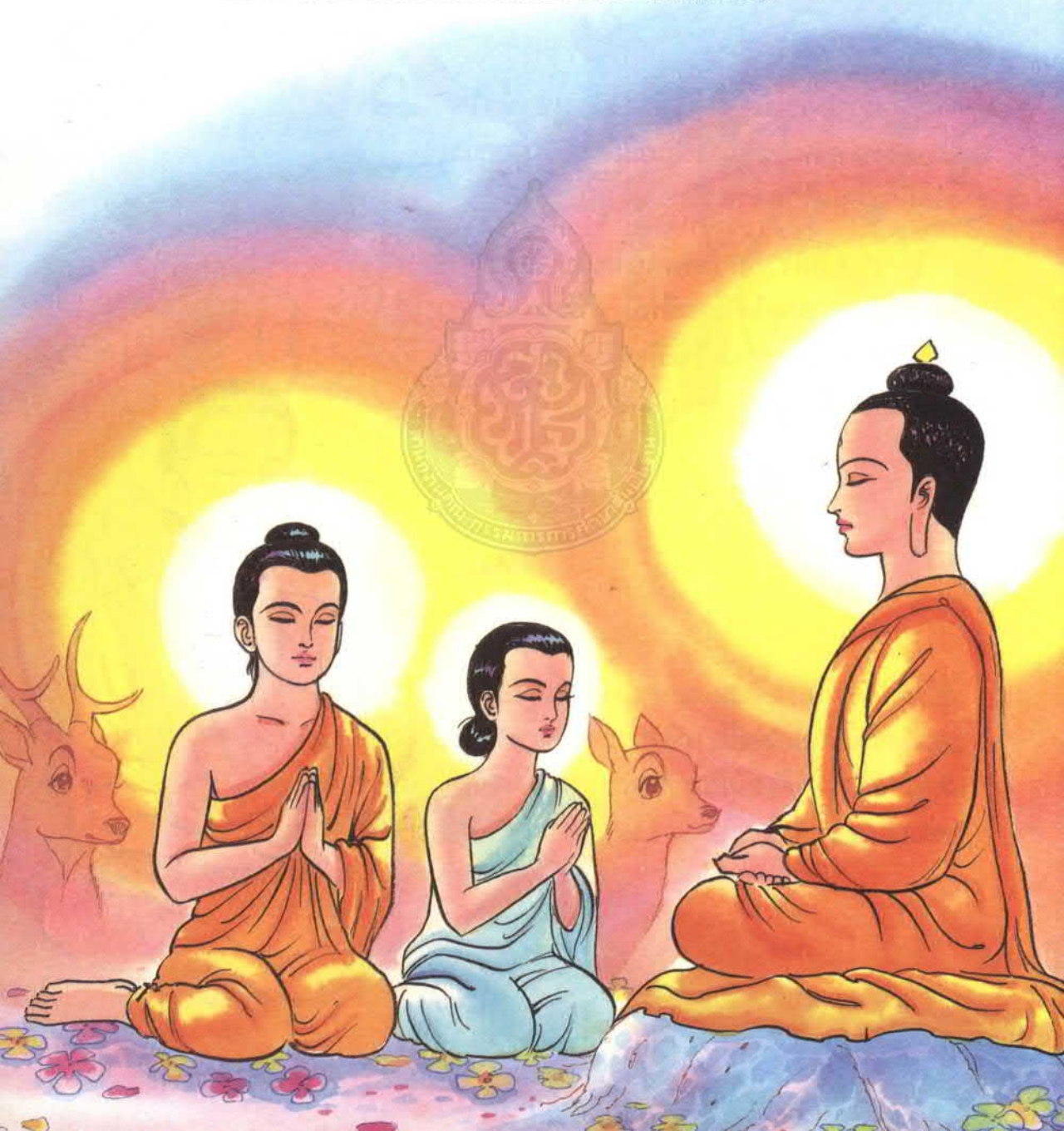
ท่านเจ้าเมืองได้ให้รางวัลบูชาน้ำใจ
เมตตาของนายพรานหนุ่มเป็นอันมาก มากกว่า
รางวัลที่กำหนดไว้หลายเท่า

ภายหลัง นายพรานหนุ่มเบื่อหน่าย
อาชีพร่ำทำบาป สลดใจในอาชีพนี้ ได้มอบทรัพย์
สมบัติที่ได้รับจากท่านเจ้าเมืองให้บุตรภรรยา
แล้วออกบวชเป็นพระภิกษุอยู่ในป่า

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้ว ทรงสรุปกลับชาติผู้แสดง
 ในเรื่องชาดกว่า น้องชายกวางขนสีทองครั้งนั้นคือ **พระอานนท์** ในบัดนี้
 น้องสาวกวางคือ **พระภิกษุณีอุบลวรรณา** ในบัดนี้ ส่วนกวางขนสีทองในครั้ง
 นั้นคือ **พระพุทธองค์** ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง กวางป่าสามพี่น้อง ด้วยประการฉะนี้

เรื่อง โจรเรียกค่าไถ่ มี
อยู่ใน เวทีพพชาดก หมวด
นิบาตชาดก แห่งพระสูตรตันต
ปิฎก เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้
มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน
เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่
พระสงฆ์นำมาสนทนาประจำวัน
กันที่โรงประชุมสำหรับสนทนา
ธรรม

เรื่องที่พระสงฆ์นำมา
สนทนากันตอนเย็นวันนั้น เป็น
เรื่องของพระภิกษุรูปหนึ่งซึ่ง
มีนิสัยดื้อรั้น มีทิฐิมานะมาก
ใครแนะนำอย่างไรไม่ยอมทำ
ตาม ใครบอกว่าไม่ควรทำอย่าง
นี้ก็ทำ บอกว่าอย่าพูดอย่างนี้
ก็พูด

พระพุทธเจ้าทรงทราบ
เรื่องจึงเสด็จมายังที่ประชุมสงฆ์
แล้วทรงแสดงว่า เป็นพระภิกษุ
ดื้อไม่ดื้อไม่รั้น ต้องทำตนให้
ว่านอนสอนง่าย อยู่ง่ายกินง่าย

ถ้าต้อร้นก็จะเตือต้อร้น เหมือน
ชายคนหนึ่งซึ่งถูกโจรจับเอาตัว
ไปเรียกค่าไถ่ในอดีต

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวนั้น ได้กราบทูลพระ-
พุทธเจ้าให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้า
จึงตรัสขาดกเรื่อง **โจรเรียกค่าไถ่**

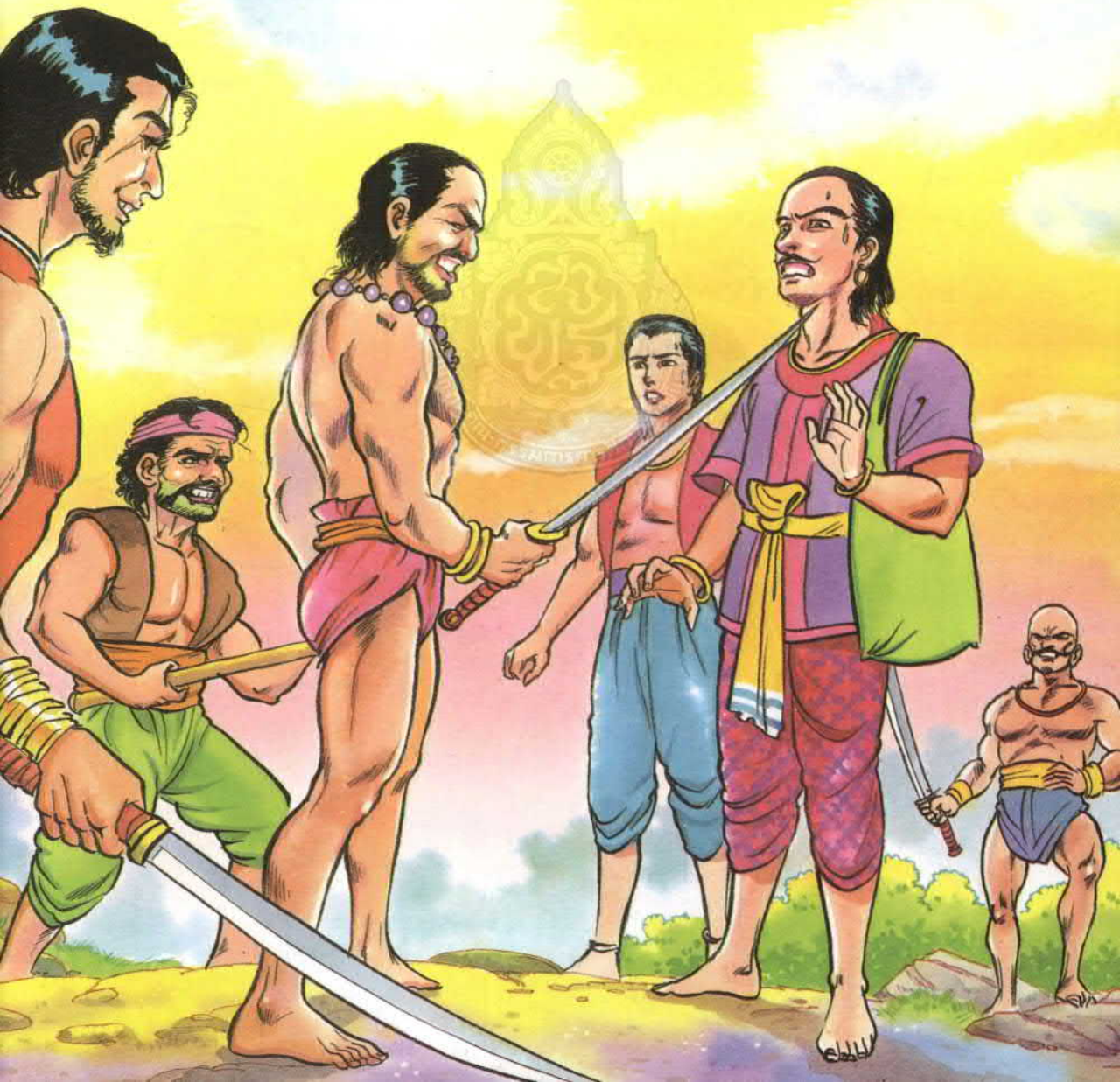
เรื่องมีดังต่อไปนี้

โจรเรียกค่าไถ่

ชายคนหนึ่งได้เรียนสำเร็จมนต์วิเศษบทหนึ่งซึ่งผู้ใดได้สำเร็จมนต์บทนี้แล้วสามารถเสกแก้วแหวนเงินทองของมีค่าให้ตกลงมาจากอากาศเหมือนเม็ดฝนได้

วันหนึ่ง ชายคนนี้ได้พาลูกน้องคนหนึ่งเดินทางไปต่างเมือง ไปถึงระหว่างกลางดงก็ถูกโจรป่าที่คอยดักปล้นทรัพย์คนเดินทางจับเอาตัวไว้เป็นตัวประกัน แล้วปล่อยลูกน้องของชายคนนั้นให้เดินทางกลับเข้าเมือง เพื่อหาเงินมาไถ่ผู้เป็นนาย

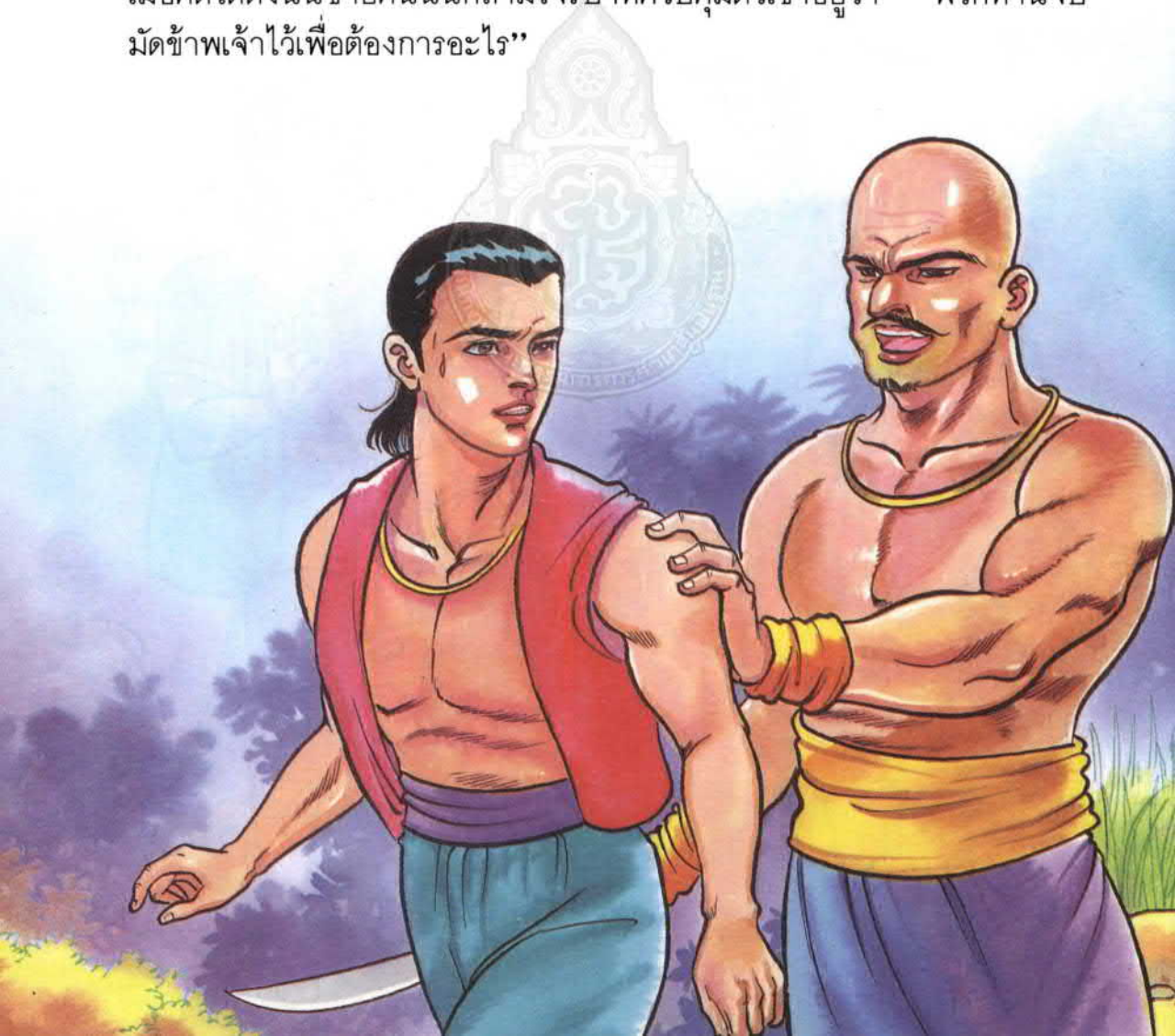

ก่อนลูกน้องจะแยกจากผู้เป็นนายซึ่งใจจับตัวไว้ ลูกน้องได้กระซิบบอกผู้เป็นนายว่า “นายครับ นายอย่าได้ร้ายมนต์วิเศษเสกเรียกเงินทองเสียวนาครับ”

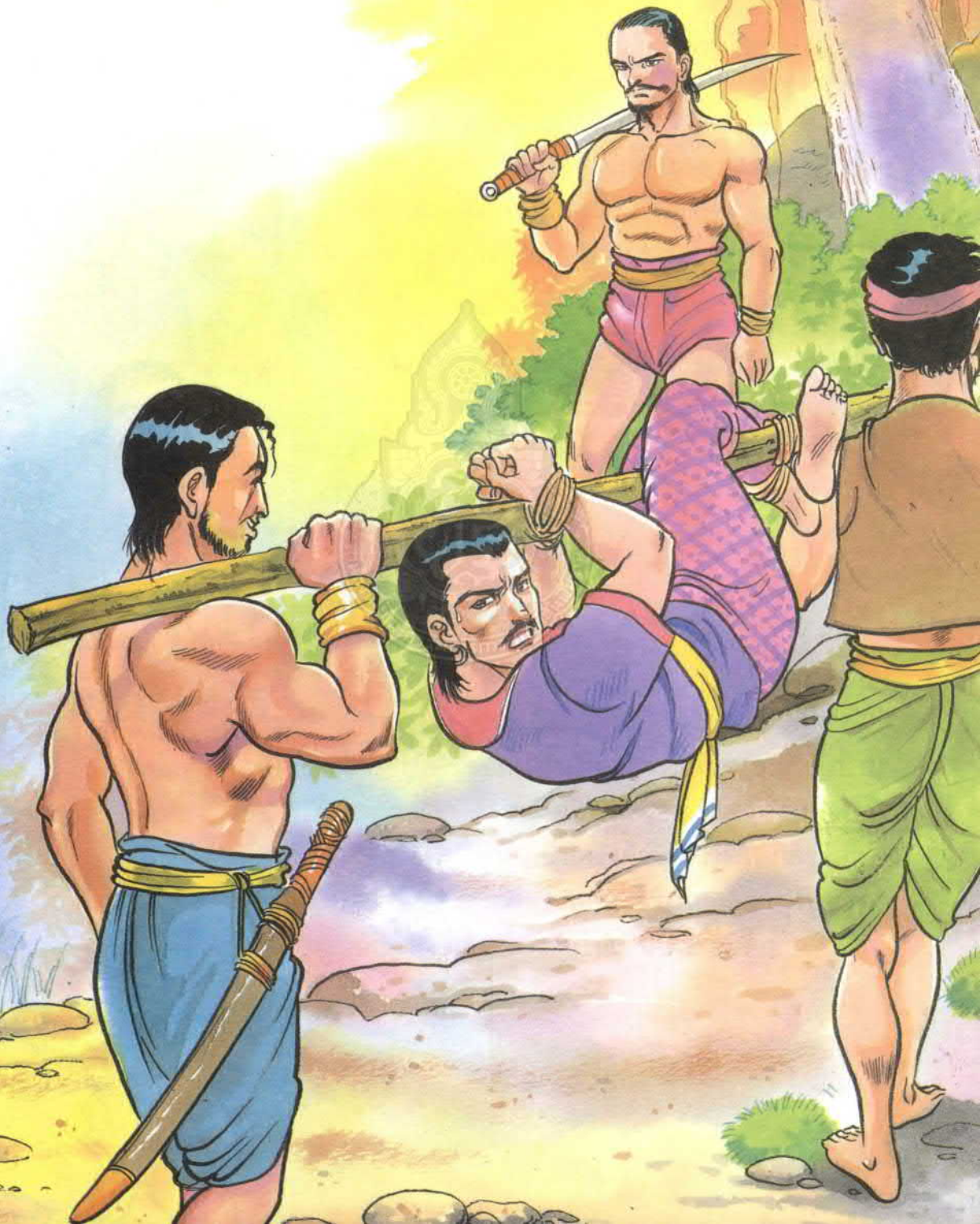
ผู้เป็นนายก็รับคำว่า “เออเนะ”

พวกโจรป่าจับชายผู้เป็นนายนั้นมัดมือมัดเท้าแล้วหามออกไปยังที่โล่งแจ้งแห่งหนึ่ง ซึ่งพอตะวันตกดินดวงดาวทั้งหลายก็พร่างพราวในท้องฟ้า ชายที่ถูกโจรจับเห็นว่าฤกษ์กำลังดีก็นึกได้ แล้วบอกตัวเองว่า

“เรามีความรู้ท่วมหัวแล้วทำไมไม่เอาตัวรอด เวลานี้ฤกษ์กำลังดีทำไมไม่เสกมนต์เรียกเงินทองให้ตกลงมาเพื่อใช้เป็นค่าไถ่จะได้พ้นภัยโจร” เมื่อคิดได้ดังนั้นชายคนนั้นก็ถามโจรป่าที่ควบคุมตัวเขาอยู่ว่า “พวกท่านจับมัดข้าพเจ้าไว้เพื่อต้องการอะไร”

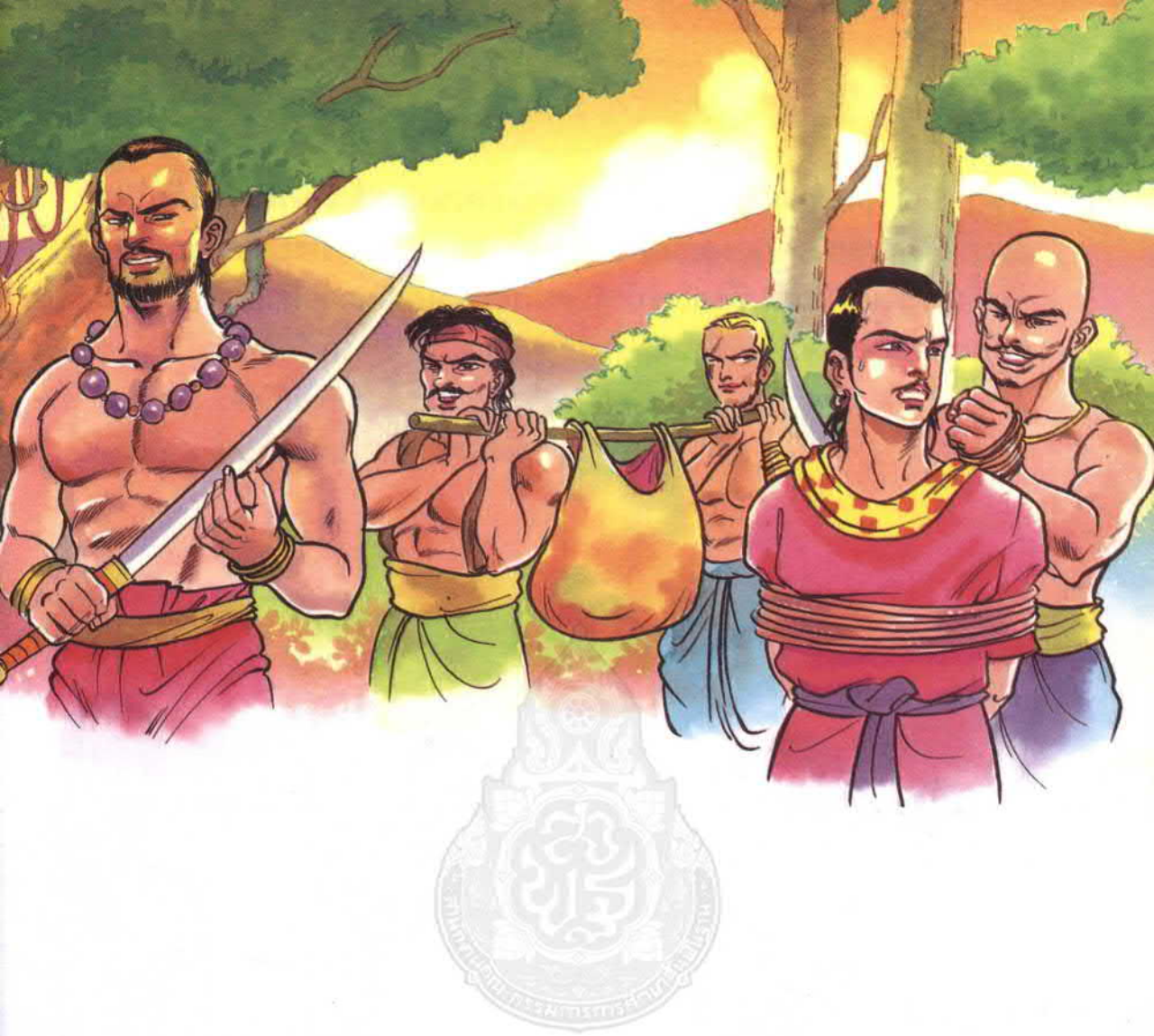
พวกโจร “เงิน รู้ไหมพวกเราต้องการเงินค่าไถ่”
ชายคนนั้น “ข้าพเจ้ามีมนต์วิเศษสามารถ
เรียกเอาเงินเอาทองของมีค่าได้”

พวกโจรป่ายังไม่ปลงใจเชื่อ แต่อยาก
ทดลองจึงถามถึงวิธีที่ชายคนนั้นจะเสกมนต์
เรียกเงินทอง ชายคนนั้นก็บอกว่าต้องแก้มัดเขา
ออกก่อนแล้วให้อาบน้ำ ให้นุ่งผ้าใหม่ ให้ลูบไล้
ด้วยของหอมตามร่างกาย แล้วให้เขานั่งบน
อาสนะที่ปูไว้

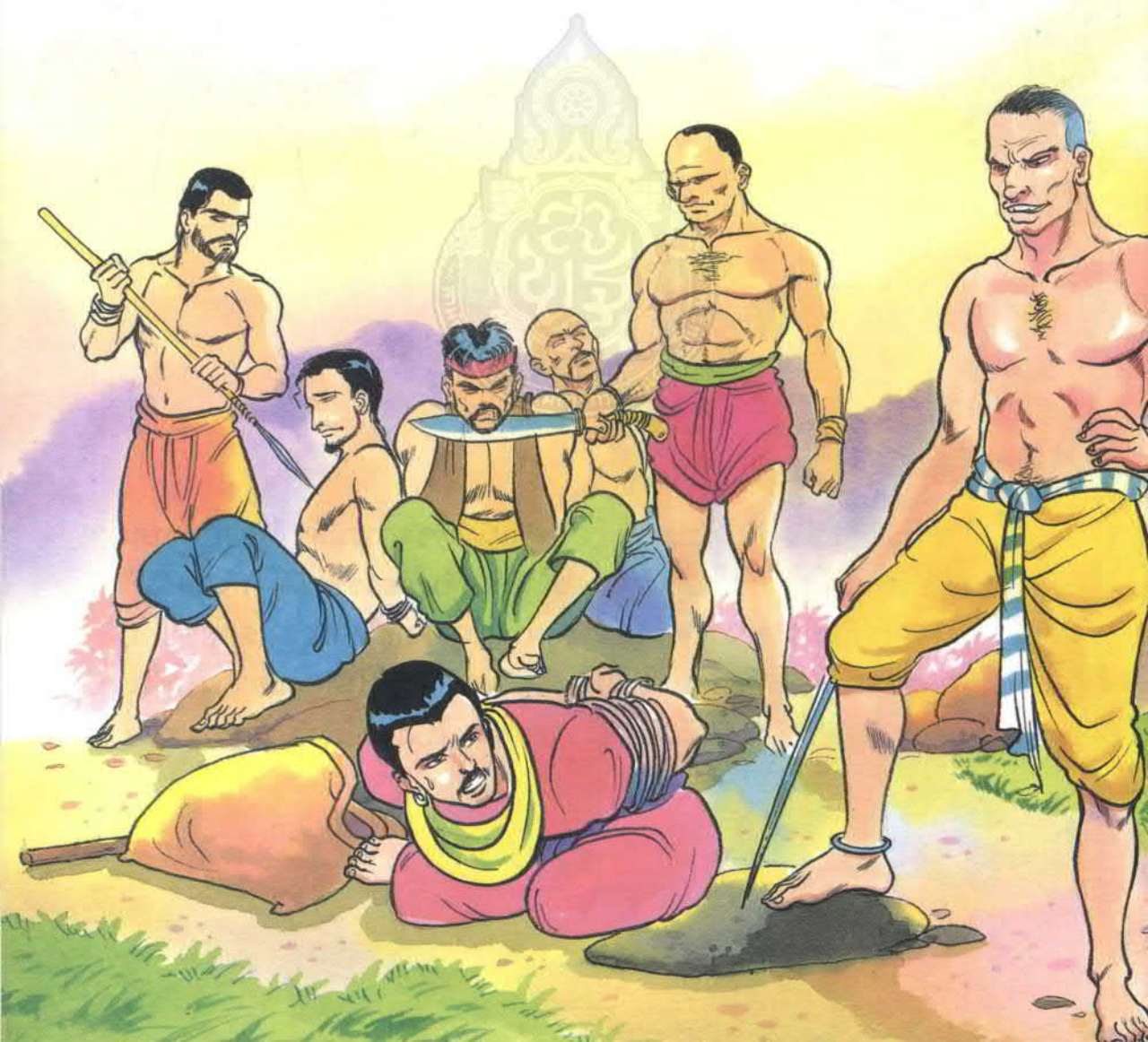
พวกโจรป่ายอมตามเงื่อนไขทุกอย่าง
แต่ยังคงคอยควบคุมตัวชายคนนั้นไว้ไม่ห่าง

เมื่อทุกอย่างเป็นไปตามที่ชายคนนั้นต้องการแล้ว เขาก็นั่งบน
อาสนะ ประนมมือร่ายมนต์พิมพ์ จัปปลันเงินทองของมีค่าทั้งหลายก็
พรั่งพรูลงมาเหมือนห่าฝน พวกโจรป่าเห็นเป็นจริงก็เกิดความโลภต่างเก็บ
เอาเงินทองของมีค่าใส่ถุงย่ามจนเต็ม แล้วช่วยกันใช้ไม้ห้ามเอาถุงใส่เงิน
ทองนั้นเดินทางต่อไป พร้อมกับจับเอาชายคนนั้นไปเป็นประกันด้วย

พวกโจรป่าเดินทางไปได้ไม่นานก็สวนทางเข้ากับพวกโจรกกัใหม่
กัหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันเพื่อแย่งชิงสิ่งของมีค่า ต่างบาดเจ็บล้มตายน
กันทั้งสองฝ่าย แต่ในที่สุดโจรป่าจับคนเรียกค่าไถ่เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ถูกโจร
กัใหม่จับมัดเอาตัวไว้ได้ทั้งหมด

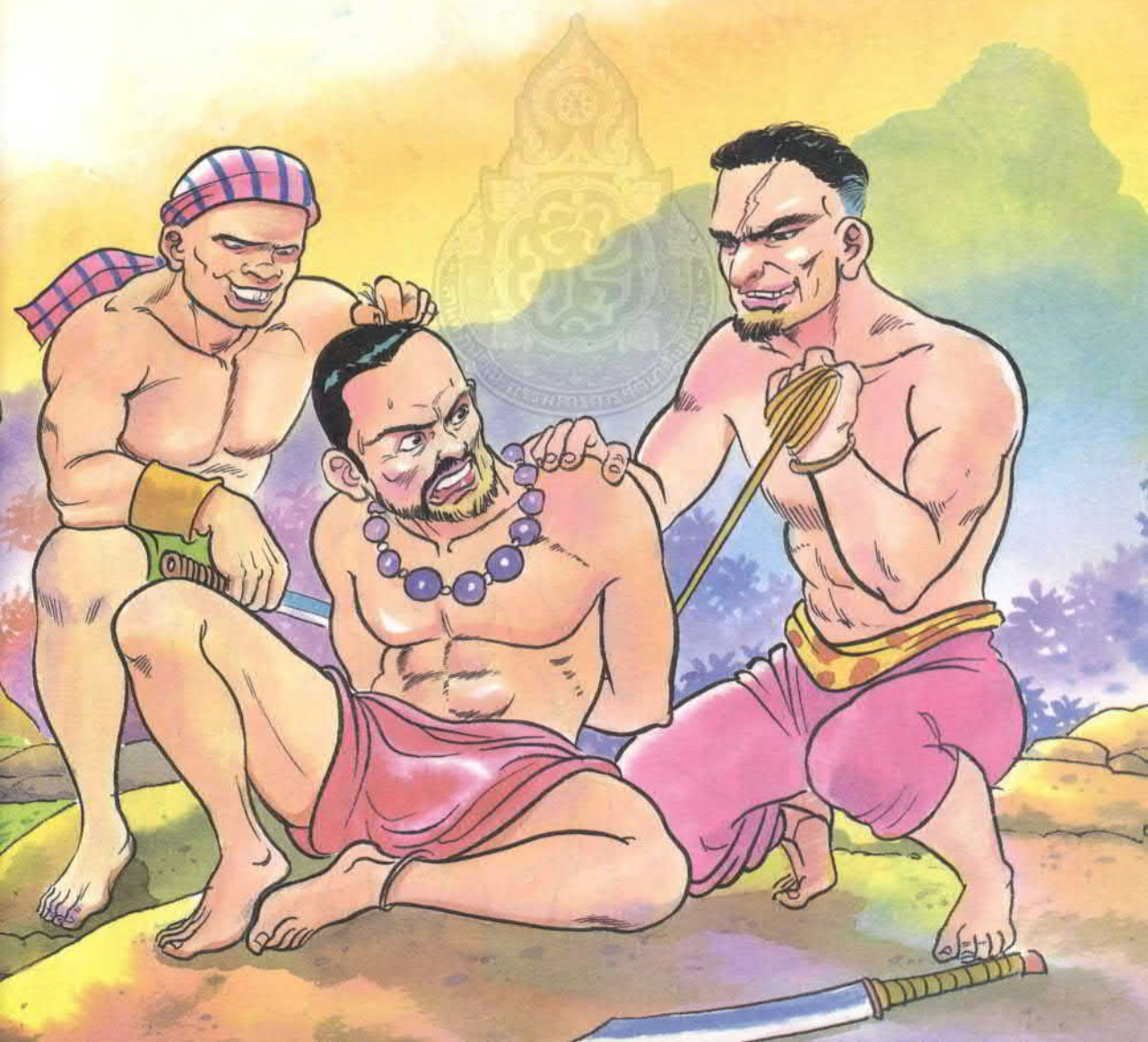

พวกโจรที่เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ได้บอกพวกโจรที่จับมัดว่ามีความจริง
ที่อยากจะเปิดเผยให้ทราบ แต่มีเงื่อนไขว่าถ้าบอกแล้วจะต้องปล่อยพวกตน
ให้เป็นอิสระ

โจรก๊กใหม่ “ไหนบอกมาซิ”

โจรเรียกค่าไถ่ “บอกแล้วต้องปล่อยพวกเรานะ”

โจรก๊กใหม่ “เออน่า ฟังดูก่อน”

โจรเรียกค่าไถ่ก็เปิดเผยว่าเงินทองของมีค่าทั้งหมดนี้พวกตนไม่ได้ปล้นใครมาแต่ได้จากชายที่จับเอามาเป็นตัวประกัน ชายคนนี้มีมนต์วิเศษเสกเรียกเงินทองของมีค่าได้

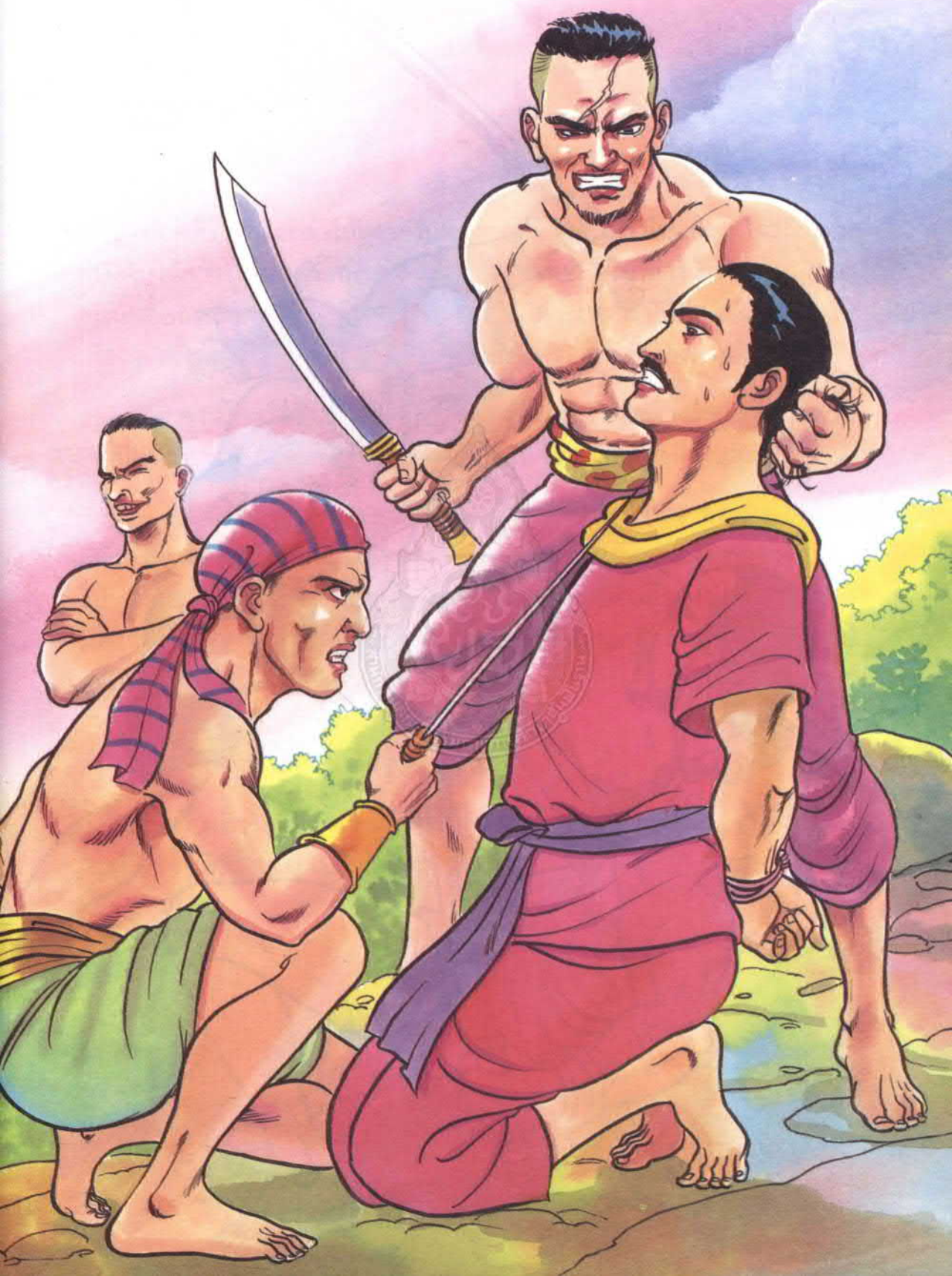
โจรเรียกค่าไถ่ “ไม่เชื่อลองเรียกเขามาถามดูซิ”

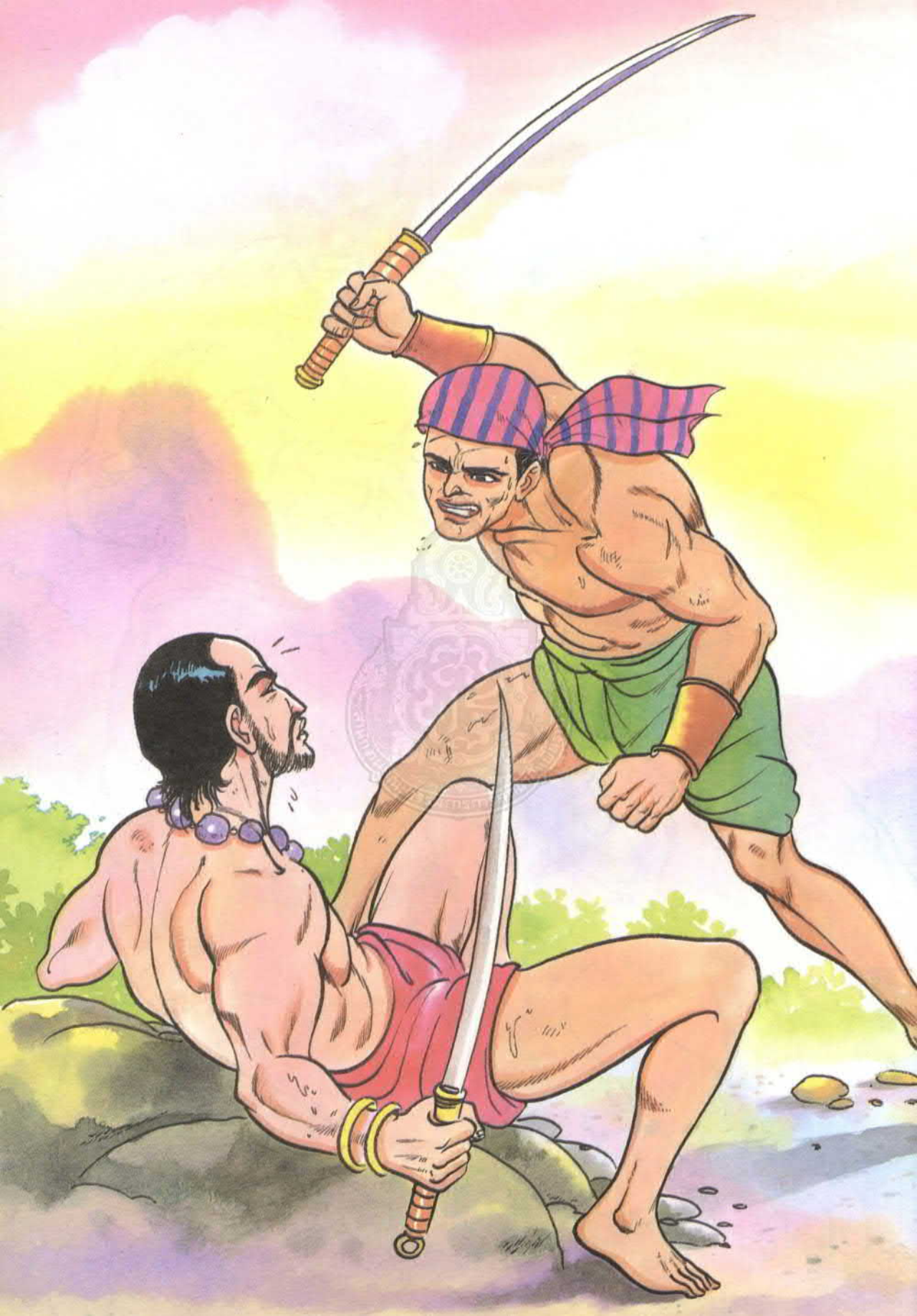
โจรก็ใหม่ก็เรียกชายที่ถูกจับไปถาม ชายคนนั้นก็ตอบตามตรงว่า “จะ ฉันเรียกได้”

โจรก็ใหม่จึงปล่อยโจรเรียกค่าไถ่ พร้อมกับคืนเงินทองของมีค่าให้

ธรรมเนียมโจรในสมัยนั้นมักรักษาเคร่งครัดสัจจะยิ่งนัก เมื่อให้สัญญาอย่างใดไว้ก็ทำอย่างนั้น

ครั้นโจรเรียกค่าไถ่หอบเงินทองของมีค่าเดินทางไปแล้ว โจรก็ใหม่ ก็บังคับให้ชายผู้มีมนต์วิเศษเสกคาถาเรียกเงินทองของมีค่าให้พวกตน ชายคนนั้นตอบหน้าตายว่า “ตอนนี้ยังเรียกไม่ได้ เพราะปีนี้มีฤกษ์เรียกเงินได้เพียง ๒ ครั้งเท่านั้น คือเมื่อต้นปีซึ่งได้เรียกไปแล้ว อีกครั้งต้องรอไปถึงปลายปี”

พวกโจรได้ยินดังนั้นก็โกรธเป็นฟืนเป็นไฟพลางร้องว่า “เหว้ย เจ้ามันบอกว่าต้องคอยไปจนถึงปลายปีโน้นจึงจะเรียกได้ ดูมันพูดซิ”

ว่าแล้วก็ชักดาบออกฟันชายผู้นั้นถึงแก่ความตายอยู่ ณ ที่นั้น แล้วก็รวมพลพรรคพากันวิ่งตามโจรก็แรกที่หาบและหอบเงินทองของมีค่าไป ก็ไปทันโจรก็ขึ้นเข้าระหว่างทางก็เกิดตะลุมบอนสู้รบแย่งเงินทองของมีค่ากัน จนต่างฝ่ายล้มตายระเนนระนาดศพกลาดเกลื่อนเหลือโจรเดนตายอยู่เพียงฝ่ายละ ๑ คน

โจรคนที่ ๑ “เราจะรบกันไปทำไม”

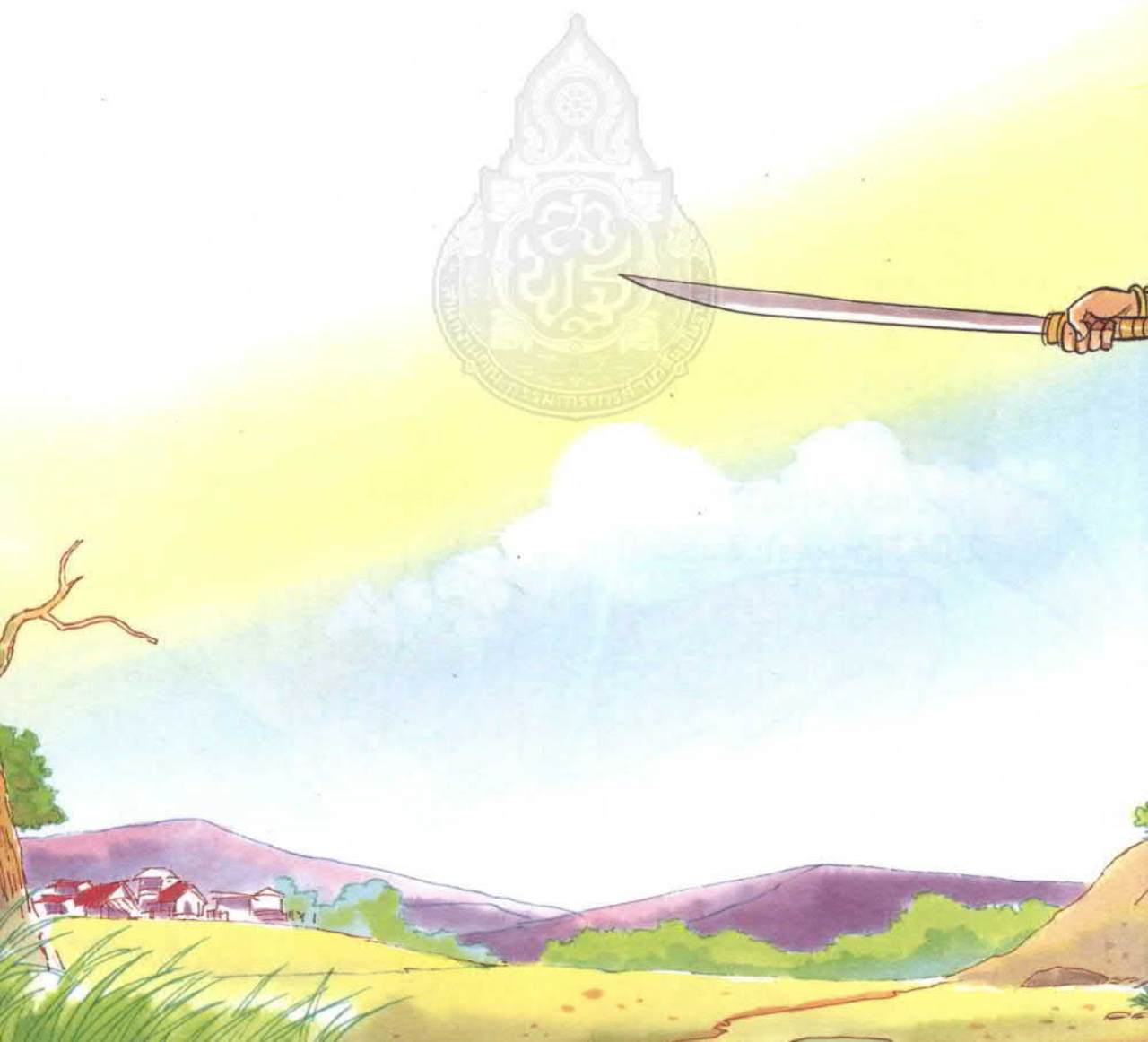
โจรคนที่ ๒ “ข้าก็ว่าอย่างนั้น”

ว่าแล้วโจรทั้ง ๒ คนก็หอบหิ้วเอาถุงเงินทองของมีค่าเท่าที่มีกำลังจะนำไปได้เดินทางต่อไปด้วยกัน

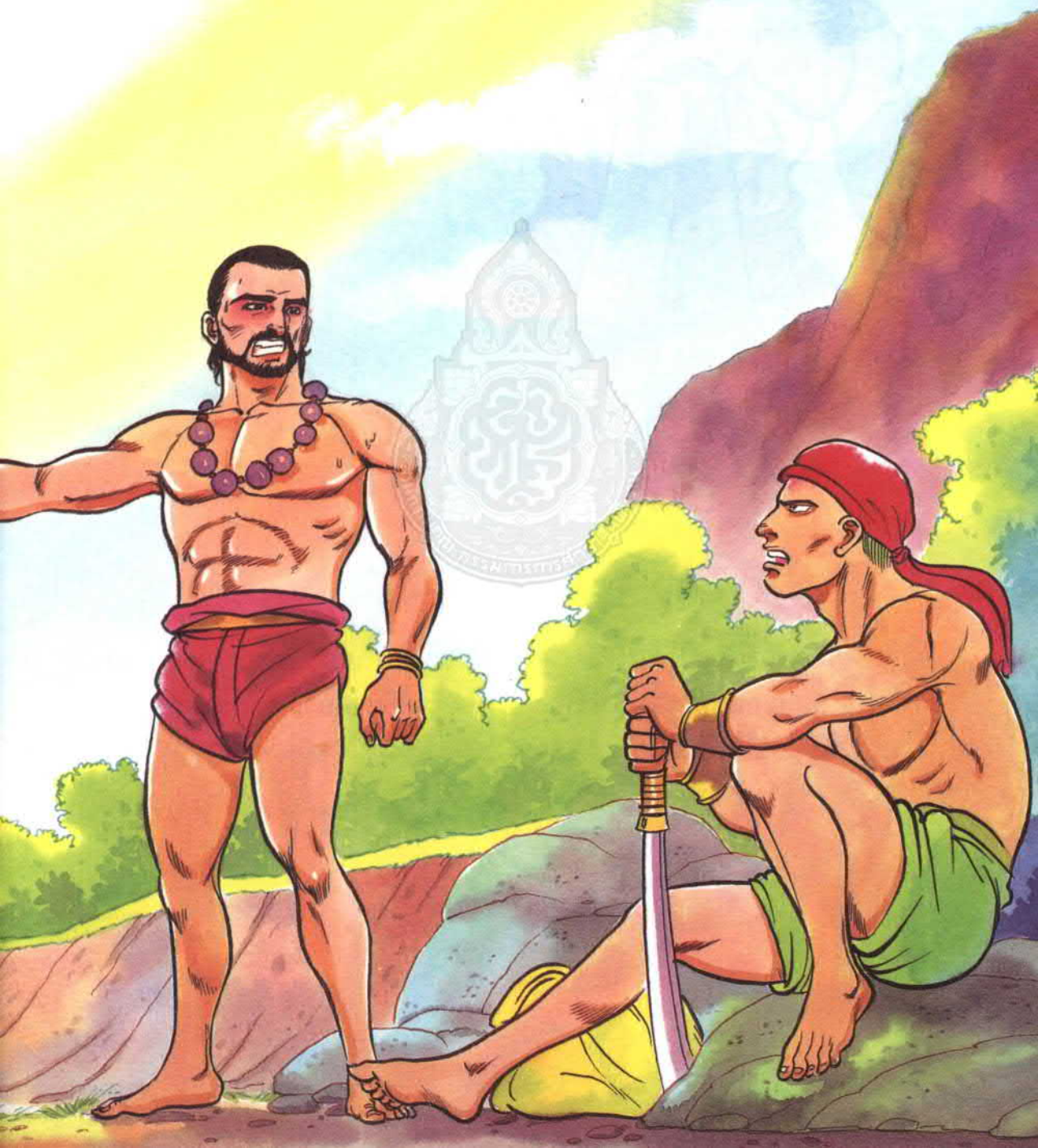
ทั้งสองกะปลกกะเปลี้ยหิวโหย ไปถึงบ้านป่าแห่งหนึ่งก็นั่งพักผ่อน พลังทำความเข้าใจในการแบ่งหน้าที่กันว่า คนหนึ่งให้ทำหน้าที่เฝ้าทรัพย์ ที่ได้มา อีกคนหนึ่งให้เข้าไปหุงหาอาหารจากบ้านปามากิน จะได้มีกำลัง เดินทางต่อไป ทั้งสองคนตั้งคำถามขึ้นว่า “แล้วใครจะอยู่เฝ้าของ ใครจะเข้าไปในหมู่บ้านเพื่อหุงหาอาหาร”

โจรคนที่ ๑ “ให้ข้าเข้าไปก็ได้”

โจรคนที่ ๒ “งั้นข้าอยู่เฝ้าของ”

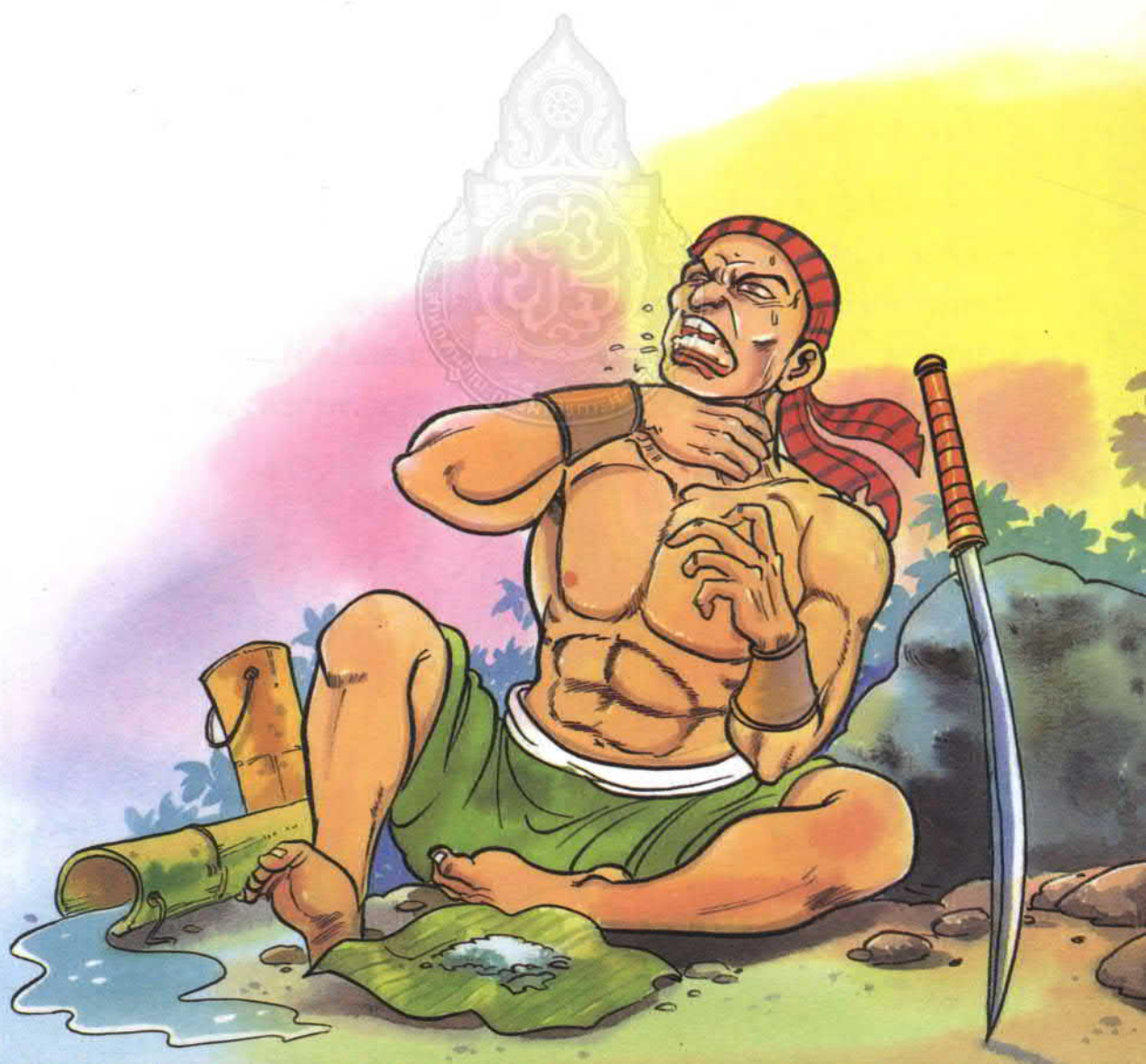
ทั้งสองคนแยกทางกัน โจรคนเฒ่าของก็นึกว่า “คราวนี้ถูรวยคนเดียวแน่” ฝ่ายโจรคนที่ทำหน้าที่เข้าไปหุงหาอาหารในหมู่บ้านก็คิดอย่างเดียวกันว่า “คราวนี้ถูรวยคนเดียวแน่”

โจรคนที่นั่งเฝ้าของเมื่อเห็นเพื่อนจากไปนาน กะว่าคงจะหุงหาอาหารเสร็จและกลับมาแล้ว ก็ถือดาบไปดักรออยู่ที่ข้างทางเข้าหมู่บ้าน พอเพื่อนโจรถือห่อข้าวเดินผิวปากมาอย่างเพลิดเพลิน โจรที่คอยดักรออยู่ก็ใช้มีดฟันโจรถือห่อข้าวนั้นตาย

ใจที่ฟันเพื่อนตายแล้วก็ถือเอาห่อข้าวพลงหัวร่อว่าบอกตัวเองว่า
“คราวนี้กูรวยคนเดียวจริง ๆ” กลับมาถึงที่เฝ้าทรัพย์ก็แกะห่อข้าวออกกินข้าว
ด้วยความเอร็ดอร่อยเพราะความหิวโหยเป็นกำลัง กินได้สักพักก็ผะหงาย
หลังล้มลงขาดใจตาย

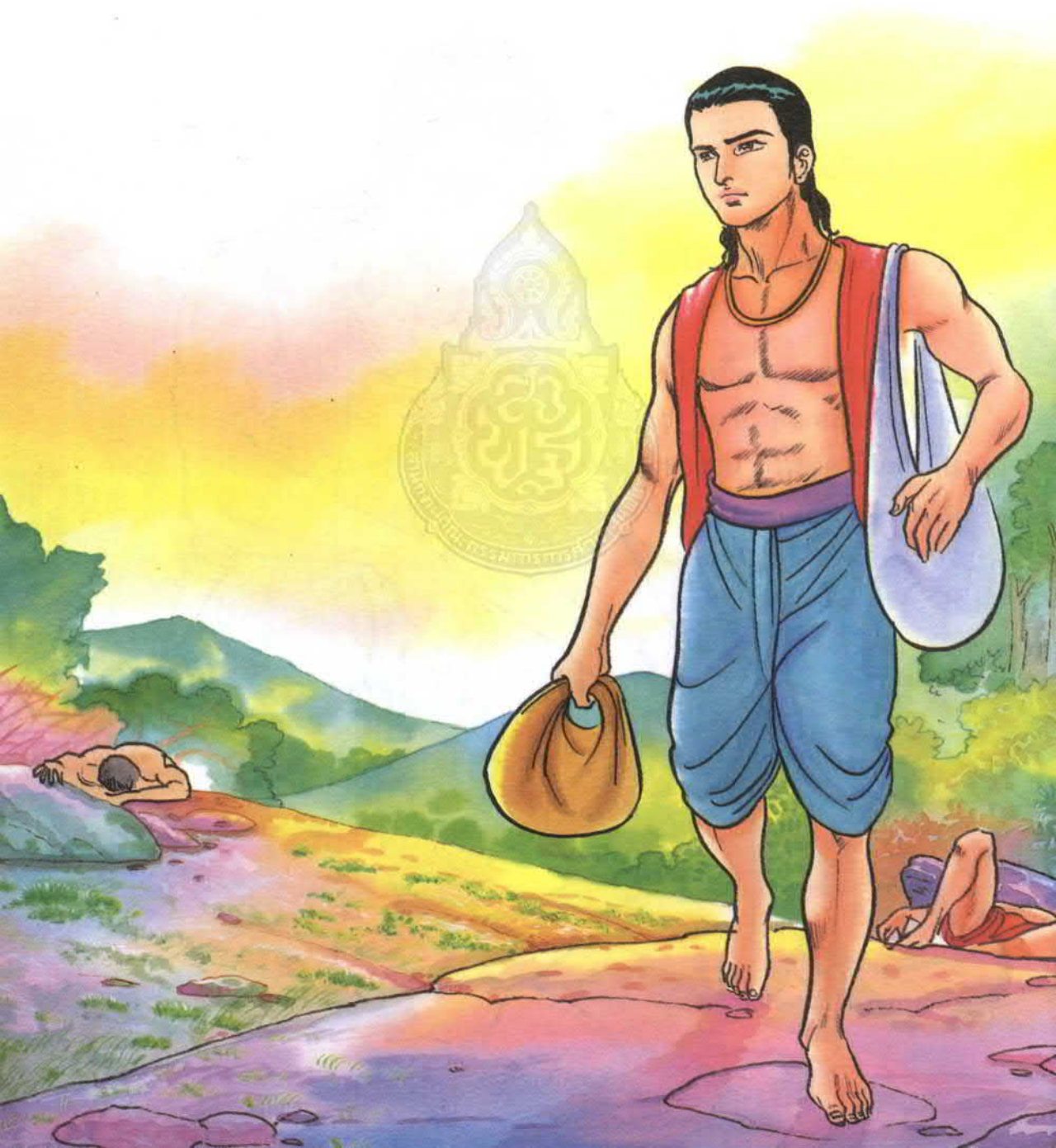
เหตุที่ทำให้เขาตายเพราะโจรคนที่เข้าไปหาอาหารในหมู่บ้านป่า
แอบโรยยาพิษใส่ไว้ในอาหาร โดยหวังด้วยความละโมภว่าจะได้เป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินแต่เพียงผู้เดียว

ด้วยใจละโมภและเป็นบาปทั้งคู่จึงทำให้ทั้งสองต้องตายด้วย
บาปกรรมสนองทันตาเห็น

ส่วนลูกน้องของชายผู้มีมนต์วิเศษเข้าไปในเมืองรวบรวมเงินทอง
ของมีค่าพอเป็นค่าไถ่ตัวนายได้แล้วก็รีบเดินทางมา มาถึงสถานที่เกิดเหตุก็
เห็นศพถูกฟันขาด ๒ ท่อน ก็จำได้ว่าเป็นศพนายของตน มองดูบริเวณนั้น
ก็เห็นศพโจรทั้งสองฝ่ายเกลื่อนกลาดเขาบังเกิดความสลดใจว่า “นายเอียนนาย
บอกแล้วว่าอย่าได้เสกมนต์เรียกเงินก็ไม่ฟังนายตายเพราะความดีร้ายของ
นายแท้ ๆ”

เมื่อลูกน้องคนนั้นเดินทางต่อไป ก็พบอีกสองศพสุดท้ายที่ริมทาง อยู่ห่างจากหมู่บ้านป่าไม้ไผ่เล็กน้อย ศพหนึ่งนอนอยู่ริมทางเข้าหมู่บ้าน อีก ศพหนึ่งนอนหงายอยู่ข้าง ๆ ห่อข้าวและถุงเงินทองของมีค่า ลูกน้องชายผู้มีมนต์วิเศษก็รวบรวมเอาเงินทองของมีค่าทั้งหมดเดินทางกลับบ้านของตน

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบแล้วทรงย้าว่า การมีนิสัยร้าย ไม่ยอมฟังใครนั้นไม่ดี มีโทษ การแสวงหาประโยชน์อันมิชอบก็ย่อมก่อให้เกิดความหายนะเช่นพวกโจรป่าที่ได้รับผลของบาปกรรมทันตาเห็น

จบแล้วพระพุทธเจ้าทรงกลับชาติของบุคคลในเรื่องชาดกนี้ว่า ชายผู้มีมโนคติพิเศษครั้งนั้น คือ**พระภิกษุผู้มีนิสัยร้าย**ในบัดนี้ ส่วนลูกน้องของเขาที่รวคนเดียวกครั้งนั้นคือ**พระพุทธองค์**ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **โจรเรียกค่าไถ่** ลงด้วยประการฉะนี้

เรื่อง นกกระเจาบสองฝูง
มีอยู่ใน สัมโมทนารชาดก แห่ง
พระสุตตันตปิฎก เหตุเกิดของ
ชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ที่วัดป่าชื่อนิโครธาราม
ชานกรุงกบิลพัสดุ์ เมืองหลวง
ของแคว้นสักกะ อันเป็นเมือง
ที่พระพุทธเจ้าประสูติ

พระพุทธเจ้าเสด็จมาที่
เมืองนี้ เพื่อทรงระงับสงคราม
อันเกิดจากความขัดแย้งกันระ-
หว่างพระญาติพี่น้องทั้ง ๒ ฝ่าย
ของพระองค์

พระญาติพี่น้องของพระ-
พุทธเจ้าทั้ง ๒ ฝ่ายนั้นคือ

๑. พระญาติพี่น้องทาง
ฝ่ายพระบิดาคือ **พระเจ้าสุทโธทนะ**
อาศัยอยู่ในเมืองหลวงชื่อ กบิล-
พัสดุ์ ตั้งอยู่ริมฝั่งด้านหนึ่งของ
แม่น้ำโรหิตี

๒. พระญาติพี่น้องทาง
ฝ่ายพระมารดา คือ **พระนาง**
สิริมหามายา อาศัยอยู่ในเมือง

หลวงซื้อ กรุงเทพหะ ตั้งอยู่
ริมฝั่งอีกด้านหนึ่งของ แม่น้ำ
โรหิณี

เปรียบความให้เห็นสถาน
ที่อยู่ก็เหมือนกรุงเทพฯ กับกรุง
ธนบุรีสมัยก่อน ซึ่งตั้งอยู่คนละ
ริมฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา

ทั้งสองเมือง พลเมืองประ-
กอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร
ทำนา สร้างทำนบกกลางแม่น้ำ
โรหิณี ในเวลาฝนแล้งก็ทดน้ำ
ด้วยทำนบกั้นน้ำ ต่างฝ่าย
ต่างมีทำนบกั้นน้ำ ฝ่ายที่อยู่
เหนือน้ำก็ได้เปรียบฝ่ายที่อยู่
ทางได้น้ำ ความขัดแย้งเรื่องผล
ประโยชน์จากการแย่งกันทด
น้ำเข้านาก็เกิดขึ้น จนเกิดเหตุ
ลูกหลานใหญ่โต จวนเกิดเป็น
สงครามรบพุ่งกัน

พระพุทธเจ้าทรงทราบ
ข่าวจึงเสด็จไปทรงประชุมพระ
ญาติพี่น้องทั้งสองฝ่ายให้เจรจา
ประนีประนอมกัน จนทั้งสอง
ฝ่ายเชื่อฟังพระพุทธเจ้า บรรยา-
กาศที่ร้อนแรงจึงสงบลง พระ-
พุทธเจ้าตรัสแก่พระญาติทั้ง

สองฝ่ายว่า ถ้าพระองค์ไม่เสด็จ
มาที่นี้คราวนี้ จะเกิดสงคราม
นองเลือด เลือดของทั้งสองฝ่าย
จะไหลท่วมถนน

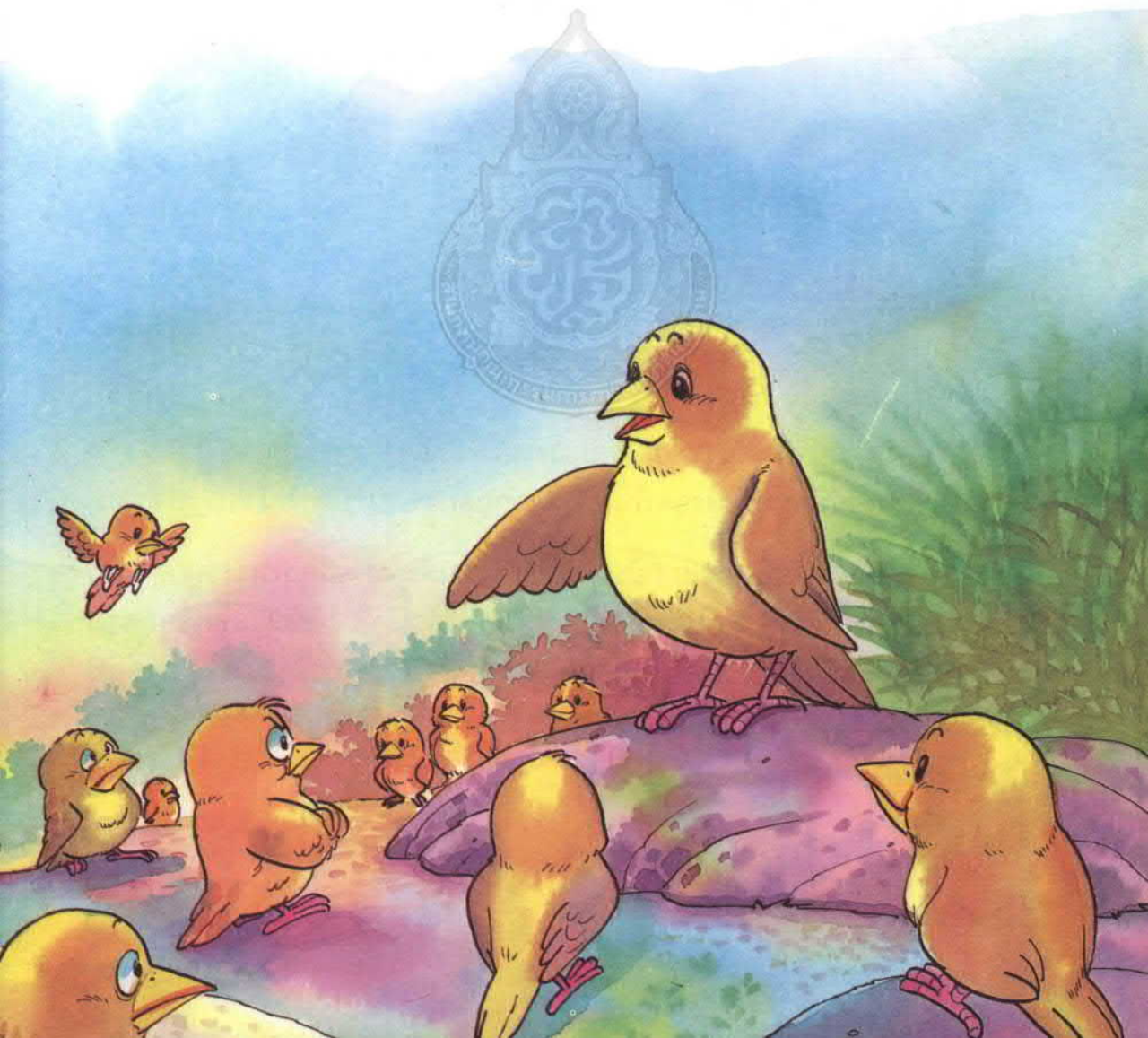
พระพุทธเจ้าทรงอาศัย
เรื่องนี้เป็นเหตุ จึงทรงแสดงธรรม
ว่าด้วยผลดีของความสามัคคี-
สมานสามัคคีกัน และทรงแสดง
ชี้ให้เห็นผลร้ายของความแตก
สามัคคีกัน แล้วทรงยกเรื่องราว
ของ **นกกระจาบสองฝูง** มา
แสดงประกอบให้เห็นแจ้ง

เรื่องมีดังต่อไปนี้

นกกระจาบสองฝูง

นกกระจาบฝูงหนึ่งจำนวนหลายพันตัวมีหัวหน้านำฝูงพาลูกน้องบินเป็นฝูงไปหากินเมล็ดพืชในไร่นา ลูกน้องถูกนายพรานใช้ตาข่ายดักจับไปขายและฆ่ากินวันละหลายตัว นกกระจาบที่เป็นนายฝูงเห็นความวิบัติของบริวารเช่นนั้น วันหนึ่ง จึงเรียกประชุมนกกระจาบลูกน้องทั้งหมด

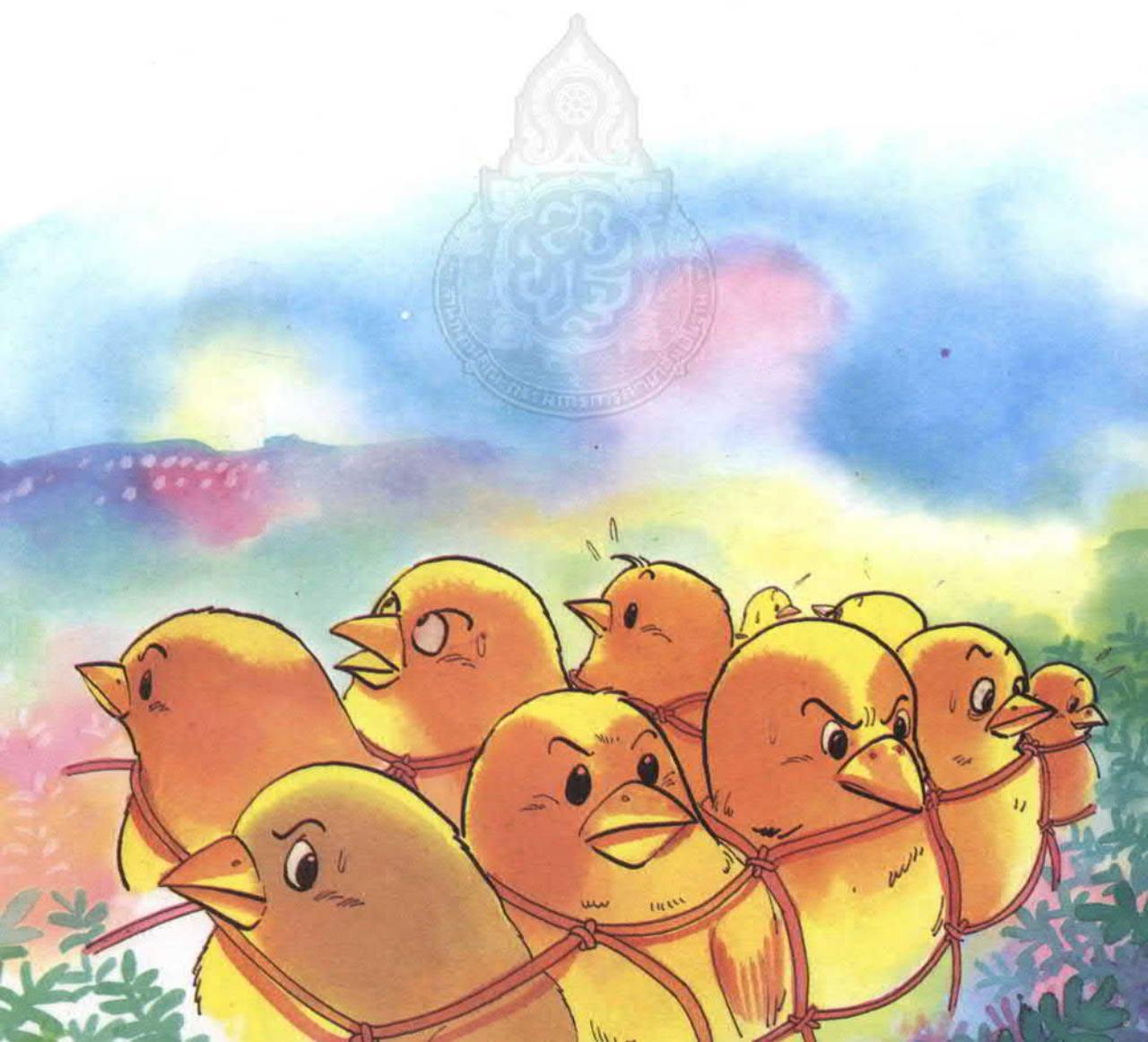

เมื่อลูกน้องมาประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว นกกระจาบนายฝูงจึงปราศรัยชี้แจงวิธีที่จะทำให้รอดพ้นจากตาข่ายดักของนายพรานใจบาปว่า

“พี่น้องที่รักทั้งหลาย นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เมื่อพวกเราถูกตาข่ายดักของนายพรานป่า ขอให้พวกเราจรรวมพลังสามัคคี ใช้หัวลอดออกจากตาข่ายแล้วกระพือปีกขึ้นพร้อม ๆ กัน ยกเอาตาข่ายขึ้นทิ้งผืนไปวางคร่อมไว้บนยอดไม้ หลังจากนั้นพวกเราแต่ละตัวจึงถอดหัวออกจากตาข่ายแล้วบินหนีออกไปทางเบื้องล่าง”

บรรดานกกระจาบทั้งฝูงต่างเชื่อฟังนกกระจาบนายฝูง พร้อมที่
จะใช้พลังสามัคคีให้พ้นภัยพิบัติจากการถูกดักด้วยตาข่าย

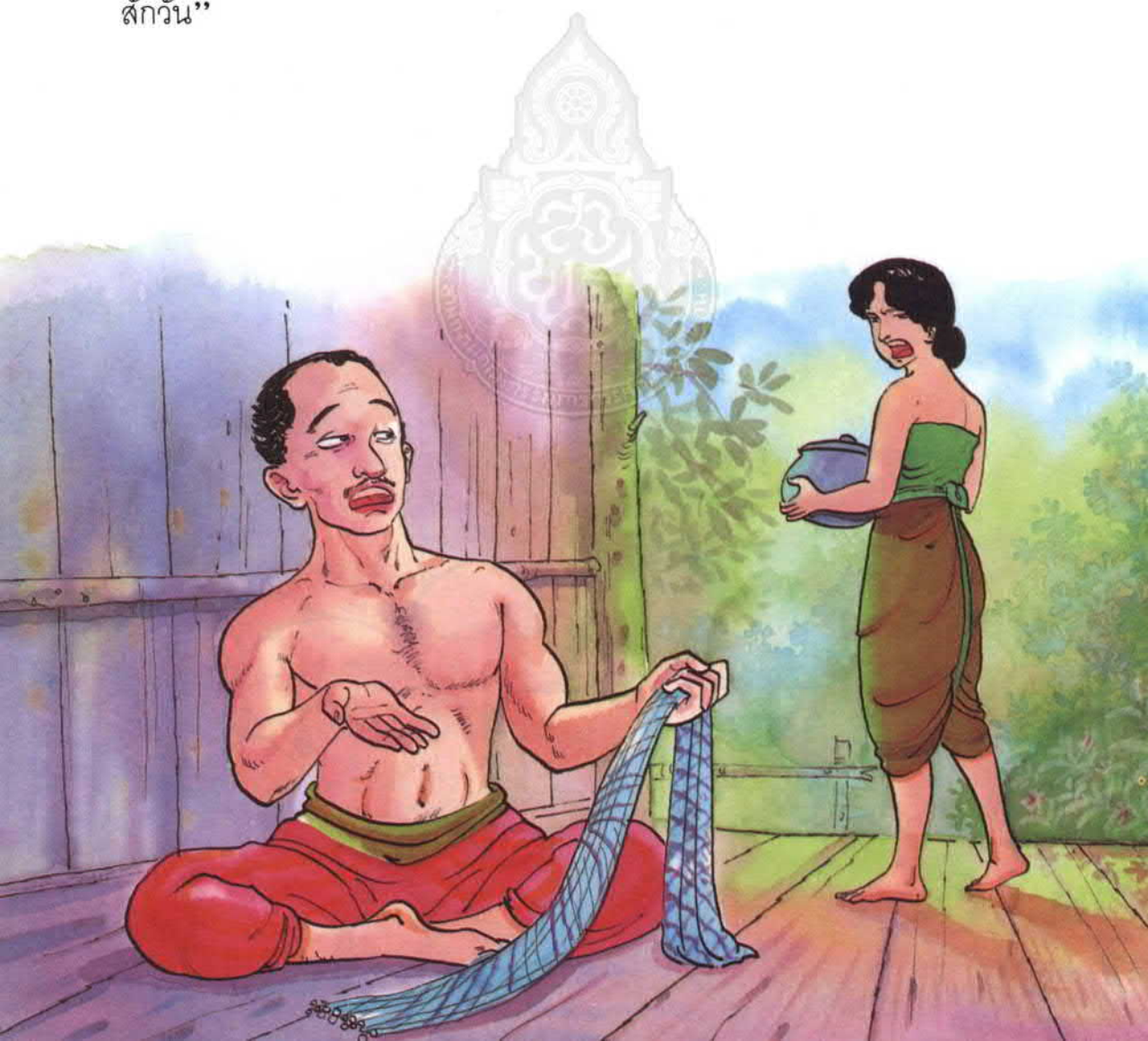
ตั้งแต่นั้นมา นายพรานป่าก็กลับบ้านมือเปล่าทุกวัน หลายวันเข้า
เมียนายพรานซึ่งคอยอยู่ที่บ้านก็น้ำบอกละซี

เมียนายพราน “วันนี้ช่วยอีกละซี”

นายพราน “โถ ที่รัก นกมันฉลาดขึ้น มันรวมพลังยกตาข่ายพีขึ้น
ไปคร่อมบนยอดไม้หนีไปได้”

เมียนายพราน “อย่าเลย ฉันไม่เชื่อหรอก พี่คงน่านกไปบ้ำเรา
บ้านอื่น”

นายพราน “แต่พี่ว่านกฝูงนี้ต้องทะเลาะกันแตกเป็นสองฝูงเข้า
สักวัน”

ถัดจากนั้นมาไม่นานนัก นกกระจาบฝูงนั้นก็พากันบินลงไปกิน เมล็ดพืชในลานดินแห่งหนึ่ง นกกระจาบตัวหนึ่งบินลงไม่ระมัดระวัง พลาดไปเหยียบเอาหัวนกกระจาบอีกตัวหนึ่งเข้า

นกกระจาบที่เหยียบหัวเพื่อนร้องว่า “เราขอโทษเพื่อนด้วย เราไม่ได้เจตนา เราพลาดไปแล้ว”

นกกระจาบตัวที่ถูกเหยียบหัวจนหน้าคะมำลงพื้นก็ว่า “แต่เราเจ็บนา”

นกกระจาบตัวที่เหยียบหัวเพื่อนก็ตอบได้ว่า “เราบอกแล้วว่า ไม่ได้เจตนา ก็ขอโทษด้วยแล้ว ไม่น่าจะเคืองกันเลย”

เท่านั้นแหละ นกกระจาบทั้งสองตัวต่างก็เถียงกันและไม่ยอมกัน
 ตอนนี้ไม่มีใครยอมรับเป็นฝ่ายผิดแล้วมีแต่ถือว่าเป็นฝ่ายถูกทั้งนั้น

นกกระจาบตัวที่ ๑ “เอ็งว่าเอ็งแน่กว่าหรื”

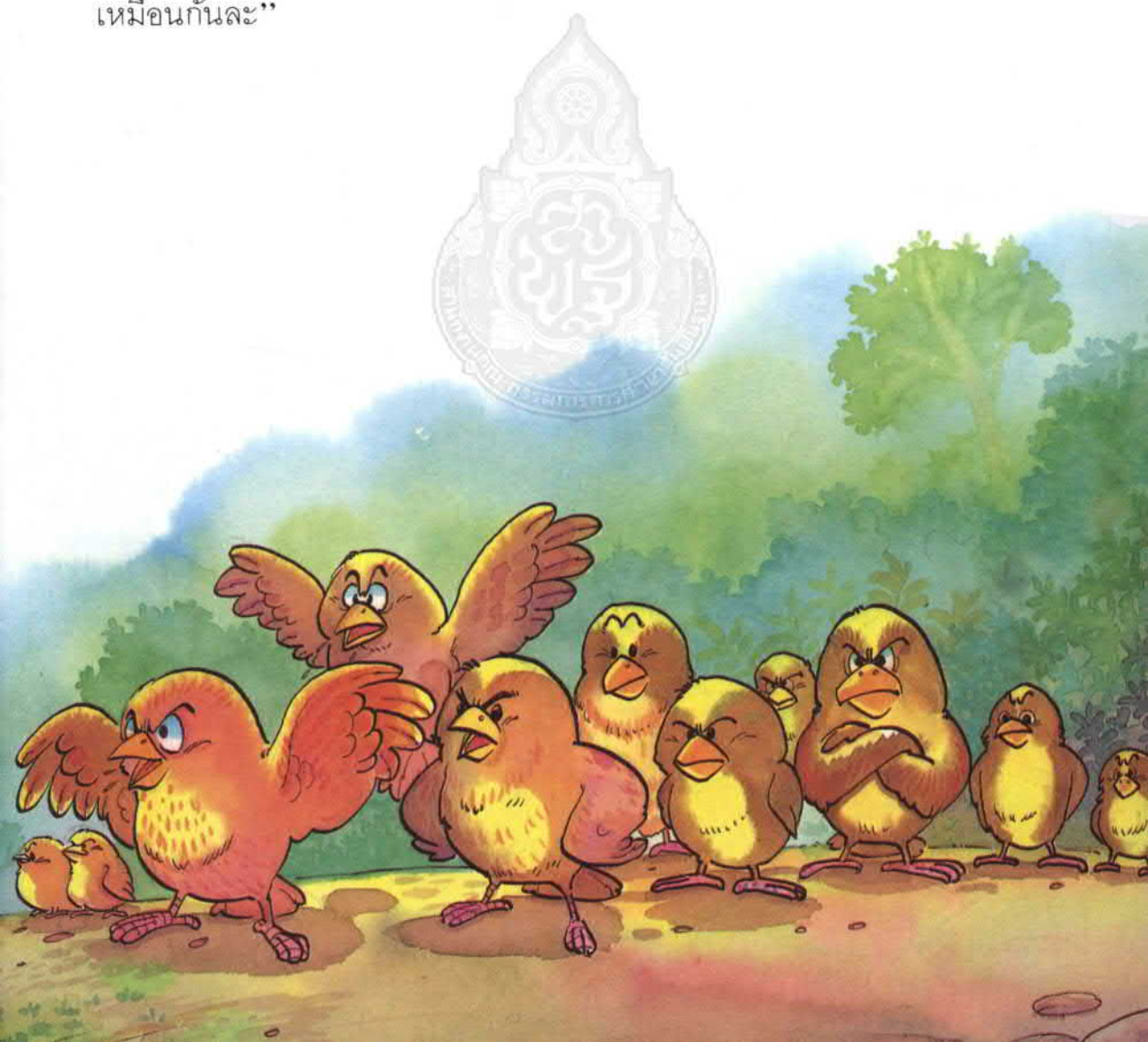
นกกระจาบตัวที่ ๒ “เออ แน่ชิวะ”

เมื่อทั้งสองกางปีกและตีปีกเข้าหากันบรรดานกกระจาบที่อยู่ใกล้เหตุการณ์ต่างก็เข้ามามุงดู ใครเป็นเพื่อนรักตัวไหนก็เข้าข้างนกกระจาบตัวนั้น ต่างถือพรรคถือพวกแตกแยกกันเป็นสองฝ่าย จนกลายเป็นนกสองฝูงส่งเสียงทะเลาะกันเอ็ดอึง

นกกระจาบฝูงที่ ๑ ส่งเสียงว่า “ที่พวกเอ็งไม่ตายเพราะตาข่ายครอบดักครวนั้นก็เพราะพวกข้าช่วยยกหрокนะ”

นกกระจาบฝูงที่ ๒ ก็ได้ตอบบ้างว่า “อ้าว ครวนั้นถ้าพวกข้าไม่รวมพลังเข้าช่วยลำพังพวกเอ็งจะยกตาข่ายขึ้นไหวหรือ พวกเอ็งก็มีหวังตายเหมือนกันละ”

ความทราบถึงนกกระจาบหัวหน้าฝูงจึงเข้ามาเจรจาเกลี้ยกล่อม
ให้ลูกน้องที่แตกกันเป็นสองฝูง สวมัคคิกัน แต่ไม่สำเร็จ เพราะเหตุการณ์
ตอนนี้รุนแรงเสียแล้ว นกกระจาบหัวหน้าฝูงจึงพานกบริวารที่เชื่อฟังส่วนหนึ่ง
แยกฝูงบินเล็ดลอดหนีไปอาศัยอยู่ในป่าแห่งอื่น

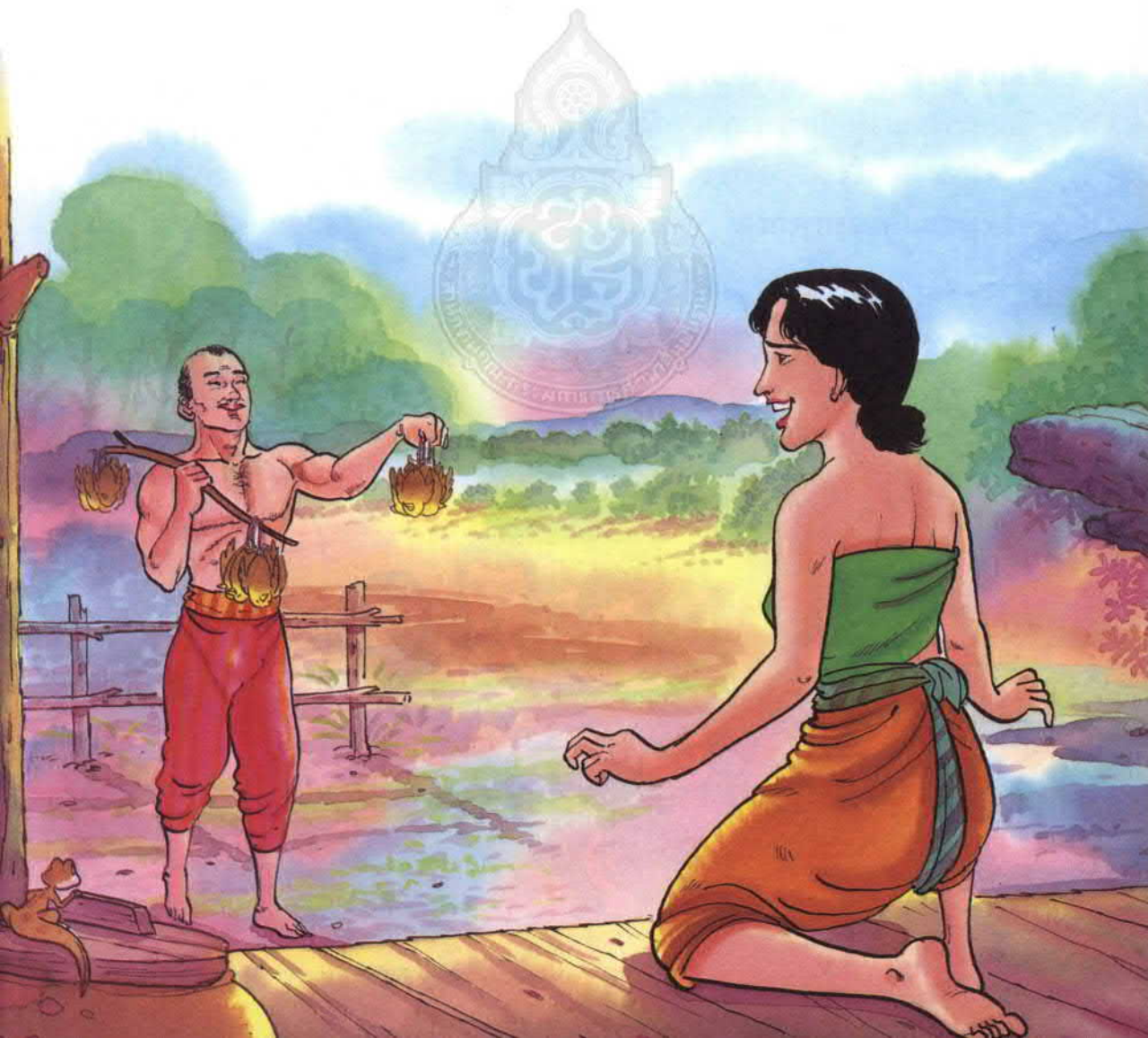

ต่อมา นกกระจาบฝูงที่แตกกันเป็นสองฝูงหรือเป็นฝักเป็นฝายนั้น
ถูกนายพรานดักด้วยตาข่ายครอบไว้ได้

นกกระจาบฝูงที่ ๑ “ที่นี่พวกเอ็งว่าพวกเอ็งเก่งกล้าสามารถก็ลอง
ยกบ้างซิ”

นกกระจาบฝูงที่ ๒ “พวกเอ็งก็อวดเก่งเหมือนพวกข้าละว้า เก่งจริง
ยกเองซิ”

วันนั้นนายพรานป่าผู้ซึ่งมือเปล่ากลับบ้านแทบทุกวัน หิวจนเป็นพวง
กลับบ้านทำให้เมียหายหน้าคิดว่ากลายเป็นคนหน้าบานเหมือนดอกเห็ด

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้วทรงชี้ให้พระญาติพี่น้อง ทั้งสองฝ่ายเห็นแจ้งว่า ความสามัคคีกันเป็นเหตุให้เกิดความเจริญ แม้มีภัย พิบัติเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมก็สามารถขจัดภัยพิบัตินั้นได้ เหมือนนกกระจาบ ตอนที่ยังไม่แตกแยกกัน คอยฟังและเชื่อฟังคำสั่งคำแนะนำของนายฝูง ทำให้ รอดพ้นอันตรายได้ แต่ถ้าแตกสามัคคีกันเมื่อเกิดภัยอันตรายก็แก้ไขไม่ได้ ต้องประสบความวิบัติถูกฆ่าตายเหมือนฝูงนกกระจาบที่แตกสามัคคีกัน มัวแต่ทะเลาะวิวาทกัน

ครั้นทรงสรุปข้อธรรมแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสกลับชาติตัวแสดงใน
เรื่องชาตกันนั้นว่า ฝูงนกกระจาบที่แตกสามัคคีกันในครั้งนั้น คือ**พระเทวทัต**
พร้อมด้วยเหล่าบริวารที่แตกสามัคคีกันในบัดนี้ ส่วนหัวหน้าฝูงนกกระจาบ
ที่เบียดเบียนความแตกสามัคคีกันได้พานกบริวารที่เชื่อฟัง และไม่แตกสามัคคี
กันบินหนีไปอาศัยอยู่ในป่าแห่งอื่นในครั้งนั้นคือ **พวกพุทธองค์และพุทธ-**
บริษัท ในบัดนี้

พุทธศาสนิกชนภายหลัง ได้ระลึกถึงเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปทรงรับสังคราม เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญ จึงสร้างพระพุทธรูปขึ้นปางหนึ่ง ซึ่งยกพระหัตถ์ขึ้นข้างหนึ่ง เรียกว่า **ปางห้ามญาติ** ไว้บูชาสักการะสืบมาจนทุกวันนี้

จบชุดเกร็ด **นกกระเจาบสองฝูง** ลงด้วยประการฉะนี้

เรื่อง เหยี่ยวกับนกมูลไถ
ที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาแสดงไว้
มีอยู่ในชาดกที่ชื่อ **สกุณคิตชาดก**
หมวดนิบาตชาดก หรือชุมนุม
ชาดก แห่งพระสูตรตันตปิฎก
เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดพระเชตะวัน
เมืองสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบว่าพระ
ภิกษุกลุ่มหนึ่งชอบจาริกไปใน
สถานที่ไม่ควรไป จึงทรงเรียก
พระภิกษุเหล่านั้นมาเฝ้าแล้ว
ทรงสั่งสอนว่าการเป็นพระ
ภิกษุต้องสำรวม ต้องพิจารณา
ให้ดี ให้เหมาะสมว่าสถานที่
แห่งใดควรไป และไม่ควรเข้าไป
ถ้าเที่ยวไปไม่ระวัง จะประสบ
อันตราย เหมือนเรื่องนกมูลไถ

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวนี้จึงกราบทูลให้ทรง
แสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัสขาดก
เรื่อง **เหี้ย**เกี่ยวกับนกมูลไถ

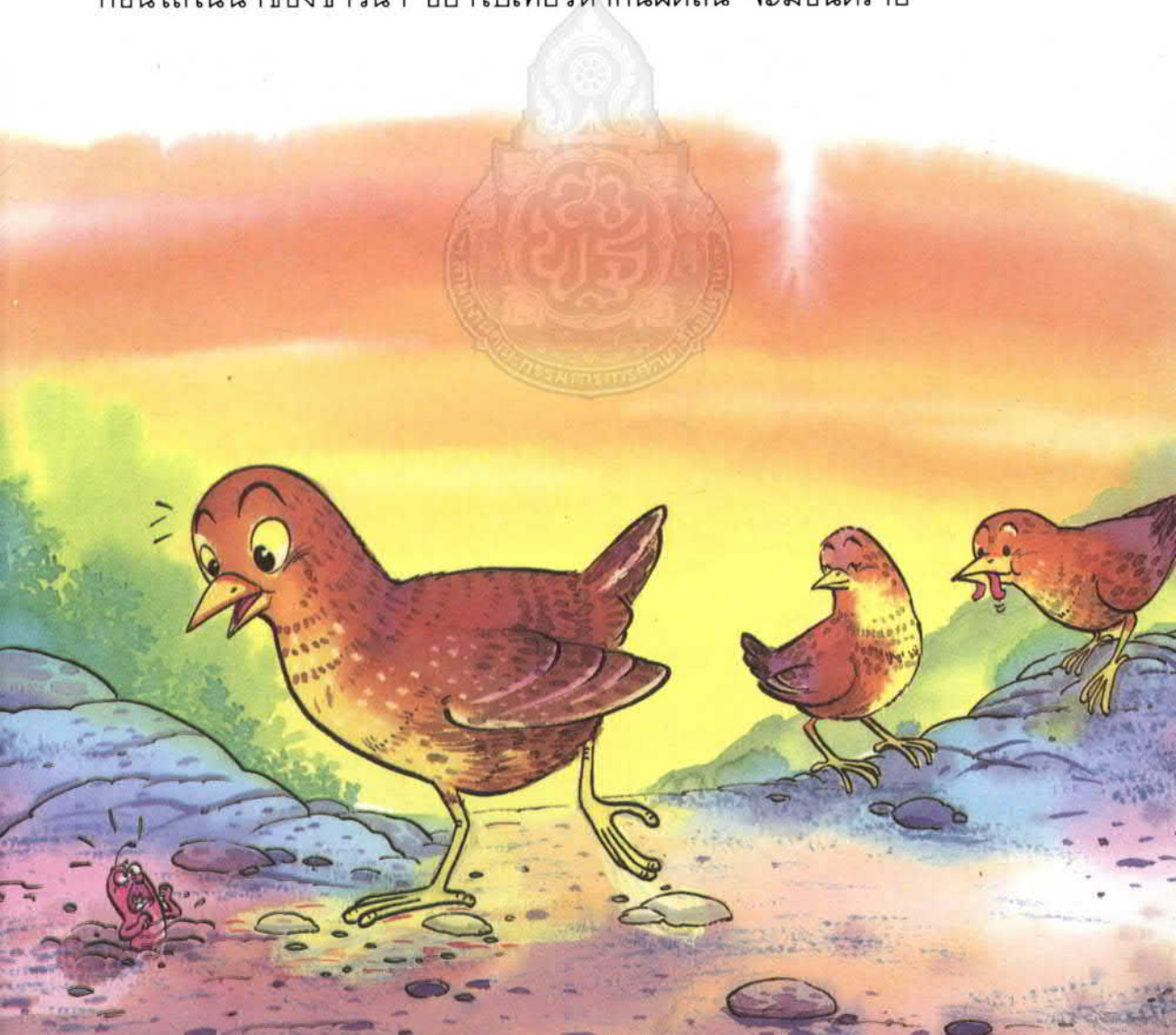
เรื่องมีดังต่อไปนี้

เหยี่ยวกับนกมูลไถ

มีนกมูลไถหรือชาวบ้านเรียกว่านกขี้ไถตัวหนึ่ง หาอาหารกินอยู่ตามทุ่งนา เป็นนกขนาดเล็กขนาดนกกระจาบ นกมูลไถชอบจับแมลงและสัตว์กิน เช่น ไล่เดื่อน ซึ่งมีอยู่ตามก้อนไถซึ่งชาวนาใช้ไถพรวนดิน ต่างจากนกกระจาบที่ชอบกินเมล็ดพืชในไร่นา

พ่อแม่ของนกมูลไถจะสั่งสอนลูกเมื่อลูกของตนเริ่มปีกกล้าขาแข็ง และเริ่มสอนบินออกหากินเองได้ว่า ธรรมดานกมูลไถต้องเที่ยวหากินตามก้อนไถในนาของชาวนา อย่าไปเที่ยวหากินผิดถิ่น จะมีอันตราย

วันหนึ่ง นกมูลไถตัวนี้อาจจะลองดีคำสั่งห้ามของพ่อแม่ จึงบินออกจากทุ่งนาเข้าไปหากินตามชายป่า ขณะที่มันกำลังด้อม ๆ มอง ๆ หาอาหารกินอยู่ตามชายป่านั้น เหยี่ยวตัวหนึ่งเห็นมันเข้าก็หุบปีกทั้งตัวดิ่งลงมาใช้กรงเล็บขย้ำเอานกมูลไถแล้วโผนขึ้นสู่อากาศอย่างรวดเร็ว นกมูลไถตกใจร้องลั่น

เหยี่ยวไม่ฟังเสียงมันพานกมูลไถในกรงเล็บของมันไปที่ต้นไม้
หมายจิกจิกเนื้อมูลไถกินเป็นอาหาร

นกมูลไถร้องครวญครางว่า “ฉันเคราะห์ร้ายเสียแล้ว ฉันเคราะห์ร้าย
เสียแล้ว” แล้วก็รำพันต่อไปว่า “ไม่ควรเลย ไม่ควรเลย” ไม่ควรฝ่าฝืนคำสั่งสอน
ของพ่อแม่ ไม่ควรรันทาที่ตาย ไม่ควรทิ้งถิ่นหากิน ถ้าฉันอยู่ในถิ่นของฉัน
คือ ท่งนาโล่งแจ้ง ที่ที่พ่อแม่และญาติพี่น้องของฉันอาศัยอยู่และหากิน
ฉันจะไม่เคราะห์ร้ายอย่างนี้

เหยี่ยว “เจ้าว่าอะไรนะเจ้านกน้อย”

นกมูลไถ “ฉันว่าถ้าฉันอยู่ในถิ่นของฉัน ท่านจะทำอะไรฉันไม่ได้เลย”

เหยี่ยว “ถิ่นของเจ้าอยู่ที่ไหน”

นกมูลไถ “อยู่โน้น ท่งนาดาราด้วยก้อนไถโน้นนั่นะ”

เหยี่ยว “ถ้าเจ้าอยู่ที่นั่นแปลว่า เจ้าจะรอดจากกรงเล็บของข้าได้
กระนั้นหรือ”

นกมูลไถ “ได้แน่นอน”

เหยี่ยว “หนอยนั่นะ เจ้านกน้อย เจ้าตัวเล็กนิดเดียว เจ้าจะสู้พญาเหยี่ยว
อย่างข้าได้อย่างไร”

นกมูลไถ “ฉันสู้ท่านได้แน่นอน ที่ฉันแพ้ท่านวันนี้เพราะฉันพลัด
เข้ามาอยู่ในเขตแดนของท่าน”

เหยี่ยว “เจ้านกน้อย เจ้าไม่รู้ดอกหรือว่าในแผ่นดินได้ฟ้ากว้างแห่งนี้
ไม่เคยมีสัตว์ตัวกระຈ้อยร่อยเช่นเจ้าจะหลุดรอดจากกรงเล็บของข้าไปได้เลย
แม้แต่ตัวเดียวเมื่อข้าต้องการ

นกมูลไถ “แต่ฉันรับรองว่าถ้าฉันอยู่ในเขตแดนของฉัน ฉันสู้
ท่านได้แน่”

เหยี่ยว “ลองดูไหมละ”

นกมูลไถ “สาธุ” (สาธุหมายถึงตกลง)

เหยี่ยวบินออกจากต้นไม้หวนกลับ มุ่งออกทุ่งนาพร้อมกับร่าง
ของนกมูลไถ มันพานกมูลไถลงไปยังล่อยไวยังก่อนไถในนาที่ชาวนาไถตะ
ทิ้งไว้แล้วบินกลับขึ้นสู่อากาศ มันส่งเสียงประกาศลงมาว่า “พร้อมหรือยัง
เจ้านกน้อย”

นกมูลไถส่งเสียงร้องตอบว่า “พร้อมแล้ว”

เหยี่ยวอารมณ์ขุ่นเคืองที่ถูกรบกวนกระจ๊อยร่อยเช่นนกมูลไถร้อง
ทำลู่ มันจึงหุบปีกลู่ไปตามลำตัวและปีกหัวตึงลงเหมือนอย่างที่มี
กระทำได้ทุกครั้ง เมื่อมองเห็นเหยื่ออยู่ข้างล่าง มันดิ่งปีกหัวลงไป
ที่ก้อนไถซึ่งนกมูลไถยืนเกาะทำท่าย่อย

นกมูลไถเตรียมตัวรับเหตุการณ์อยู่พร้อมแล้ว
เมื่อเห็นร่างของเหยี่ยวพุ่งตัวลงมาใส่มันอย่างรวดเร็ว
พอจวนใกล้ตัวมัน มันก็กระโดดลงจากก้อนไถ
ก้อนที่ยืนจับอยู่อย่างว่องไวหลบแผลลิบ
เข้าไปซ่อนอยู่ใต้หลืบของก้อนไถอีก
ก้อนหนึ่ง

มันได้ยินเสียงเหมือนเสียงของนก ๆ ตกลงมาจากที่สูงถึงพื้นดิน
ดังพลั๊ก ฝุ่นตลบดินจากก้อนไถกระจาย

เหยี่ยวพลาดร่างนกมูลไถ เมื่อพลาดก็ยั้งตัวกลับไม่ทัน ร่างของมันจึง
ปักลงกระแทกก้อนไถอย่างแรงจนปีกทั้งสองหัก ออกมันกระแทกกับพื้นดิน
มันดิ้นปัด ๆ แล้วก็สิ้นใจตายอยู่ตรงนั้น

นกมูลไถมองเห็นร่างดิ้นปัด ๆ ของเหยี่ยวพร้อมกับความสิ้นชีวิต
ของมัน เห็นว่าเหยี่ยวแน่นิ่งไม่ไหวติงแล้วจึงออกจากใต้หลืบก้อนไถขึ้นไป
ยืนอยู่บนก้อนไถอีกก้อนหนึ่งพลาบส่งเสียงร้องรำเริง

คำร้องของม้านั้นท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดก ตามที่พระพุทธเจ้า
ทรงนำมาแสดง ได้ร้อยกรองไว้เป็นคำฉันท์ภาษาบาลีว่า

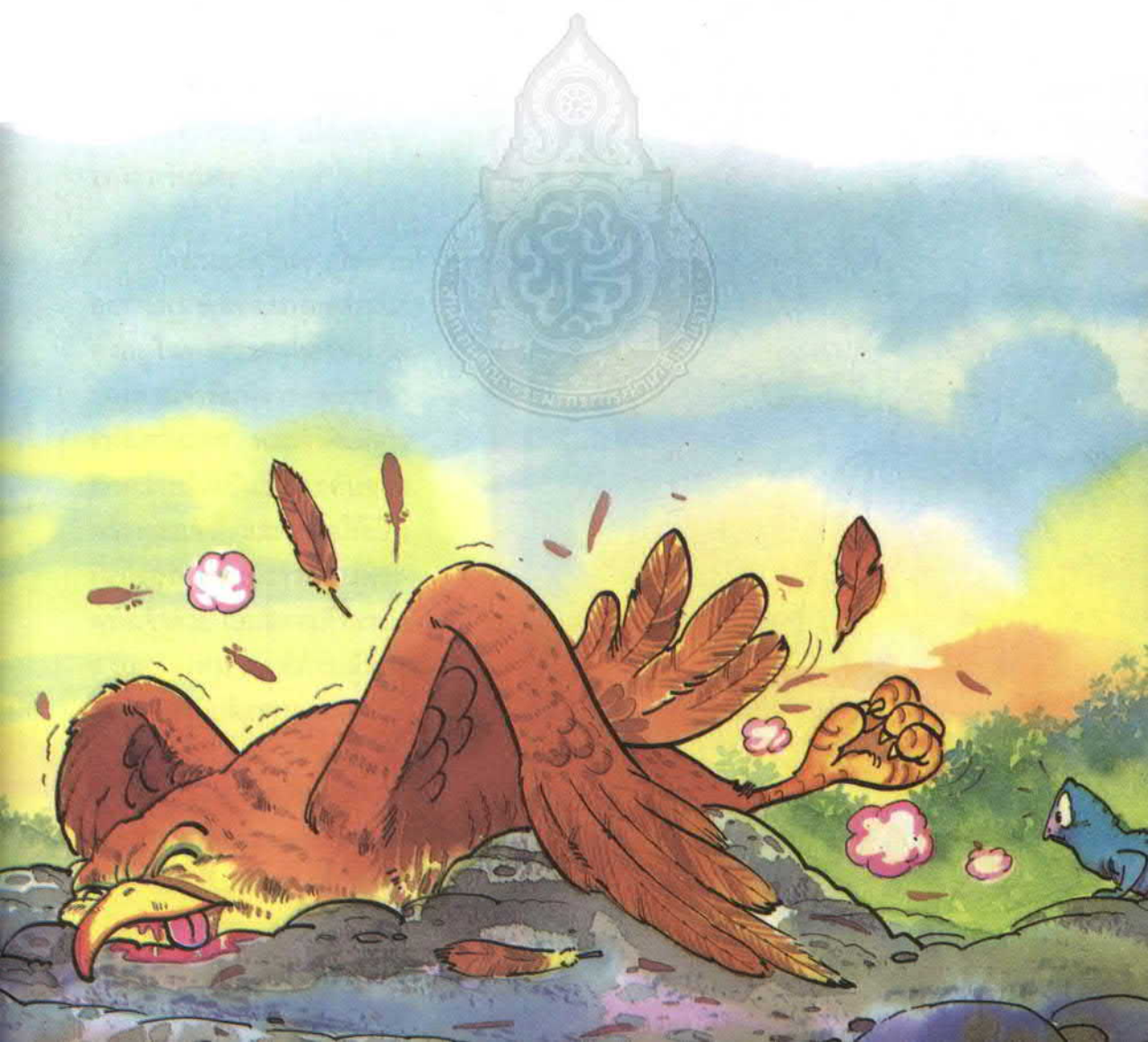
โสหํ มเยน สมฺปนฺโน เปตฺติเก โคจเร รโต

อเปตสตฺตุโมทามิ สมฺปสฺสํ อตฺตมตฺถโน

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

เราวางแผนอุบายไม่คลายคลาด ตามโอวาทพ่อแม่เราเฝ้าสอน

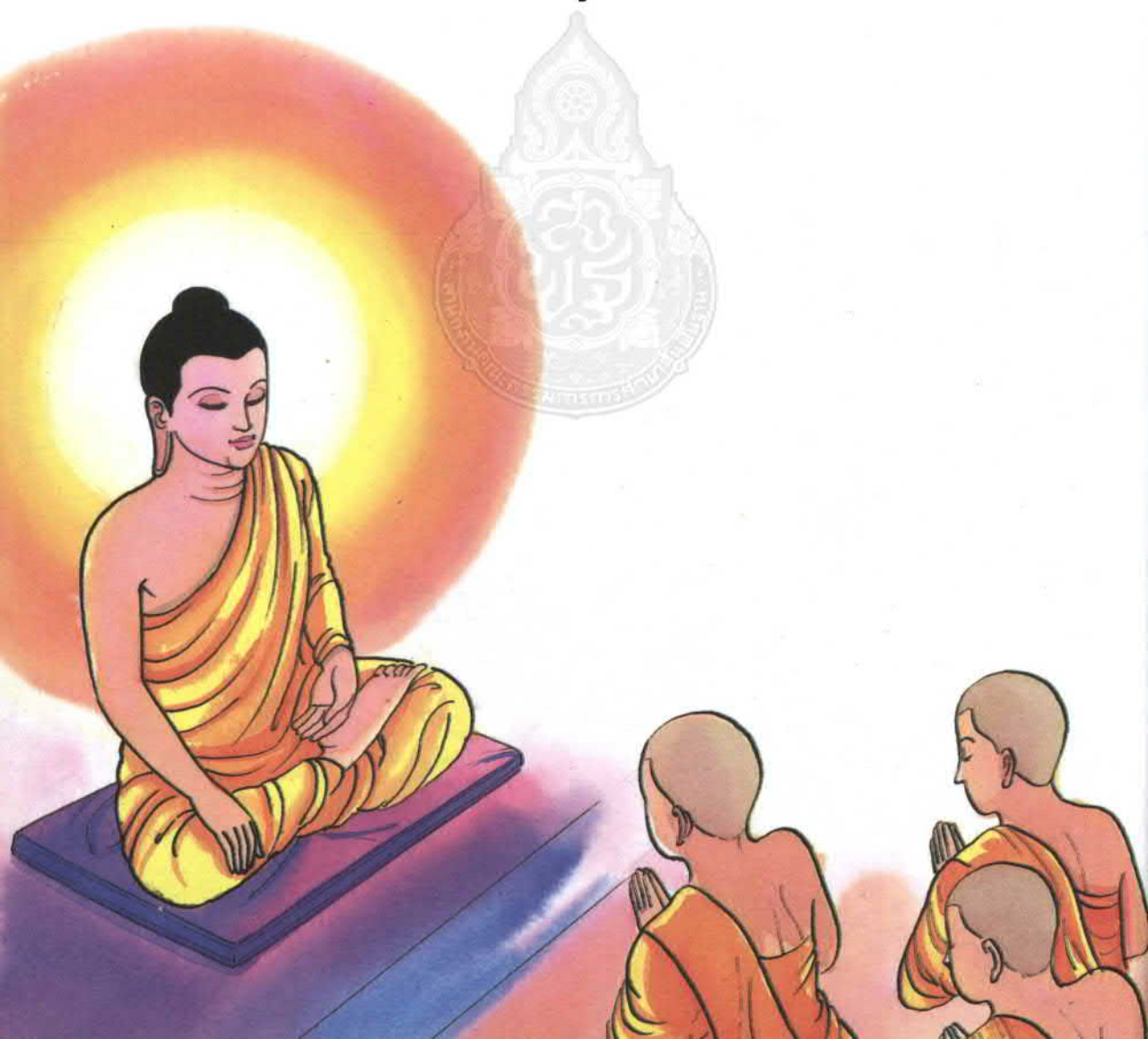
จึงพ้นภัยจากเหยี่ยวฉิวรอนรอน ไม่มัวยมรณข้างสุขจริงยิ่งเอย

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบแล้วทรงแสดงธรรมแก่พระภิกษุสงฆ์
ซ้ำอีกว่า ให้ระมัดระวังการเที่ยวไปในถิ่นที่ไม่ควรไป เมื่อไปในสถานที่เช่นนั้น
ไม่ควรประมาท ความประมาทนั้นไม่ดี เป็นทางแห่งความตาย เหลียวถึงแก่
ความตายก็เพราะความประมาท

จบแล้วทรงกลับชาติตัวแสดงในเรื่องชาดกว่า เหลียวในครั้งนั้น
คือ**พระเทวทัต**ในบัดนี้ ส่วนนกมูลไถที่รอดพ้นภัยได้ คือ**พระพุทธองค์**ใน
บัดนี้

จบชาดกเรื่อง **เหยี่ยวกับนกมูลไถ** ลงด้วยประการฉะนี้

สำนวนว่า ‘ทำใจดีสู้เสือ’
ซึ่งใช้พูดกันเข้าใจว่าจะได้มาจาก
ปี่ชาดก ในหมวดอัฐกนิบาต
แห่งพระสุตตันตปิฎก เหตุ
เกิดของชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในวัดชื่อพระเวฬุวัน
แขวงกรุงราชคฤห์ เมืองหลวง
ของแคว้นมคธ

วัดพระเวฬุวัน เป็นพระ
อารามแรกของพระพุทธศาสนา
ตั้งอยู่ในพระราชอุทยานป่าไผ่
ของพระเจ้าพิมพิสาร พระราชา
แห่งแคว้นมคธ พระเจ้าพิมพิสาร
ยกถวายให้เป็นที่พักของ
พระพุทธเจ้า และถวายให้เป็น
ที่อยู่ของพระสงฆ์สาวกของพระ
พุทธเจ้าด้วย เป็นสถานที่รื่นรมย์
สงบสงัดเหมาะแก่ท่านผู้ทรง
ศีลอาศัยปฏิบัติธรรม

พระมหาโมคคัลลานะ
พระอัครสาวกของพระพุทธเจ้า
ที่คู่กันกับพระอัครสาวกอีกองค์
หนึ่งคือ พระสารีบุตร ได้

เดินทางมาเฝ้าพระพุทธเจ้าที่
วัดพระเวฬุวัน

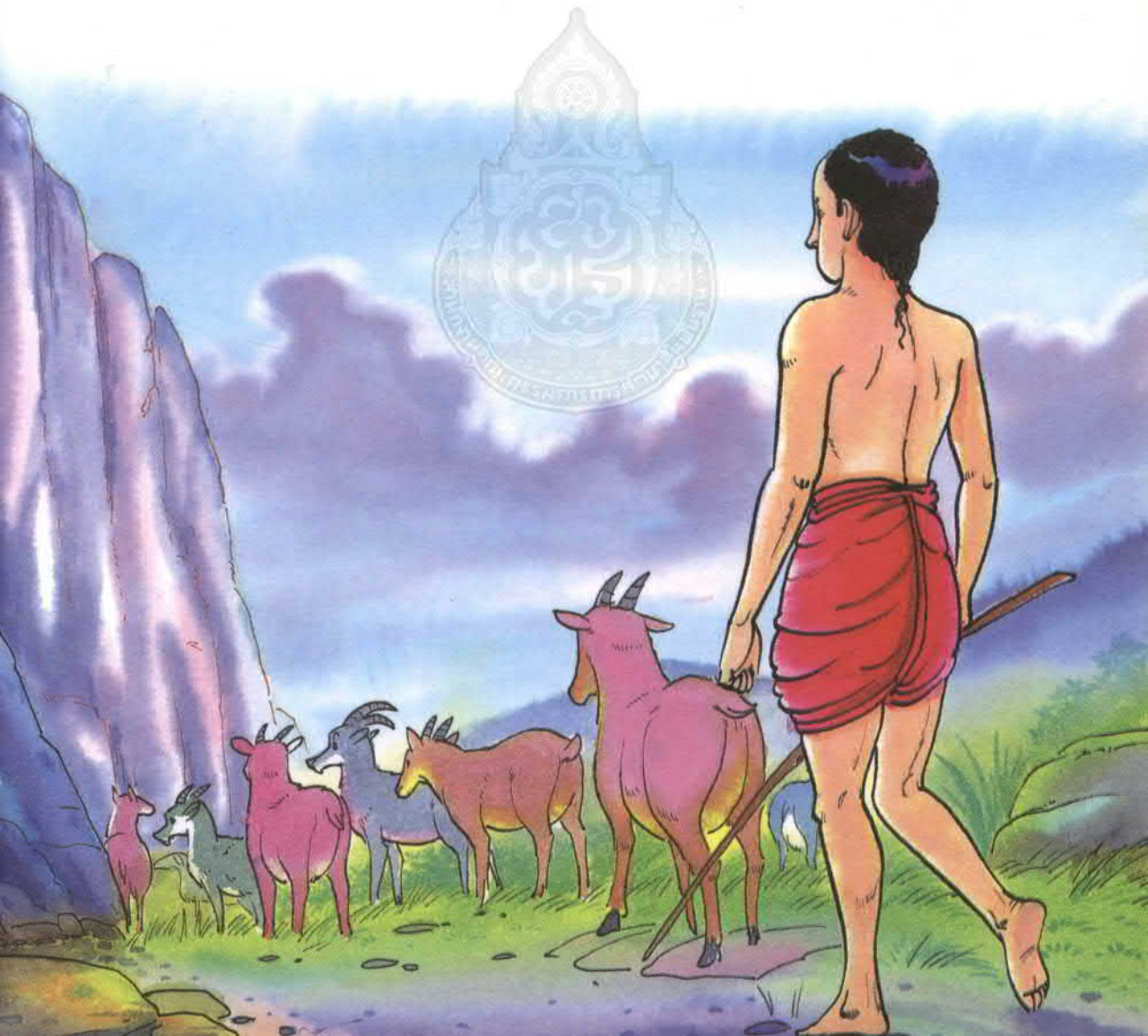
พระมหาโมคคัลลานะได้
กราบทูลเล่าเรื่องที่ท่านได้ประสบ
มาในระหว่างที่ท่านได้ไปนั่ง
พักผ่อนอยู่ที่ถ้ำเชิงเขาแห่ง
หนึ่ง ซึ่งอยู่ในแคว้นมคธ อัน
ไม่ไกลจากกรุงราชคฤห์

เรื่องที่พระมหาโมคคัลลานะ
กราบทูลเล่าถวายพระพุทธเจ้า
นั้นมีดังต่อไปนี้

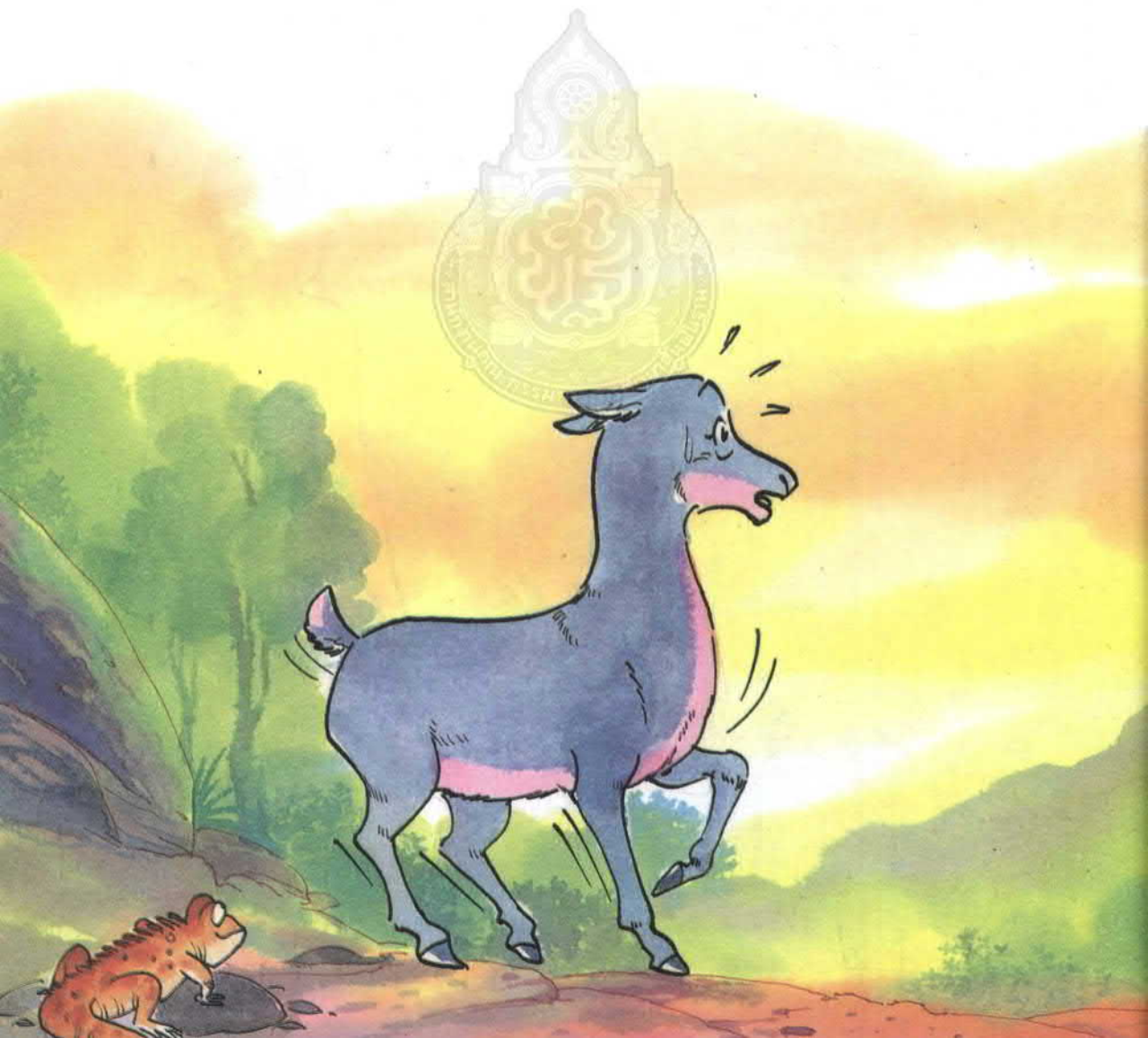

ทำใจดีสู่เสือ

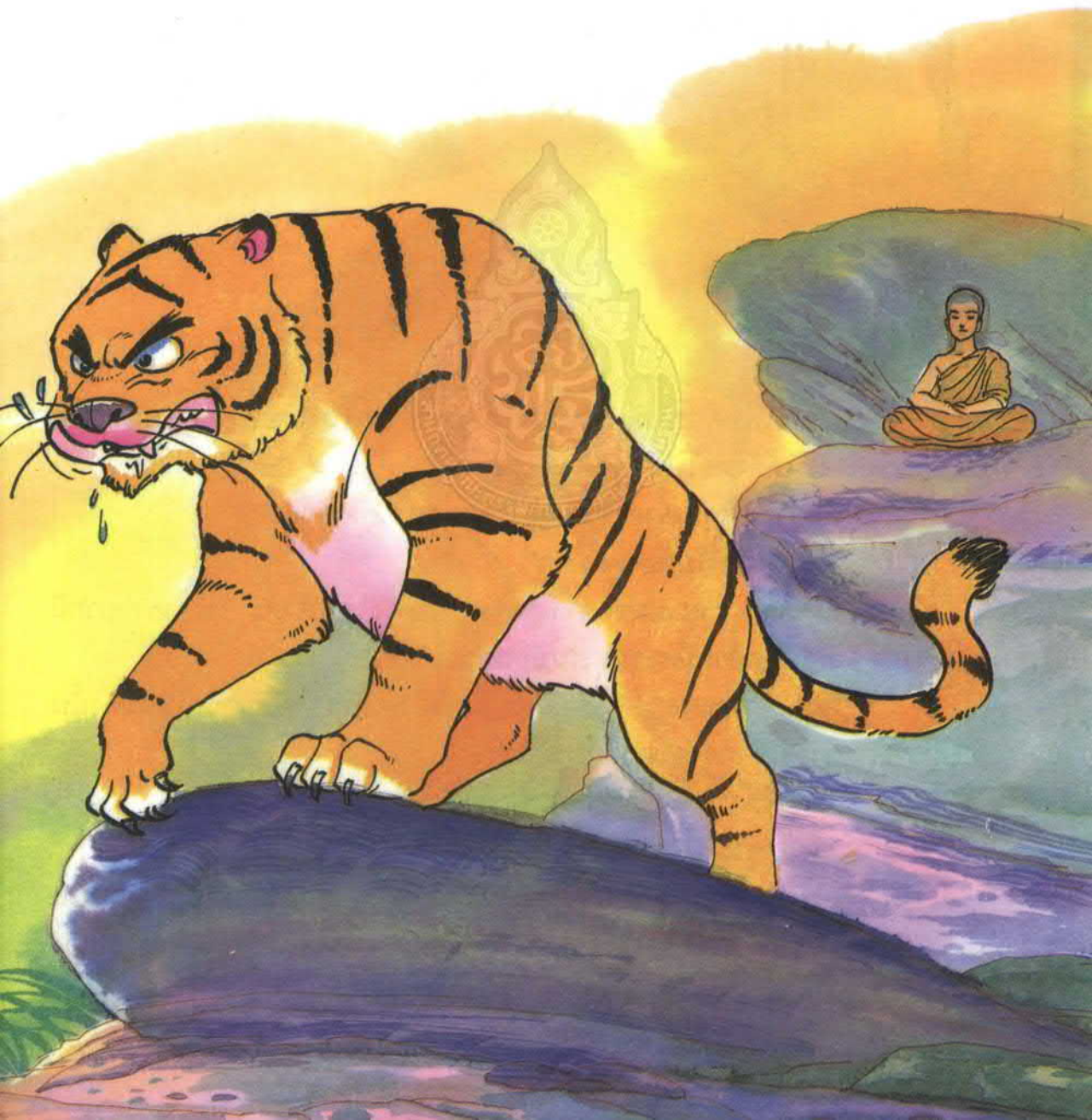
ชายเลี้ยงแพะผู้หนึ่งไล่ต้อนฝูงแพะเข้าไปกินหญ้าและใบไม้อ่อนในที่ราบในหุบเขา ที่ราบนั้นล้อมรอบด้วยภูเขาทุกด้าน มีทางเข้าได้ทางเดียว หญ้าและใบไม้อ่อนในบริเวณที่ราบหุบเขานั้นอุดมสมบูรณ์ ชายเลี้ยงแพะไล่ต้อนฝูงแพะเข้าไปถึงที่ราบแห่งนี้แล้วก็ประมาณ ไม่ได้นับจำนวนแพะว่าเข้าไปในบริเวณแห่งนี้ทุกตัวหรือไม่ พอเข้าไปถึงที่ราบแล้วก็นอนด้วยความเข้าใจว่าแพะเข้ามาครบทุกตัว

แม่แพะสาวตัวหนึ่งมีวแต่กินหญ้าและใบไม้ระหว่างทาง ได้
ป่ายหน้าเข้าไปตามช่องแคบภายหลังฝูงแพะก็เผชิญหน้าเข้ากับเสือตัวหนึ่ง
ซึ่งแอบด้อมตามฝูงแพะโดยชายเจ้าของฝูงแพะไม่รู้ มันแอบมาดักรออยู่
ข้างหน้าตรงชอกเขาที่แม่แพะจะตามเข้าไปในฝูง เพื่อจับกินแพะตัวที่มีว
เดินเรียงท้ายฝูงแพะ

ใกล้กับที่สัตว์ทั้งสองเผชิญหน้ากันเป็นเงื่อมภูเขามีสรูปร่างเหมือน
 ถ้ำ พระมหาโมคคัลลานะมานั่งสมาธิพักผ่อนอยู่ที่เงื่อมภูเขานี้ ท่านได้
 ยืนเลื้อยคำรามและเสียงแหว่งร้องท่านฟังภาษาสัตว์ออก จึงเข้าใจความหมาย
 จากเสียงร้องของสัตว์ทั้งสองและได้เห็นแม่แพะทำใจดีสู้เสือ

เสียงเลื้อยคำรามและเสียงแม่แพะร้องนั้นถ่ายทอดออกมาเป็น
ภาษามนุษย์ได้ดังต่อไปนี้

แม่แพะ “คุณลุงเจ้าขา คุณลุงสบายดีหรือเจ้าคะ”

เลื้อ “เฮ้ย ไม่ต้องพูดมาก”

แม่แพะ “คุณแม่ของคุณลุงคงสบายดีใช่ไหมเจ้าคะ ท่านคงอยากมี
ความสุข ดิฉันก็อยากมีความสุขเหมือนกันเจ้าคะ”

เลื้อ “ต่อแหล” “เอ็งนี่กว่าการที่เอ็งลำดับญาติเรียกข้าว่าคุณลุงนั้น
จะทำให้เอ็งพ้นจากความตายกระนั้นหรือ”

แม่แพะ “ดิฉันทำผิดอะไรจึงจะต้องตายละคะคุณลุง”

เลื้อ “อูวะ เอ็งบังอาจเดินข้ามทางข้ามมานะซี”

แม่แพะ “เวลานี้คุณลุงนั่งหันหน้ามาทางทิศตะวันออก อันเป็น
ทางที่ดิฉันเดินมาทางของคุณลุงอยู่ทางทิศตะวันตก จะว่าดิฉันเดินข้ามทาง
ของคุณลุงได้อย่างไร”

เสือ “เฮ้ย ทางข้าวงรอบทุกทิศทุกทาง ไม่มีทางที่เอ็งจะเดินหลีกเลี่ยงได้เลย”

แม่แพะ “พ่อแม่ของดิฉันสอนดิฉันไว้ว่าทางของผู้ร้ายใจพาลมักยาวอย่างคุณลุงว่า ดิฉันไม่ประสงค์จะเดินข้ามทางของคุณลุงดิฉันจึงเหาะมากลางหาวเจ้าค่ะ”

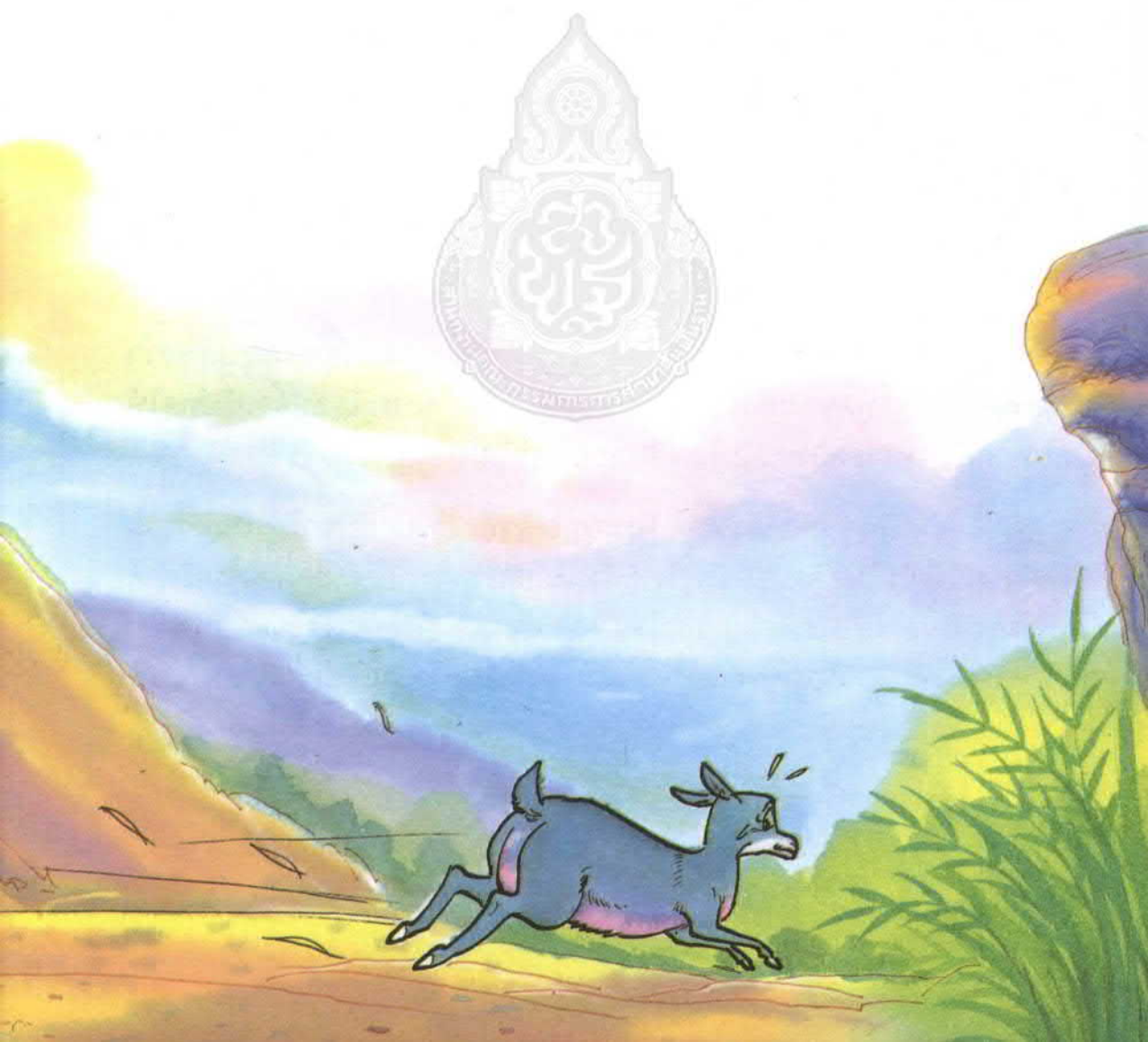
เสือ “มิน่าล่ะ ข้าจึงไม่เห็นสัตว์ป่าสำหรับให้ข้าล่าจับกินแม้แต่ตัวเดียว พวกมันตกใจเพราะเสียงเหาะมาของเอ็งเป็นแน่ ทำให้ข้าอดอาหารวันนี้ นางตัวดี เพราะเอ็งที่เดียวแหละ”

แม่แพะเห็นว่าวิสัยพาลอย่างเสือตัวนี้ไม่มีทางที่จะใช้คำพูดดี ๆ
เอาชนะได้ จึงรวบรวมสติปัญญาที่มีอยู่ มองหาทางที่พอจะเอาชีวิตรอดได้
และเห็นว่าถ้ากลับหลังวิ่งหนีก็ดี วิ่งออกทางซ้ายหรือทางขวาก็ดี ไม่มีทาง
รอดจากกรงเล็บของเสือพาลได้แน่ มีอยู่ทางเดียวที่ควรจะต้องเสี่ยงดู นั่นคือ
วิ่งสวนเข้าไปใส่เสือโดยแฉลบเฉียดออกทางข้าง ๆ เสือตัวนี้

ฉับพลัน แม่แพะก็รวบรวมกำลังกระโจนไล่เสือ เสือพาลไม่ทันนึกว่า
แม่แพะจะวิ่งมาทางที่ตนคอยที่อยู่ คอยดูแต่ด้านอื่นจึงทำให้แม่แพะฉลบท
รอดเงื้อมกรงเล็บเสือพาลเข้าไปในฝูงแพะที่เจ้าของนอนเฝ้าอยู่

พระมหาโมคคัลลานะได้เห็นและได้ยินเรื่องราวทั้งหมด ก็นึกขม
สติปัญญาของแม่แพะที่ฉลาดสามารถนำตัวให้พ้นอันตรายได้

ท่านเล่ากราบทูลจบลง พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าเรื่องทำนองนี้เคย
มีมาแล้วในอดีต พระมหาโมคคัลลานะและพระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบเรื่องราว
ในอดีตนั้น ก็กราบทูลให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัส **ทีปชาดก** ซึ่งให้ชื่อ
เรื่องในภาษาไทยว่า **ทำใจดีสู้เสือ**

เรื่องราวของชาดกที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาแสดงนั้นสาระสำคัญ
ของเรื่องส่วนใหญ่ เหมือนที่พระมหาโมคคัลลานะได้พบและนำมาเล่าถวาย
พระพุทธเจ้า แม้ถ้อยคำที่สัตว์สองตัวนี้คือแม่แพะและเสือพาลโต้ตอบกันก็
เหมือนกัน ต่างกันเพียง ๒ ประการเท่านั้น คือ

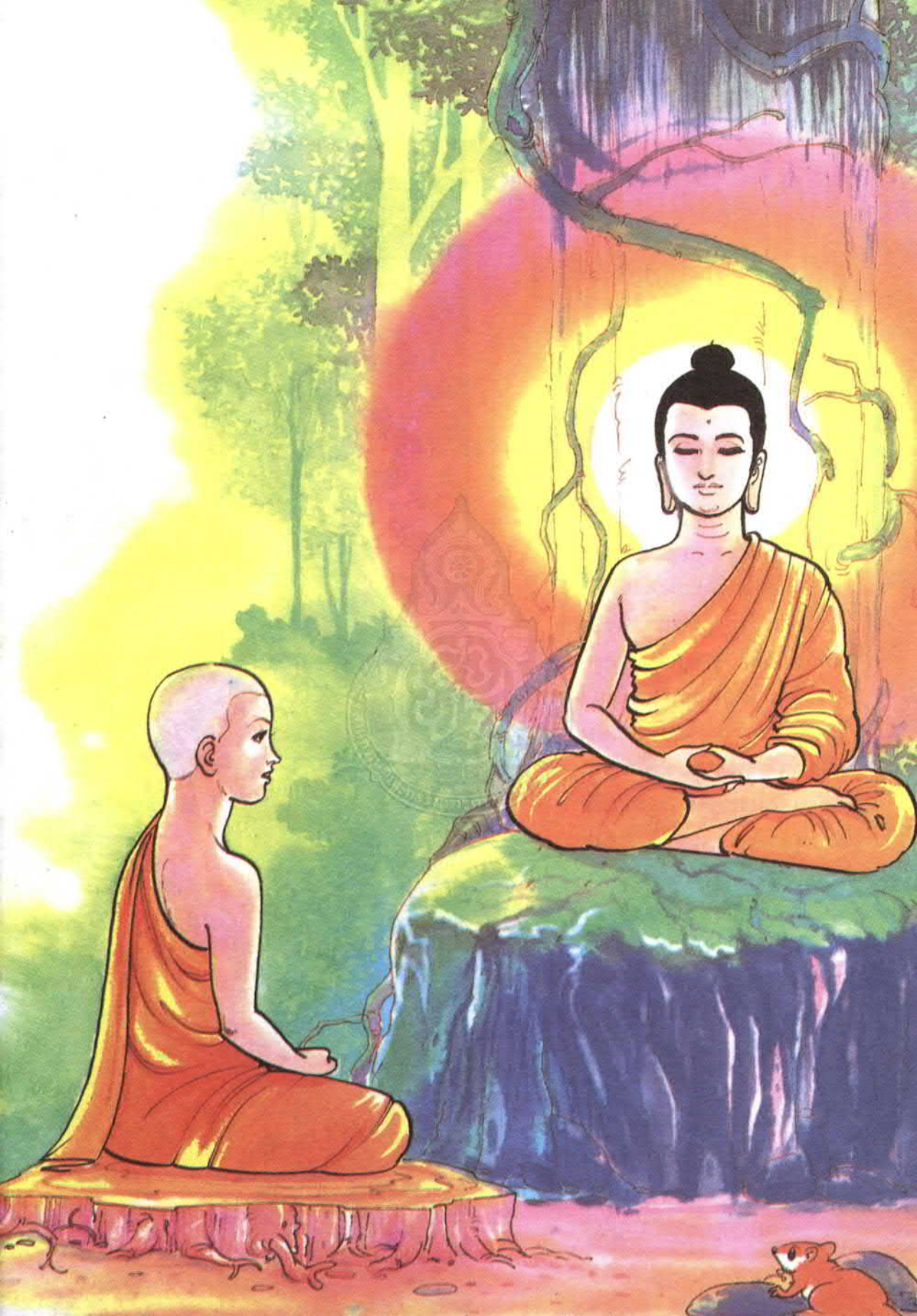
๑. ผู้ที่เห็นเหตุการณ์และได้ยินสัตว์ทั้งสองโต้ตอบกันนั้นเป็นพระ
ฤาษีนั่งบำเพ็ญธรรมอยู่ที่ถ้ำเชิงเขา

๒. แม่แพะในเรื่องชาดกนี้ไม่รอดกรงเล็บเสือ ทำให้พระฤาษี
ปลงธรรมสังเวชว่าเป็นกรรมของสัตว์ที่สุดิวสัยท่านจะช่วยได้

ตรัสชาดกเรื่องนี้จบแล้ว พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมสรุปเรื่องว่า
การพูดดีดีก็ดี พูดจาให้ไพเราะเป็นที่รักก็ดี ไม่เป็นประโยชน์สำหรับพูดให้
คนพาลฟัง เพราะคนพาลไม่ยินดีในถ้อยคำเช่นนั้น

จากนิทานดังกล่าวนี้ พระพุทธเจ้าทรงสรุปกลับชาติผู้เป็นตัวร่วม
เหตุการณ์ที่เกิดในอดีตว่า เสือพาลตัวนั้นกลับชาติมาก็คือเสือพาลในเรื่องที่
พระมหาโมคคัลลานะได้เห็นและนำมาเล่า แม่แพะในอดีตซึ่งไม่รอดกรงเล็บ
เสือพาลครั้งนั้น ก็คือแม่แพะฉลาดสามารถเอาตัวรอดได้ในบัดนี้ ส่วนพระฤาษี
ที่นั่งบำเพ็ญธรรมอยู่ใกล้เหตุการณ์ครั้งนั้นคือ**พระพุทธองค์**ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **ทำใจดีสู้เสือ** ลงด้วยประการฉะนี้

คำพังเพยในสำนวนภาษาไทยมีว่า กระต่ายตื่นตูม ได้มาจากเรื่องราวใน พุทธศาสนิกชนอันอยู่ในหมวดเบ็ดเตล็ดที่เรียกว่า ขุททกนิกาย แห่งพระสุตตันตปิฎก เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในวัดชื่อพระเชตวัน ในกรุงสาวัตถี เมืองหลวงของแคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่พระสงฆ์ในวัดนำมาสนทนากันที่โรงธรรม โรงธรรมนั้นเรียกว่า ธรรมสภา ซึ่งมีประจำอยู่ในวัดพระพุทธศาสนาสมัยพระพุทธเจ้าและเวลาที่พระสงฆ์สนทนาธรรมกันในปัญหาต่างๆ นั้น มักเป็นเวลาเย็น

เรื่องที่พระสงฆ์นำมาสนทนากันคราวนี้เป็นเรื่องความเชื่อถือของชาวบ้าน ผู้นับถือและเชื่อถือคำสอนของนักสอนต่างๆ ในสมัยนั้น มีอยู่พวกหนึ่งสอนว่าวิธีการทรมานตนให้ลำบาก เช่น อดข้าว เป็นต้น เป็นการดี ชาวบ้านเพียง

แต่ได้ยินได้ฟังก็นำไปเล่าลือต่าง ๆ กันไป ผู้ที่ไม่พิจารณาให้ถี่ก็เชื่อตามคำที่เล่าลือกันมา พลอยเห็นดีเห็นงามตามไปด้วย

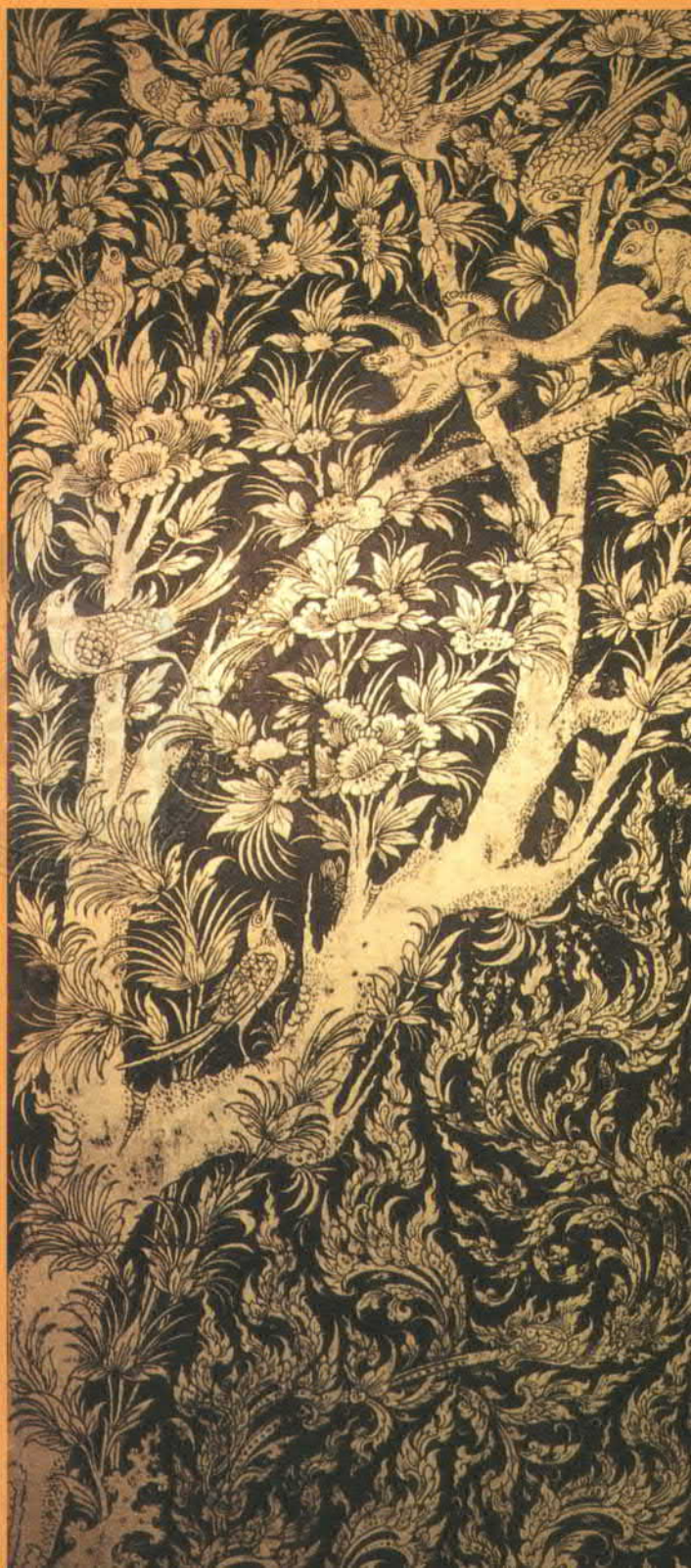
พระสงฆ์ตั้งปัญหาสนทนากันว่า ชาวเล่าลือควรเชื่อได้หรือไม่

พระพุทธเจ้าได้เสด็จมายังที่ประชุมพระสงฆ์แล้วตรัสว่า ไม่ควรเชื่อชาวเล่าลือ คนที่เชื่อชาวเล่าลือเรียกว่าเป็นคนเชื่อมวงคลต็นข้าว

ผู้เชื่อมวงคลต็นข้าวคือผู้ที่เพียงแต่ได้ยินใครเล่าลือว่าดีให้ฟัง ก็เชื่อว่าดีตามไปด้วย

พระพุทธเจ้าตรัสว่าควรเชื่อกรรม

กรรมนั้นคือสิ่งที่มีเหตุผล เช่น เมื่อทำดีเป็นเหตุย่อมเกิดเป็นผลดี ความขยันหมั่นเพียรก็เป็นความดี เป็นเหตุให้เกิดผลดี ทำงานด้วยความขยัน งานดีเกิดผลดี ขยันศึกษาเล่าเรียนก็เป็นเหตุให้เกิดผลดีคือเป็นคนฉลาด มีสติปัญญา การทำไม่ดีเป็นเหตุให้เกิดผลไม่ดี ย่อม

ทำให้ผู้ทำนั้นได้รับความเดือดร้อน เช่น เกียจคร้านศึกษาเล่าเรียน ก็เกิดผลไม่ดีคือโง่ เชื่อง่าย เห็นอะไร ได้อะไรเข้าก็เชื่อตามคนอื่น ตื่นตามคนอื่นรวม ทั้งเชื่อถือตามความเข้าใจผิดของตนด้วย

พระพุทธเจ้าทรงเปรียบว่าเหมือนเรื่องกระต่ายตื่นตูม

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบเรื่องราวนั้น จึงกราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึงตรัสชาดกเรื่อง กระต่ายตื่นตูม

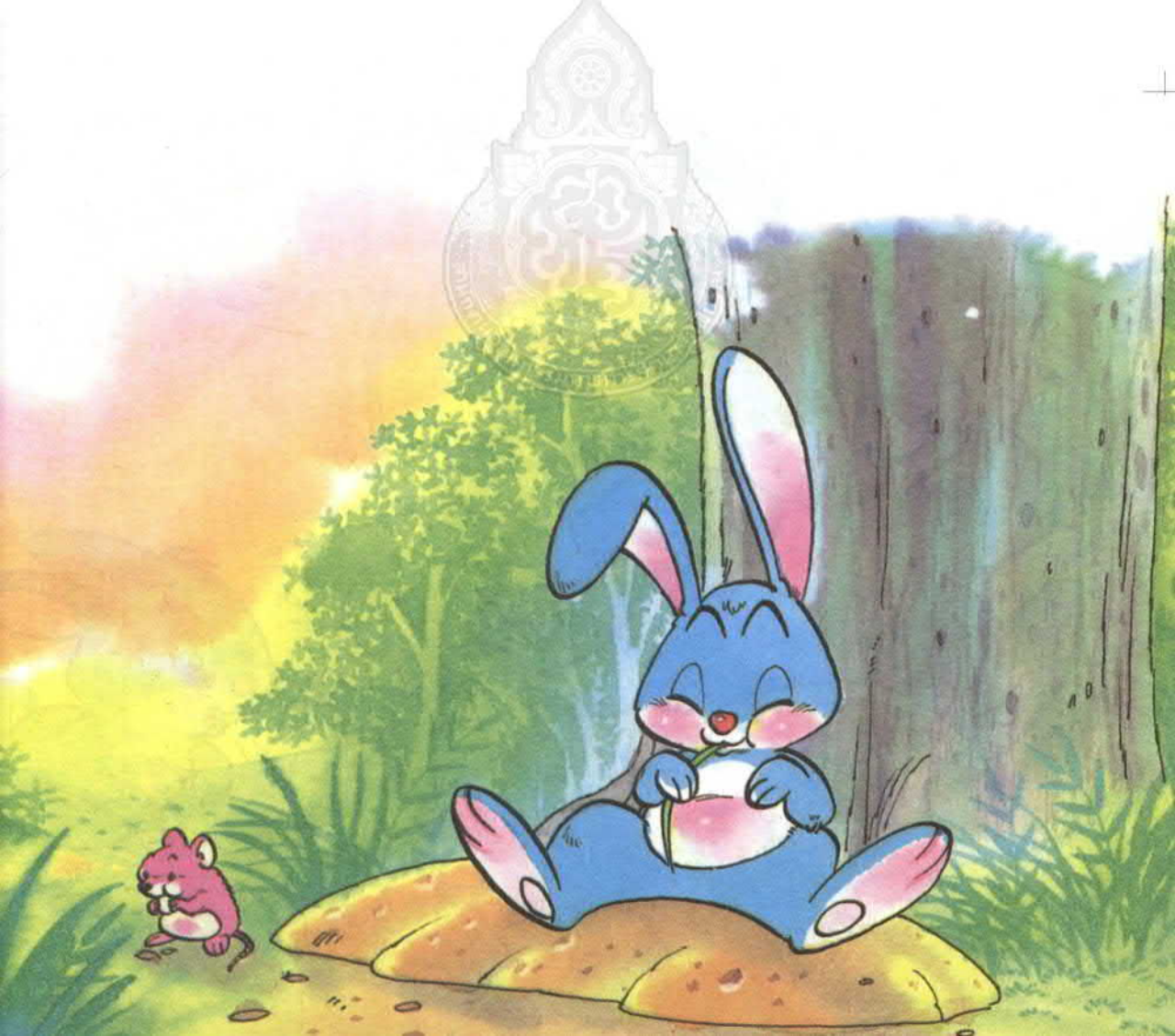
เรื่องมีดังต่อไปนี้

กระต่ายตื่นตูม

กระต่ายตัวหนึ่งเที่ยวหาอาหารกินอยู่ในป่า อาหารของมันคือ ยอดหญ้าอ่อน กินอิ่มแล้วก็ซังกว้าง จึงเข้าไปอาศัยนอนอยู่ในกอหญ้าใต้ ต้นไม้ซึ่งมีลูกกำลังสุก ลูกของต้นไม้นั้นโตขนาดเท่ากำปั้นมนุษย์ผู้ใหญ่บ้าง ลูกขนาดเล็กบ้าง

กระต่ายตัวนี้เคยได้ยินข่าวลือเรื่องแผ่นดินถล่มหรือแผ่นดินไหวที่ทำให้ต้นไม้ล้มและภูเขาพัง ก็หวาดระแวง ก่อนนอนหลับมันตั้งคำถามตัวเองว่า “ถ้าแผ่นดินถล่มเราจะวิ่งหนีไปทางไหนดี” แล้วมันก็มอยหลับไป

ยังไม่ทันหลับสนิทหูของมันได้ยินเสียงดู้บดู้บตึงตึง มันตกใจตื่น
ความหวาดระแวงมีตกค้างอยู่ในใจมัน ทำให้มันได้ยินเสียงนั้นเหมือนเสียง
ใหญ่โตดังครืนคราน เพราะไม่ได้พิจารณาให้รอบคอบ ก็ทะเล่สิ่งพรวดลุกขึ้น
วิ่งพลางแหกปากส่งเสียงร้องว่า

“แผ่นดินถล่ม แผ่นดินถล่ม”

เพื่อนกระต่ายอีกตัวหนึ่งได้ยินเสียงมันร้องและเสียงวิ่งมาก็วิ่ง
ดักหน้าออกมาถามว่า “เกิดอะไรหรือ”

“แผ่นดินถล่ม” มันตอบพลางวิ่งห้อเหยียด

ฝ่ายกระต่ายตัวที่วิ่งออกมาถามก็ตกใจและเชื่อว่าแผ่นดินถล่ม จึง
โกยแนบตามกระต่ายที่บอกข่าวแผ่นดินถล่ม

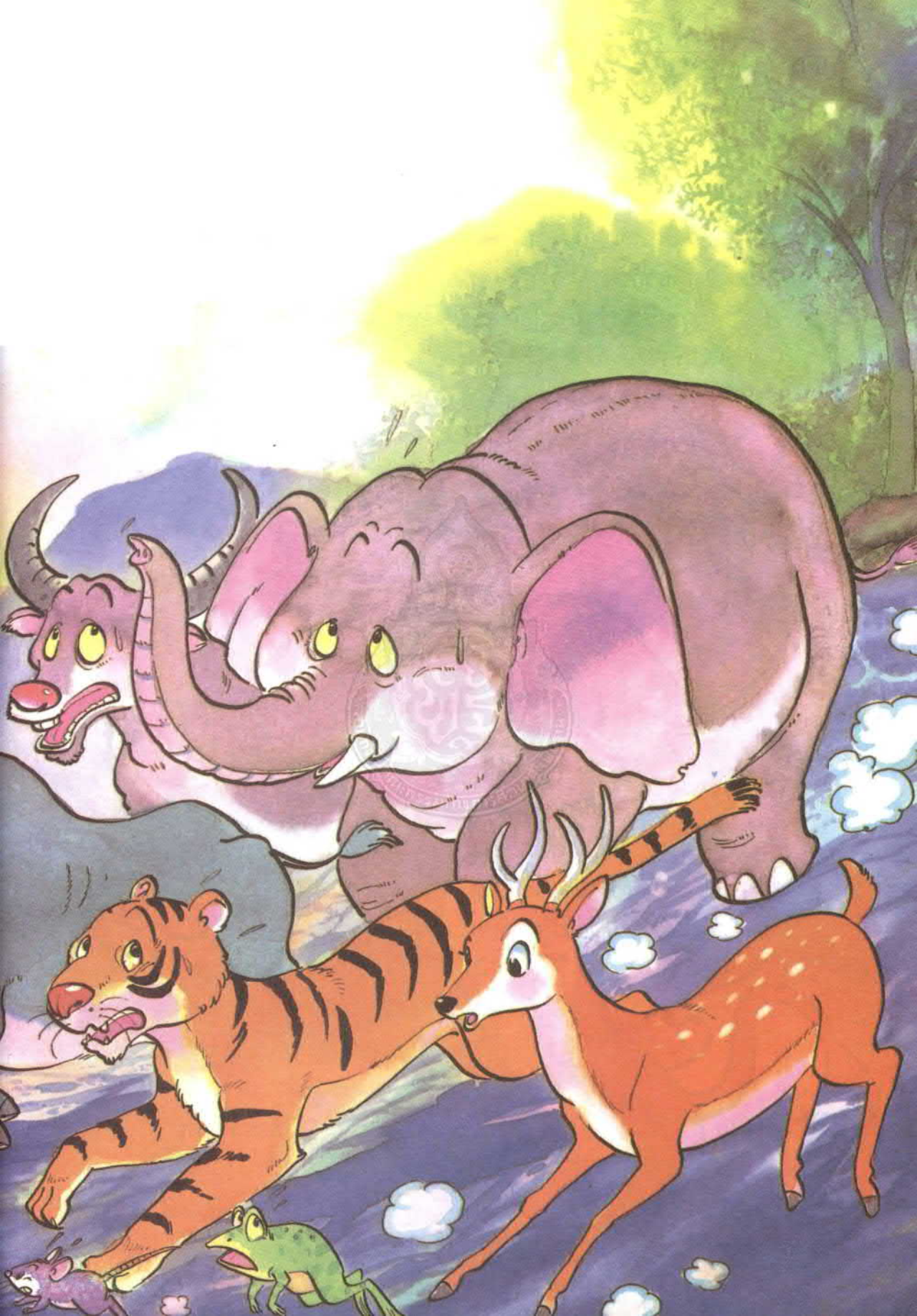
บรรดาสัตว์ป่าทั้งปวงเช่นหมูป่า อีเก้ง กวาง กระบือป่า โคป่า แรด เสือโคร่ง และช้าง บรรดาที่ได้ยินเสียงว่าแผ่นดินถล่ม ก็วิ่งหน้าตาตื่นมาดักกถาม หมูป่าวิ่งมาถึงก่อน ถามว่า “เกิดอะไรหรือ”

“แผ่นดินถล่ม” กระต่ายตะโกนตอบพร้อมกับวิ่งหน้าเร็ดไม่เหลียวหลัง

เท่านั้นเอง หมูป่าก็ส่งเสียงร้องดังลั่นป่าส่งข่าวให้สัตว์ป่าวทราบทั่วกันว่า “แผ่นดินถล่มแล้ว”

ป่าที่สงบสงัดก็อีกทีก็กรีกโครมปานแผ่นดินถล่มทลายจริง ๆ เพราะบรรดาสัตว์ป่าทั้งหมดต่างตื่นตระหนกวิ่งหนีแผ่นดินถล่มกันจนป่าไม้ราบเป็นทิวแถว

สัตว์ป่านั้นมีนาย นายของสัตว์ป่าคือพญาราชสีห์ ซึ่งเป็นสัตว์ที่
กล้าหาญ ได้ยินเสียงอีกทีก็วิ่งออกมาดักหน้าและร้องห้ามสัตว์ป่าทั้งหลายให้
หยุดวิ่ง แล้วสอบถามถึงสาเหตุของการแตกตื่นวิ่งกันจนป่าราบ สัตว์ป่าก็
ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า “วิ่งหนีแผ่นดินถล่ม”

พญาราชสีห์ “ใครบอกว่าแผ่นดินถล่ม”

สัตว์ป่า “หมูป่าบอกขอรับนาย”

พญาราชสีห์หันไปถามหมูป่า หมูปาก็ตอบว่ากระต่ายบอกเรื่อง
แผ่นดินถล่ม พญาราชสีห์ก็หันไปถามกระต่ายตัวแรกที่ตัวสั่นยังไม่หาย
ตกใจ กระต่ายตัวนั้นก็ตอบว่ากำลังนอนหลับอยู่ได้ยินเสียงตึงตัง

พญาราชสีห์ “แกนอนอยู่ที่ไหน”

กระต่าย “อยู่ที่กอหญ้าใต้ต้นไม้ขอรับนาย”

พญาราชสีห์ “ต้นอะไรรู้ไหม”

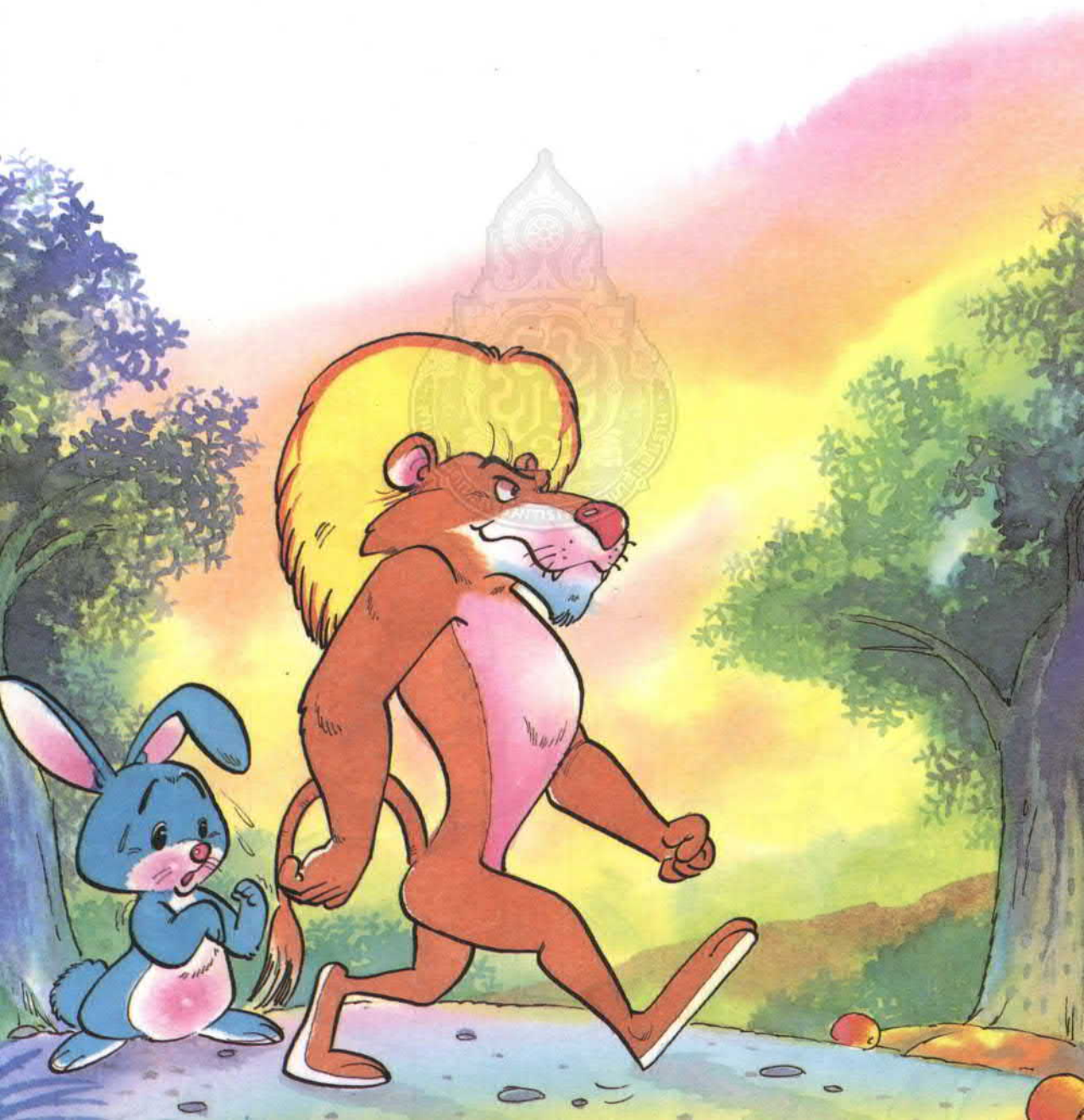
กระต่าย “ต้นมะตูม ขอรับนาย”

พญาราชสีห์ “ไหนแกพาเข้าไปดูซิ”

กระต่ายตัวนั้นร่างสั่นสะท้านด้วยความหวาดกลัว แต่กลัวอำนาจ
ราชสีห์มากกว่า จึงพาพญาราชสีห์เดินย้อนกลับมายังสถานที่ที่เกิดเสียง
เหมือนแผ่นดินถล่ม บรรดาสัตว์ป่าทั้งหลายที่ตื่นตระหนกวิ่งหนีกันป่าราบ
ตามกระต่ายด้วยความตระหนกตกใจกลัวก็เดินเป็นขบวนตามหลังราชสีห์
มาด้วย

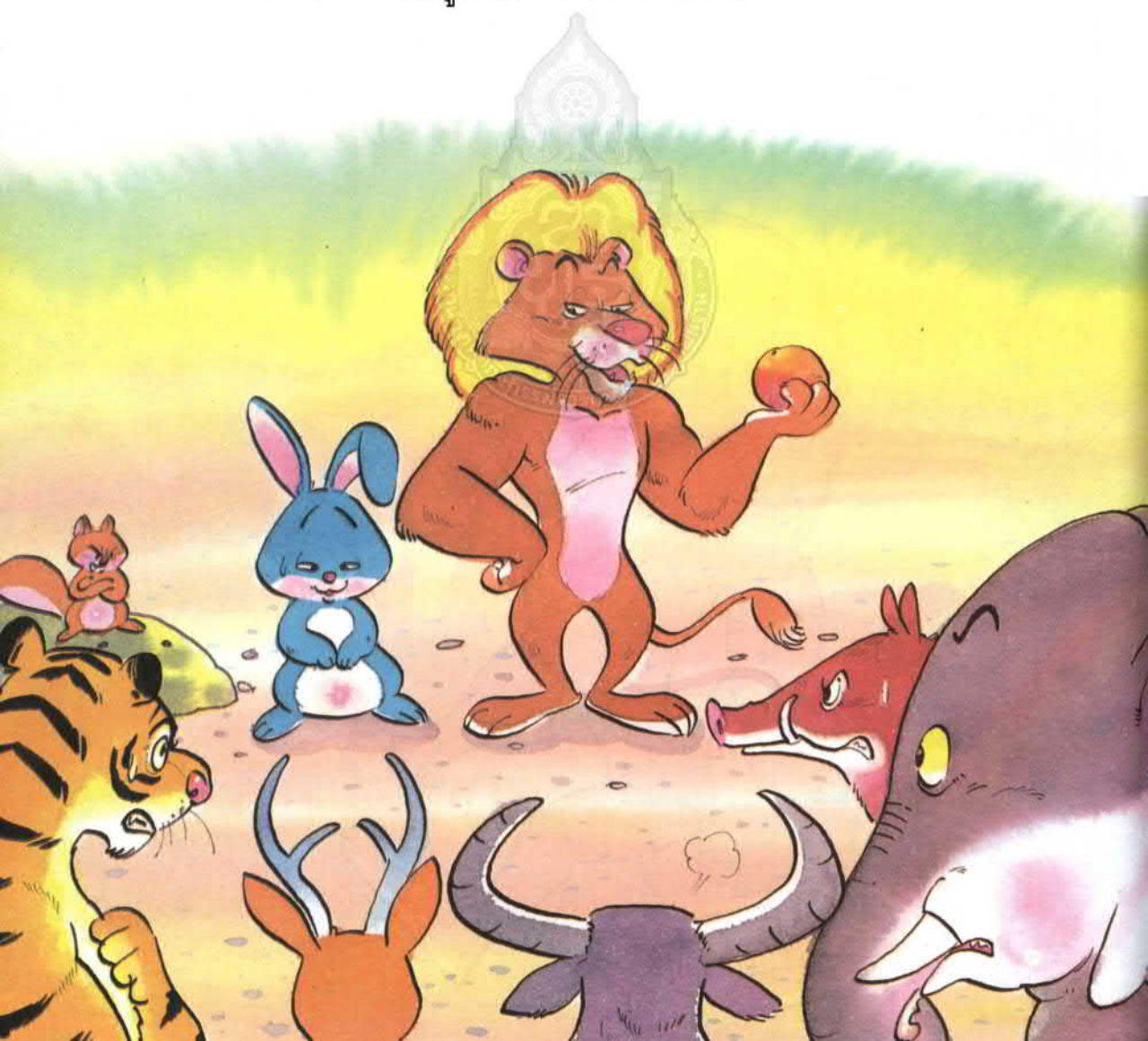

ครั้นมาใกล้กอหญ้าภายใต้ต้นไม้ใหญ่ที่กระต่ายนอนหลับนั้น
กระต่ายตัวนั้นก็ร่างสั่นสะท้านยิ่งขึ้นถอยหน้าถอยหลัง ไม่กล้าเดินเข้าไป
ดูใกล้ ๆ กับสถานที่แห่งนั้น ได้แต่บอกพญาราชสีห์ว่าอยู่ตรงนั้น

พญาราชสีห์จึงเดินเข้าไปดูด้วยอาการองอาจกล้าหาญ ก็ได้เห็น กอหญ้าที่กระต่ายนอนหลับ และไม่ไกลจากกอหญ้านั้นมีมะตูมลูกหนึ่งซึ่งสุกแล้วเพิ่งหล่นลงจากต้นของมันหมาด ๆ พญาราชสีห์จึงร้องประกาศแก่บรรดาสัตว์ป่าทั้งหลายให้ทราบความจริงทั่วกันว่าเสียงที่กระต่ายเข้าใจผิดขณะม่อยหลับว่าเป็นเสียงแผ่นดินถล่มนั้นคือเสียงลูกมะตูมสุกร่วงหล่นจากต้นลงดินนี่เอง

บรรดาสัตว์ป่าทั้งที่ได้รับความเจ็บมากบ้างน้อยบ้างจากการวิ่งหนีแผ่นดินถล่ม เพราะชนกับต้นไม้บ้าง เหยียบกันเองบ้าง ก็ส่งเสียงครางพึมพำด้วยความเข้าใจและดูหมิ่นกระต่ายว่า “โธ่เอ๊ย”

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลงแล้วทรงย้ำความจริงว่า คนโง่เห็นอะไร และได้ยินอะไรไม่พิจารณาให้ถ่องแท้ เกิดความเชื่อง่าย ๆ ย่อมทำตนเองให้ลำบาก และพลอยให้คนอื่น ๆ แยกตื่นเพราะความเชื่อ่ง่ายทำให้ได้รับความเดือดร้อนลำบากไปด้วย

จบแล้วพระพุทธเจ้าทรงชี้แจงเรื่องกลับชาติหรือชาติปัจจุบันของสัตว์ป่าเหล่านั้นว่า กระต่ายกิติ บรรดาสัตว์ป่าที่วิ่งหนีแผ่นดินถล่มกันด้วยความเข้าใจผิดกิติ คือบรรดาชาวบ้านและชาวเมืองที่มักเชื่ออะไรต่ออะไรตาม ๆ กันง่าย ๆ ในทุกวันนี้ ส่วนพญาราชสีห์ครั้งนั้นคือ **พระพุทธองค์** ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง **กระต่ายตื่นตูม** ลงด้วยประการฉะนี้

ชาดกเรื่อง สุนัขแสนรู้
ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ มี
อยู่ในสุนัขชาดก หมวดทุก-
นิบาต แห่งพระสูตรตันตปิฎก
เหตุเกิดของชาดกเรื่องนี้มีดัง
ต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ในพระเชตวนาราม
กรุงสาวัตถี เมืองหลวงของ
แคว้นโกศล ทรงทราบเรื่องที่
พระสงฆ์ในวัดนಾಮาสันทนากัน

เรื่องนั้นมีอยู่ว่า

ที่วัดพระเชตวันหรือพระ
เชตวนารามนั้น นอกจากมีพระ
คันธกุฎี ที่ประทับของพระ-
พุทธเจ้า **กุฏิเสนาสนะ**อันได้แก่
กุฏิที่อยู่อาศัยของภิกษุสงฆ์ **อุ-
ปัฏฐานศาลา**อันได้แก่โรงพยา-
บาลอาพาธ และ**ธรรมสภา**คือ
สถานที่ประชุมสงฆ์ประจำวัด
สำหรับพระสงฆ์ประชุมถกปัญหา
กัน แล้วก็มีอาสนศาลาคือ
หอฉัน

ที่หอฉันแห่งนี้มีน้ำดื่ม
น้ำใช้สำหรับพระภิกษุสงฆ์ น้ำ
ใช้ก็ได้แก่น้ำสำหรับดักล้างบาตร
พระฉันอาหารแล้วต้องล้างบาตร
เช็ดบาตรให้แห้งแล้วนำไปเก็บ
ไว้ให้ตี ด้วยบาตรสมัยนั้น
เป็นบาตรดินเป็นพื้น พระภิกษุ
ออกบิณฑบาตได้อาหารมาแล้ว
มักมานั่งฉันกันที่นี่ ที่อาสนศาลา
จึงมีตุ่มใส่น้ำใช้และน้ำดื่ม ไว้
สำหรับพระภิกษุสงฆ์

คนดักน้ำมาใส่ตุ่มในหอ
ฉันหรืออาสนศาลานั้นเป็นชาว
บ้าน ประเภทคนวัดที่มารับใช้
พระสงฆ์ในวัด คนดักน้ำได้
กินอาหารเหลือจากพระสงฆ์
ด้วย ปีนี้คนดักน้ำได้เลี้ยงลูก
สุนัขเพศผู้ไว้ตัวหนึ่ง ลูกสุนัข
ได้กินเศษอาหารที่เหลือจาก
คนดักน้ำ ก็มีรูปร่างอ้วนพินารัก

ครั้นต่อมามีชาวบ้านผู้
หนึ่งได้มาเห็นลูกสุนัขซึ่งกำลัง
ร่น ๆ ตัวนี้ มีรูปร่างดี และทำ
ทางฉลาดจึงขอแลกสุนัขนี้ด้วย
ผ้าเนื้อดีและแถมเงินให้อีกจำ-
นวนหนึ่ง เมื่อตกลงกันแล้ว
ชาวบ้านผู้ซื้อสุนัข ก็ใช้โซ่ผูก
คอสุนัขขึงไป พร้อมกับโยน
อาหารล่อใจให้มันกินด้วย
สุนัขก็เดินต้อย ๆ ตามเจ้าของ
ใหม่ไปไม่ขัดขืน

ไปได้ไกลสักพัก เจ้าของ
ใหม่เห็นสุนัขไม่ตื่นรน และเดิน
ตามหลังมาโดยดี ก็สำคัญมั่น
หมายว่าสุนัขรักเจ้าของใหม่
คงลืมเจ้าของเก่าแล้ว จึงหยุด
เดินแล้วหันไปพูดปลอบใจสุนัข
พลางเอามือลูบหัวมันแล้วแก้
โซ่ออก พอโซ่หลุดจากคอเท่า
นั้น เจ้าของสุนัขก็ห่อเหี่ยวโดย
ไม่เหลือวหลังกลับไปดูเจ้าของ
ใหม่เลยแม้แต่น้อย

เจ้าของไหมยั้ง ร้อง
เสียงหลง ส่งเสียงเรียก และต่ำ
สุนัขลงไป

เจ้าสุนัขนั้นวิ่งแจ้นมา
จนถึงอาสนศาลาหรือหอฉัน
ที่พระเชตุवनารามซึ่งมันเคยอยู่
อาศัยกับคนตักน้ำถวายพระสงฆ์

พระสงฆ์ในวัดซึ่งทราบ
เรื่องเจ้าสุนัขที่ถูกเจ้าของไหม
ซื้อไปแล้วกลับมาอยู่ที่เดิมอีก
ก็พูดกัน เรื่องนี้ได้เป็นปัญหา
ประจำวัน ในธรรมสภาหรือ
หอประชุมสงฆ์ในวัด พระสงฆ์
ทั้งปวงสนทนากันว่าสุนัขตัว
นั้นฉลาด สามารถสลัดตัวเอง
ออกจากเครื่องผูกคอคือ โซ่ ได้

พระพุทธเจ้าเสด็จมายัง
ที่ประชุมสงฆ์แล้วตรัสว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย สุนัข
ตัวนี้ฉลาดสามารถสลัดตัวเอง
ออกจากเครื่องล่ามผูกแต่ใน
บัดนี้เท่านั้นก็หาไม่ ด้วยว่าแม้
ในอดีตชาติ สุนัขตัวนี้ก็เคยทำ
ได้อย่างนี้มาแล้ว”

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวในอดีตนั้น ได้กราบ
ทูลอาราธนาให้ทรงแสดง พระ-
พุทธเจ้าจึงตรัส สุนัขชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

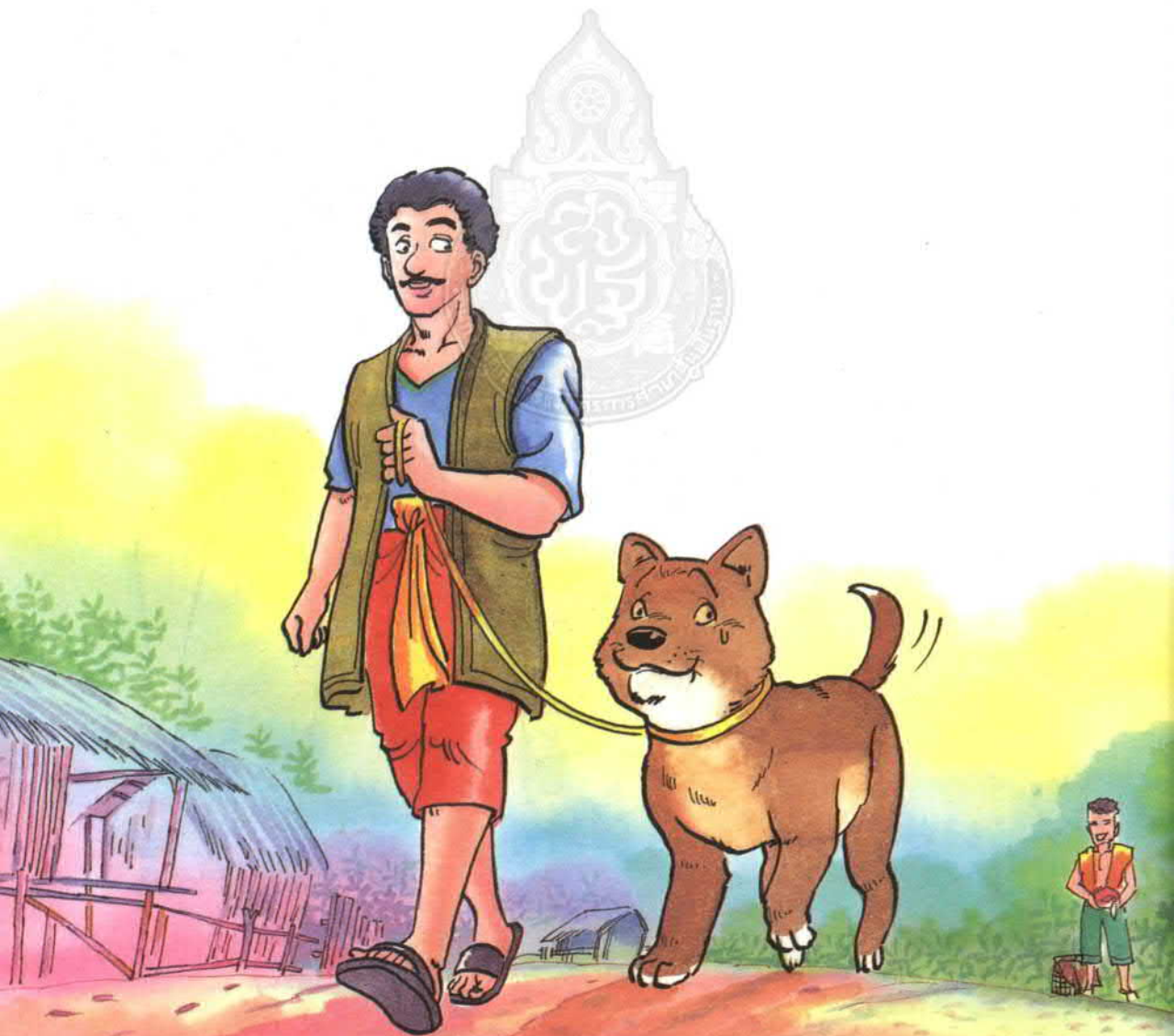

สุนัขแสนรู้

ที่เมืองแห่งหนึ่ง มีชาวบ้านคนหนึ่ง
เลี้ยงลูกสุนัขไว้ตัวหนึ่ง เขารักมันมาก ให้อาหาร
มันกินอิ่มทุกวัน สุนัขตัวนั้นก็อ้วนพีน่ารักและ
ฉลาด ชาวบ้านคนหนึ่งมาเห็นเข้าก็นึกเอ็นดูมัน
อยากเอาไปเลี้ยง จึงเจรจาขอซื้อจากเจ้าของ
ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ด้วยดี โดยผู้ซื้อตกลง
ให้ผ้าเนื้อดีหนึ่งชุด กับเงินอีกจำนวนหนึ่งเป็น
ค่าสุนัข

เมื่อตกลงกันแล้ว เจ้าของใหม่ก็ใช้เชือกหนังแบบเดียวกับแผ่นหนังสัตว์บางๆ ที่ใช้เป็นปลอกคอสุนัข ผูกคอสุนัขตัวนั้นล่ามต่อด้วยเชือก แล้วจูงสุนัขนั้นไป เขาพามันออกจากเมืองนั้นไปจนถึงปากทางใกล้ดงแห่งหนึ่ง ที่นั่นมีศาลาที่พัก เจ้าของใหม่เมื่อยล้า จึงจูงสุนัขเข้าไปที่ศาลานั้นแล้วผูกปลายเชือกล่ามมันไว้จากนั้นก็เอนกายนอนบนแผ่นกระดานแล้วม่อยหลับไปด้วยความเหนื่อยอ่อน

ขณะนั้นชายผู้นี้ ซึ่งเป็นชาวเมืองเดียวกับเจ้าของเดิมของสุนัข
เดินมาธุระที่ตงแห่งนั้น เขารู้จักสุนัขตัวนั้นดี และสุนัขตัวนั้นก็รู้จักเขา

เขารู้ว่าสุนัขตัวนี้ฉลาดและกำลังเป็นทุกข์ด้วยความรักและคิดถึง
เจ้าของเดิม แต่มันก็ยังไม่ได้ฉลาดพอที่จะปลดปล่อยตัวเองให้หลุดจากเชือก
หนังได้ มันมองดูชายที่มันรู้จัก แล้วกระดิกหาง พลังส่งเสียงครางหึ่ง ๆ
เบา ๆ ทักทายเขา เขาจึงกระซิบบา ๆ พร้อมแสดงกิริยาบอกให้สุนัขแสนรู้
ทำตาม

คำกระซิบของเขานั้นท่านผู้เรียบเรียงชาดกเรื่องนี้ได้ร้อยกรอง
เป็นคำฉันท์ภาษาบาลี ขึ้นต้นด้วยคำว่า “พาลो วตายํ สุขโข” เป็นต้น

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

เป็นสุขนักรู้จักปลดเปลื้อง
เคี้ยวเชือกหนังที่ไว้เฉยอยู่ไย

ออกจากเครื่องผูกมัดรัดคอได้
รีบเร็วไวกลับบ้านเก่าของเจ้าเอย

สุนัขได้ฟังคำพูดพร้อมกับอ่านกิริยาของชายคนนั้นเข้าใจความหมาย มันจึงส่งเสียงเบา ๆ ซึ่งท่านผู้เรียบเรียงเรื่องชาดกได้ถอดความหมายจากเสียงร้องของสุนัขตัวนั้นออกมาเป็นภาษามนุษย์ด้วยการร้อยกรองเป็นคำฉันท์ภาษาบาลี

คำฉันท์บาลีนั้นมีว่า

อัญฐิตํ เม มนสมิ เม อโถ เม หทาย กตํ
กาลญฺจ ปฏิกังขามิ ยาว ปสุตฺตฺตฺชนโน

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

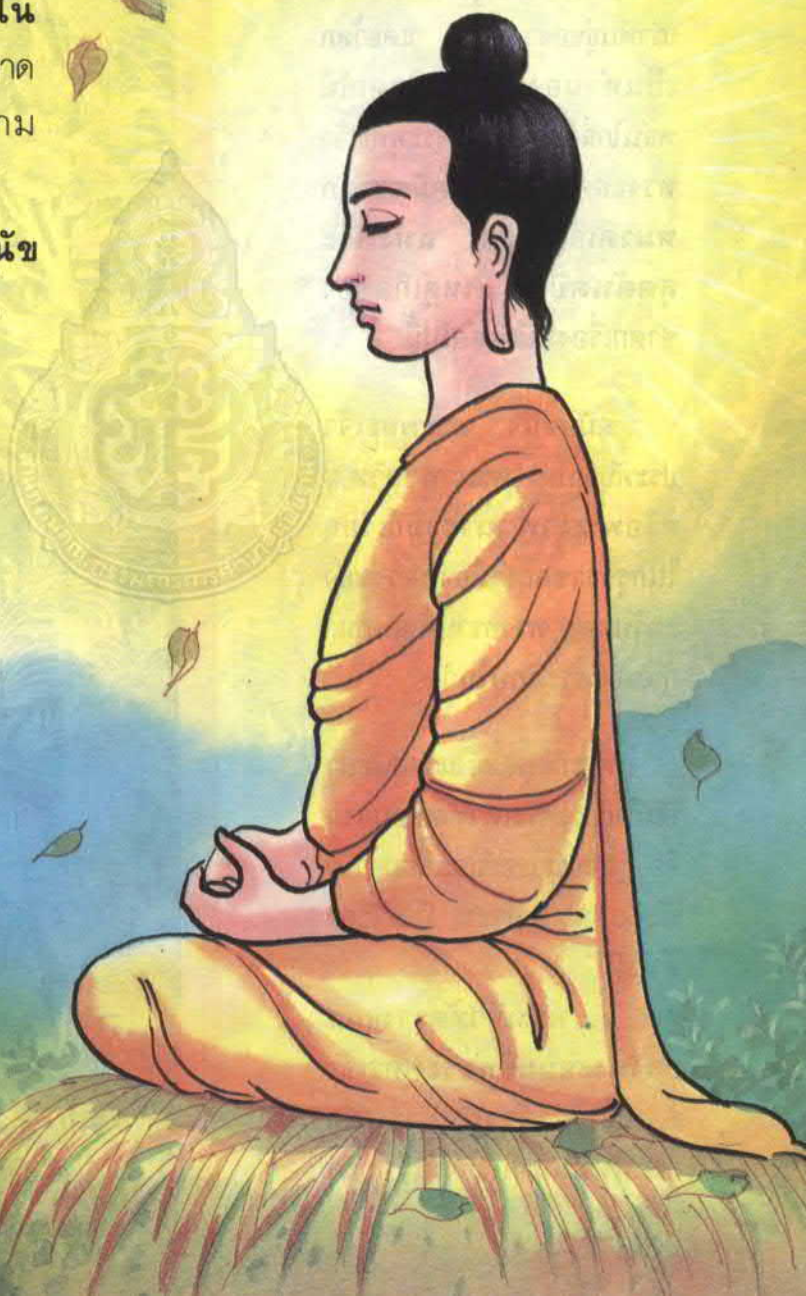
ข้าพเจ้าจดจำค่านายสอน ไม่นิ่งนอนด้วยเข้าใจแจ่มแล้ว
รอมันหลับกรนครอกเป็นออกแจว มุ่งแนบแน่วบ้านเก่าของเราเออ

๑๐๗ สักพักหนึ่ง เจ้าของใหม่ของสุนัขนั้นส่งเสียงกรนครอก สุนัขก็
เคี้ยวเชือกหนึ่ง เคี้ยวด้วยกลิ่นกินลงท้องด้วยความเอร็ดอร่อยด้วย พอเชือก
หนึ่งขาดมันก็วิ่งแจ้นกลับบ้านเดิมของมัน

พระพุทธเจ้าตรัสชาดก
เรื่องนี้จบลงแล้ว ทรงแสดง
ธรรมทรงชี้ให้เห็นกิเลสเครื่อง
ผูกมัดสัตว์ไว้ในโลกมนุษย์
และทรงชี้ปัญญาเป็นเครื่อง
ตัดกิเลสเหล่านั้น ดุจสุนัขกัดเชือก
หนึ่งขาดทำตนเป็นอิสระได้
แล้วทรงกลับชาตชาดกว่า สุนัข
ตัวนั้นในครั้งนั้นคือสุนัขใน
หอนั้นในบัดนี้ ส่วนชายผู้ฉลาด
สามารถสอนสุนัขให้ทำตาม
ได้คือพระพุทธองค์ในบัดนี้

จบชาดกเรื่อง สุนัข
แสนรู้ ลงด้วยประการฉะนี้

สำนวนภาษาไทยมีว่า ‘ลูกไม้ไม่หล่นไกลต้น’ เป็นความเปรียบว่า คนเราเกิดจากพ่อแม่ เช่นใด ก็มักเหมือนพ่อแม่หรือเผ่าพันธุ์ของวงศ์สกุล แต่ชาตกเป็นทำนองกลับกันคือลูกไม้หล่นไกลต้น เพราะพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในกรุงคมิชชาตกหมวดเอกนิบาต แห่งพระสูตรตันตปิฎก เหตุเกิดของชาตกเรื่องนี้มีดังต่อไปนี้

สมัยหนึ่ง พระพุทธเจ้าประทับอยู่ใน พระเวฬุวันวิหาร หรือพระเวฬุวันารามก็เรียก ในกรุงราชคฤห์เมืองหลวงของแคว้นมคธ ทรงทราบคำสนทนากันของพระภิกษุในวัด

พระภิกษุสงฆ์ในวัดสนทนากันถึงเรื่องพระเทวทัตเสื่อมลามก คือ ผลประโยชน์และเสื่อมความนับถือ จากมหาชน มี ๓ เรื่องด้วยกัน

๑. พระเทวทัตวางแผนปลงพระชนมชีพพระพุทธเจ้าด้วยการว่าจ้างนักยิงธนูมือแม่นเหมือนจับวางที่เรียกว่า

นายขมังธนู ไปลอบยิงพระ-
พุทธเจ้า แต่แผนล้มเหลว เพราะ
นายขมังธนูไม่กล้ายิงพระพุทธเจ้า
เรื่องนี้ชาวบ้านชาวเมืองส่วน
ใหญ่ไม่รู้เรื่อง รู้แต่บางคนแล้ว
เล่ากัน จนเป็นข่าวลือ ไม่มี
ใครทราบข้อเท็จจริง

๒. พระเทวทัต ได้วาง
แผนที่ ๒ ที่จะลงมือปลงพระ
ชนมชีพพระพุทธเจ้าด้วยตนเอง
โดยแอบขึ้นยอดเขาศิขณภูฏ
แล้วซ่อนตัวอยู่ที่ลับเขานั้น

ที่เขาศิขณภูฏ ซึ่งมี
ยอดเหมือนสัตว์ปีกที่เรียกกัน
ว่าแร้งนั้น พระพุทธเจ้าเสด็จ
ขึ้นไปประทับเสวยผาสุกวิหาร
เกือบเป็นประจำ

คำว่าเสวยผาสุกวิหาร
คือ การพักผ่อนนั่นเอง

เมื่อพระเทวทัตสืบรู้ล่วง
หน้าว่าพระพุทธเจ้าจะเสด็จ
ขึ้นไปยอดเขาศิขณภูฏจึงขึ้น
ไปแอบดักอยู่ก่อน แล้วก็ลี้
ง่อนหินขนาดใหญ่ลงมาหมาย
ให้ทับพระพุทธเจ้า แต่พลาด
เพราะก้อนหินที่พระเทวทัต
จัดให้กลิ้งลงมานั้นกระแทกเข้า

กับชะง่อนหินทางเบื้องล่างจึง
 แตกจากกัน แต่สะกิดหินก้อน
 หนึ่งก็กระเด็นไปถูกพระบาท
 พระพุทธเจ้าจนเกิดพระโลหิต
 ห้อและเป็นแผล พระโลหิตไหล
 ชิบๆ ภายหลังหมอชีวกโกมารภัจ
 ได้ประกอบยาพอกแผ่นที่พระบาท
 พระพุทธเจ้าทำให้แผลนั้นหาย

แผนการร้ายที่ ๒ ของ
 พระเวททัตนี้ มหาชนส่วนใหญ่
 ก็ไม่ทราบ

๓. พระเวททัตวางแผน
 สมคบกับพระเจ้าอชาตศัตรู พระ
 ราชาแห่งแคว้นมคธ ปล่อยช้าง
 ชื่อนาฬาศิริซึ่งกำลังเมาเหล้า
 และอาละวาดออกจากโรงช้าง
 หมายให้ช้างขยี้พระพุทธเจ้า
 ในขณะเสด็จออกบิณฑบาต
 ในกรุงราชคฤห์ ชาวเมือง
 แดกตื่นกันโกลาหลว่าช้างตกมัน
 กำลังไล่อาละวาดผู้คนและกำลัง
 ส่งเสียงร้องวิ่งเข้าใส่พระพุทธเจ้า
 แต่ครั้นช้างนาฬาศิริวิ่งถลัน
 ไปถึงพระพุทธเจ้ามันคุกเข่าหน้า
 ทั้งสองลงคารวะพระพุทธเจ้า

ช่างที่ชื่อนาพาศิริเป็น
ช่างศึกจากโรงช่างหลวง ปกติ
เวลาจะเข้าสงครามต้องกรอก
เหล้าให้กิน ๘ กระออม (กระออม
รูปร่างคล้ายหม้อและไห) จะ
อีกเหิมเข้ารบและวิ่งไล่แทงฝ่าย
ศัตรู แต่คราวนี้พระเทวทัตสั่ง
พนักงานช่างหลวงให้ช่างนา-
พาศิริกินเหล้าเพิ่มขึ้นอีกเท่า
ตัวเป็น ๑๖ กระออม

แผนการร้ายที่ ๓ ของ
พระเทวทัตเป็นข่าวฉาวโฉ่ไป
ทั่วบ้านทั่วเมือง

มหาชนรู้เช่นเห็นชาติ
ของพระเทวทัตก็ขมขื่นกันโก-
ลาหล และกล่าวโจมตีพระเทวทัต
กระทบไปถึงพระเจ้าอชาตศัตรู
มหาชนส่วนหนึ่งซึ่งนับถือพระ
เทวทัตก็เลิกนับถือ เลิกนำปัจจัย
ไปทำบุญที่วัดพระเทวทัต พระเจ้า
อชาตศัตรูที่เคยทรงสนับสนุน
พระเทวทัตทรงเกรงความเสื่อม
เสียจะมาถึงพระองค์ จึงตัดสินใจ
ไปวัดพระเทวทัต และงัดจี้
สำหรับถวาย

พระเทวทัตจึงเสื่อมความ
นิยมลงตั้งแต่วันนั้น

พระภิกษุสงฆ์ในวัดได้
ถกกันถึงเรื่องพระเทวทัตทำ
ผิดพลาด จนความทราบถึง
พระพุทธเจ้า ได้เสด็จมายังที่
ประชุมพระสงฆ์แล้วตรัสว่าพระ
เทวทัตเคยพยายามปลงพระ
ชนมชีพพระองค์แต่พลาดเช่น
นี้มาแล้วหลายครั้งในอดีต

พระสงฆ์ทั้งปวงใคร่ทราบ
เรื่องราวนี้ได้กราบทูลอาราธนา
ให้ทรงแสดง พระพุทธเจ้าจึง
ตรัสกรุณฺคมิคชาดก

เรื่องมีดังต่อไปนี้

ลูกไม้หล่นไกลต้น

มีนายพรานคนหนึ่ง เข้าป่าล่าสัตว์นำเนื้อมากินและขายเนื้อขายหนึ่งยังชีพ การล่าสัตว์ของเขาคือ ถี้ออาวุธ เช่น โตมร หรือหอกซัดไปปักอยู่บนห้างซึ่งทำไว้บนต้นไม้ที่กำลังมีลูกสุก เมื่อสัตว์มากินลูกไม้สุกที่หล่นจากต้นเขาก็ใช้หอกซัดนั้นพุ่งแทงสัตว์ตัวเคราะห์ร้าย

คราวหนึ่ง เป็นฤดูกาลที่ลูกกระบกกำลังสุกและหล่นจากต้น

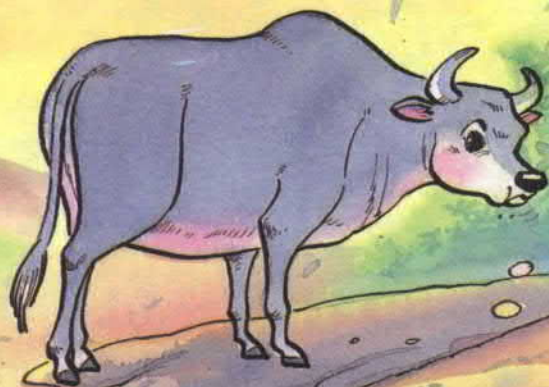
กระบก นั้นเรียกกันหลายชื่อ เรียกกระบกก็มี จะบกก็มี บก เฉย ๆ ก็มี เรียกว่ามะลิ้นก็มี ท้องถิ่นภาคเหนือเรียกว่า หมากมื่นซึ่งหมายถึงลิ้นขนาดของลูกกระบกใกล้เคียงกับลูกมะกอก รสชาติเวลาสุกก็คล้าย ๆ กัน

แต่ลูกกระบกสุกจะหวานกว่าหน่อยหนึ่ง ทั้งลูกกระบกและลูกมะกอกสุกัวและกวางป่าชอบกิน กินแต่เปลือกและเนื้อสุกแล้วก็บดเอื้องคายเมล็ดในออกมา

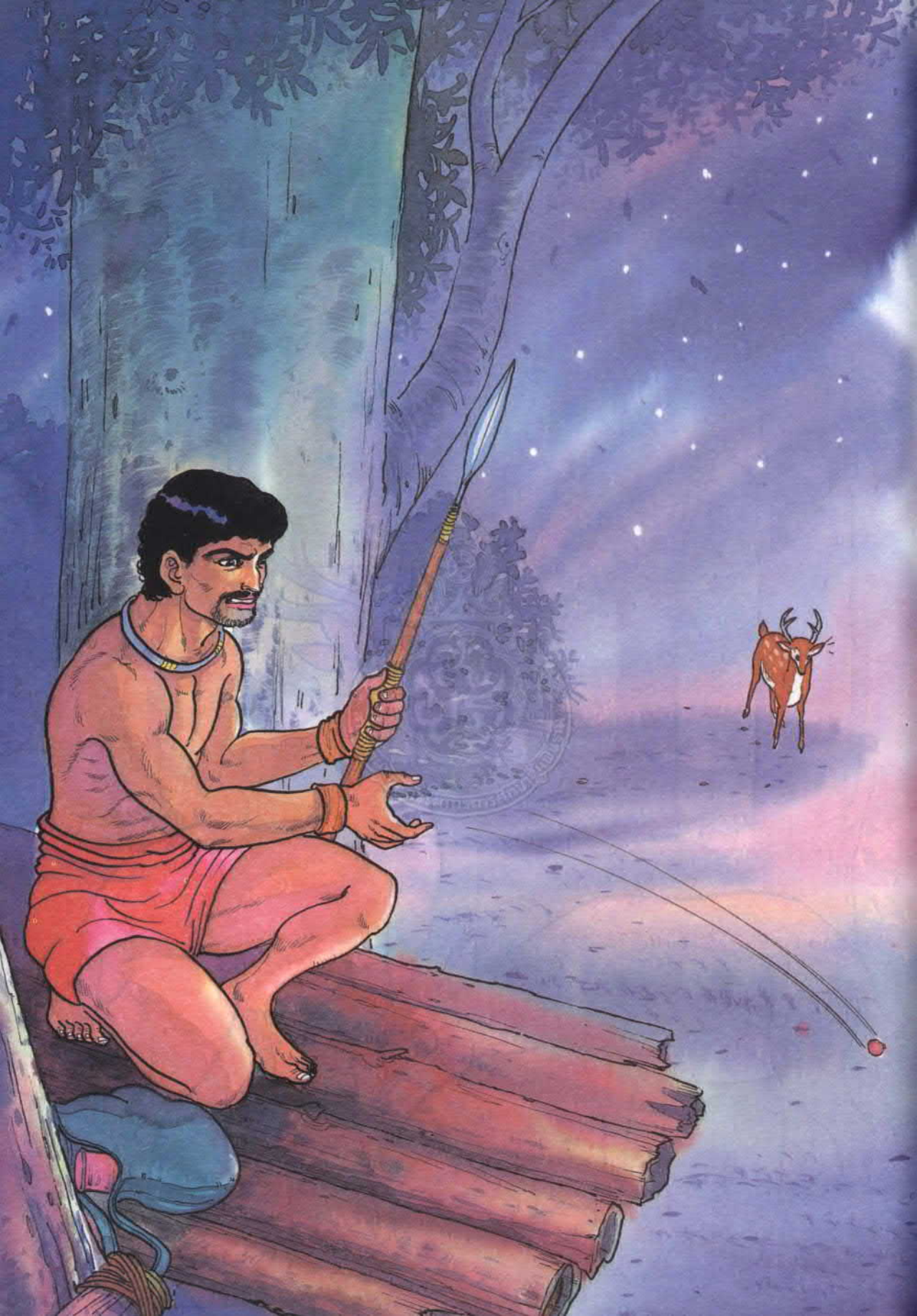
เมล็ดในมะกอกและกระบกนั้นแข็ง
 สำนวนไทยจึงมีบอกไว้ว่า “มะตูมแข็งนอก
 มะกอกแข็งใน”

สัตว์จำพวกหมูป่า และจำพวกที่ภาษา
 บาลี ในชาดกเรียกว่า “กรงคะ” (กรงคะ คือ สัตว์
 จำพวกกวาง) ก็ชอบกิน

หน้ามะกอกและกระบกสุกคือ หน้า
 ออกพรรษา

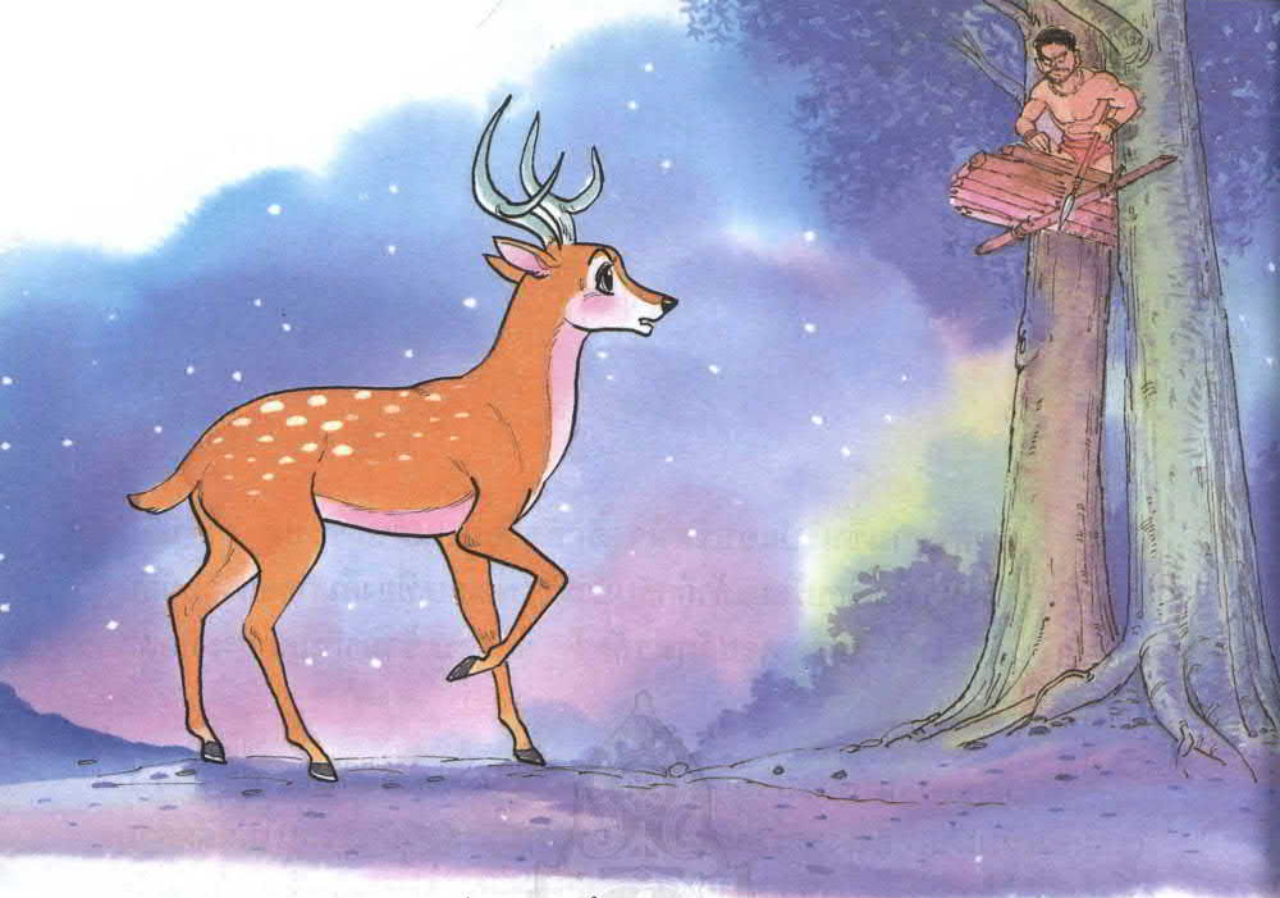

นายพรานขึ้นไปแอบขัดห้างดักสัตว์อยู่บนต้นกระบก ซึ่งมีลูกกำลังสุก ขัดห้างไว้เรียบร้อยแล้วก็กลับบ้าน พอเลยเที่ยงคืนก็ออกจากบ้าน เข้าป่าปีนขึ้นต้นกระบก คอยดักฆ่าสัตว์ ซึ่งชอบเข้ามากินลูกกระบกสุก ตอนก่อนรุ่งสาง

นายพรานนั่งแอบอยู่บนห้าง ได้ยินเสียงของสิ่งมีชีวิตเหยียบกิ่งไม้ เขามองเห็นมันเพียงเงาตะคุ่ม ๆ อยู่ข้างพุ่มไม้ สัตว์ป่าตัวนั้นไม่ผลีผลาม เข้ามาที่ใต้ต้นกระบก มันเดินวนไปวนมาโดยรอบ บ่ายหน้าเข้ามาใกล้แล้ว ก็ถอยออกไป

นายพรานกระหน้มใจด้วยความโลภ อยากให้มันเข้าใกล้ต้นกระบกโดยเร็วจึงค่อย ๆ ปลิดลูกกระบกสุกคาต้นแล้วโยนไปข้างหน้ามัน มันชะงักและถอยหลัง ไม่กล้าเข้าไปกินลูกกระบก

ชาตกบรยายเรื่องตอมนี่ไว้ว่ากว้างตัวนั้นนึกเฉลียวใจว่าทำไม
ลูกกระบกจึงผิดธรรมดาหรือธรรมชาติของต้นไม้ ด้วยธรรมดาของต้นไม้
เวลาลูกหล่นจะหล่นลงตรง ๆ ที่บริเวณใต้ต้นของตน แต่กระบกต้นนี้
ลูกหล่นผิดธรรมดา เพราะหล่นออกมาไกลจากต้นมาก มันจึงแหงนดูบน
ต้นกระบกมันเห็นนายพรานแล้วก็พูดภาษากวาง

นายพรานจะได้ยินหรือฟังเข้าใจหรือไม่ ชาตกไม่ได้ให้รายละเอียดไว้

ภาษากวางที่พูดถึงลูกกระบกหล่นไกลจากต้นนั้นท่านผู้เรียบเรียง
เรื่องชาตกได้ร้อยกรองเป็นคำฉันท์ภาษาบาลี

คำฉันท์บาลีนั้นมีว่า

ญาติเมตฺ กุรุคฺคสฺส

ยํ ตวํ เสปณฺณิ เสยฺยสิ

อญฺญํ เสปณฺณิ คจฺฉามิ

น เม เต รุจฺจเต ยลํ

แปลถอดความเป็นกลอนสุภาพได้ว่า

แน่ะมะลิ้น ลูกเจ้าหล่นไกลต้นมาก

เรานึกหลាកกริยาน่าสงสัย

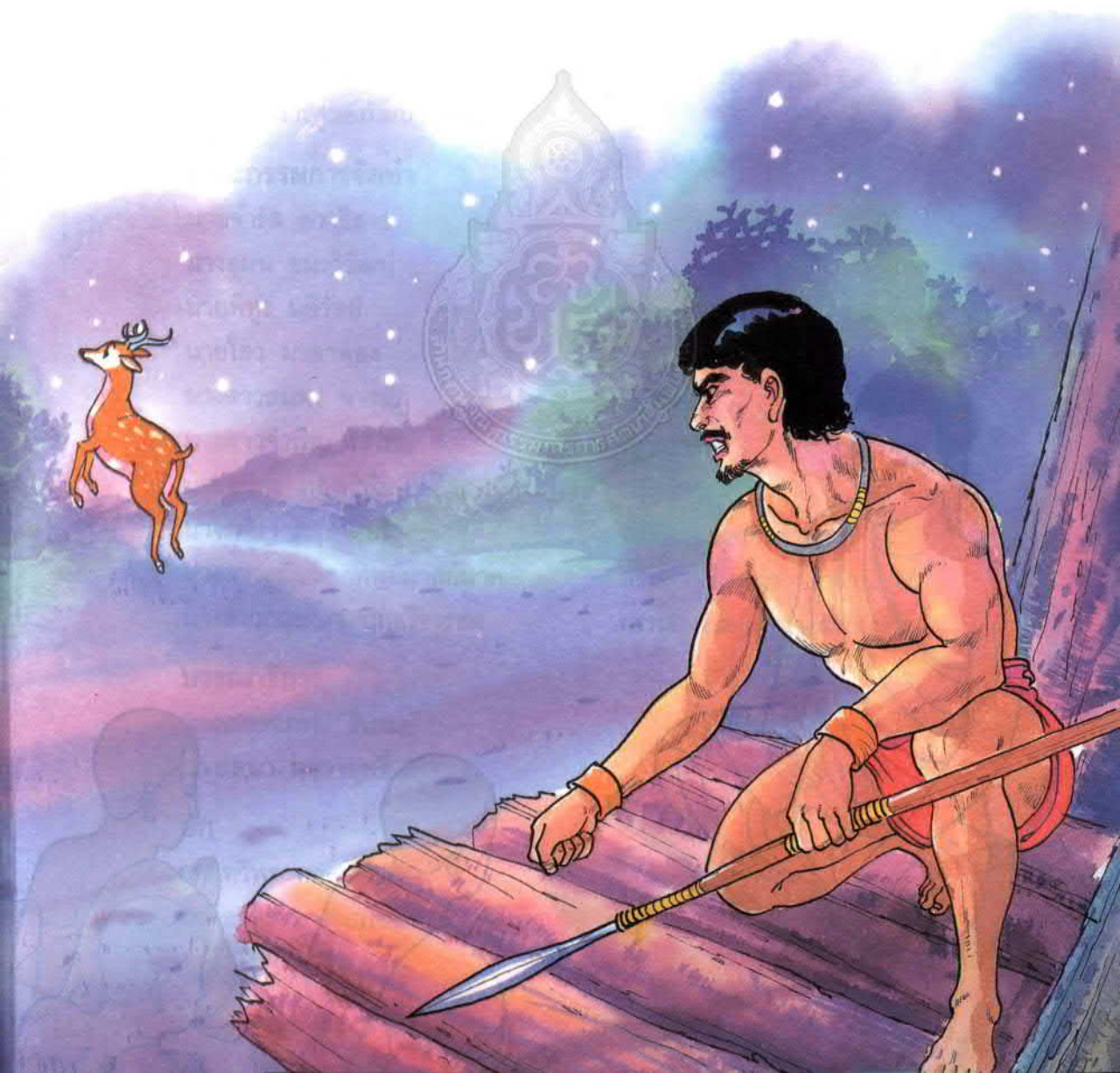
ลูกสุกของเจ้าเราไม่ชอบใจ

จำเราไปยังมะลิ้นต้นอื่นเอย

ว่าแล้วกวางตัวนั้นก็ผละจากไป นายพรานโมโหยิ่งนักจึงชั้ดหอก
ชั้ดตามหลัง แล้วคำรามด้วยความโกรธจัดว่า “เออ ครั่งนี้กูพลาดมึง”

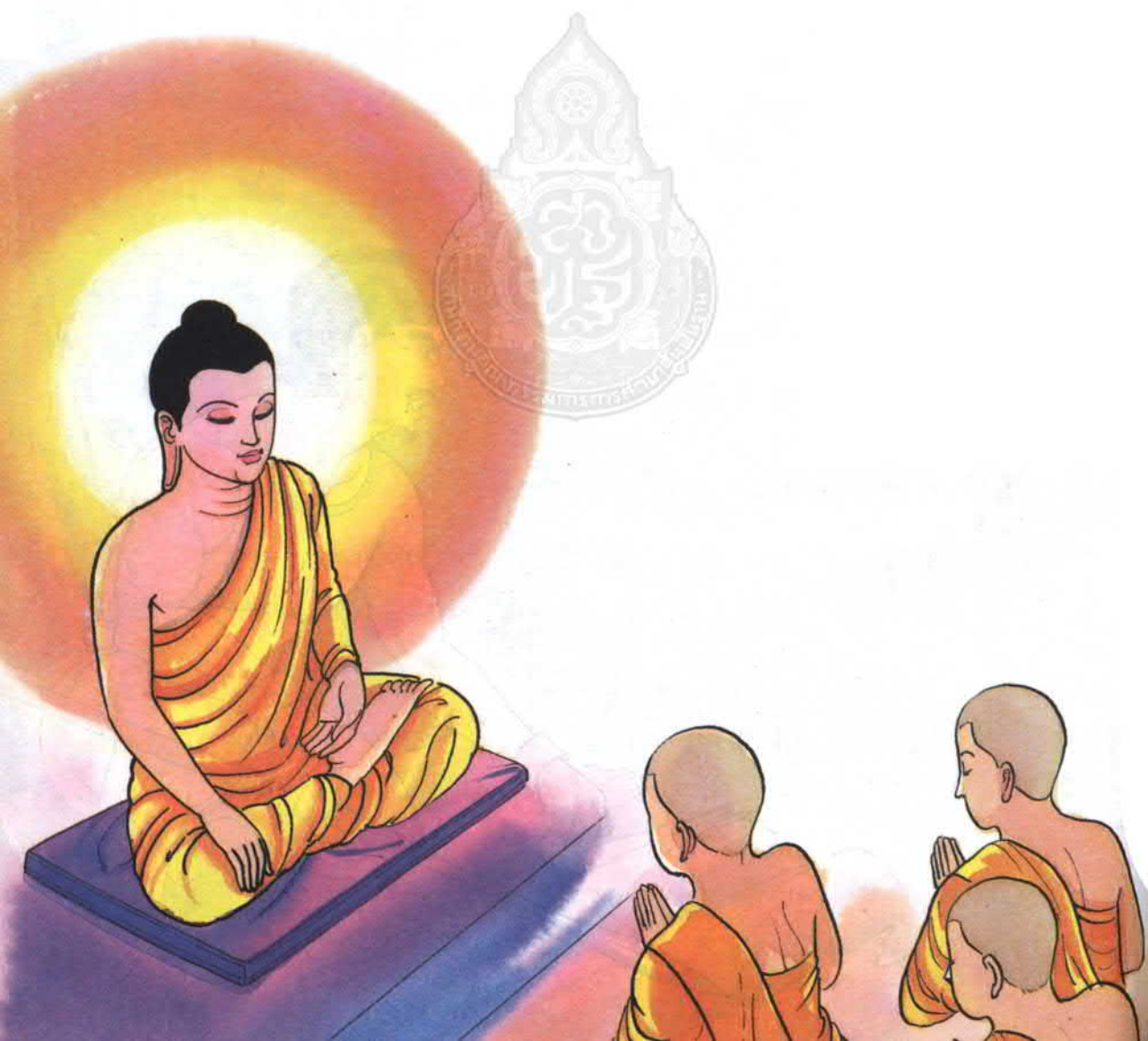
คล้ายกวางจะเดากิริยาของนายพรานออกและเข้าใจความหมาย
ของคำพูดของนายพราน กวางจึงส่งเสียงร้องเป็นภาษากวางมีความหมาย
เป็นภาษามนุษย์ว่า “แกไม่พลาดดอก เพราะแกทำบาปฆ่าสัตว์เช่นข้ามามาก
แกไม่พลาด แกลงนรกแน่นอน”

สิ้นเสียงร้อง กวางก็เด้นแผ่ล้วยผละจากไป

พระพุทธเจ้าตรัสชาดกเรื่องนี้จบลง แล้วตรัสแก่พระภิกษุสงฆ์
 ทั้งปวงว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย นายพรานใจบาปนั้นครั้งตายจากโลกนี้แล้ว
 ก็ตกนรกหมกไหม้สิ้นกาลนาน เมื่อหมดวิบากอกุศลกรรมนั้นแล้วมาในชาติ
 ปัจจุบันได้มาบังเกิดเป็นมนุษย์ เป็น**พระเทวทัต** ส่วนกวางนั้น คือเราในบัดนี้
 นั่นเอง”

จบชาดกเรื่อง **ลูกไม้หล่นไกลต้น** ลงด้วยประการฉะนี้

ผู้เรียบเรียง

นายจำรัส ดวงธิดาร

ผู้วาดภาพ

บ้านเด็ก

นายวิชัย เอื้อประเสริฐ

นายวิจิต บุญหล้า

นายวัฒน์ ทองอร่าม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

รองอธิบดีกรมวิชาการ

(นายโกวิท ประวาลพฤกษ์)

ที่ปรึกษากรมวิชาการ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ

คณะกรรมการจัดทำ

นายจำรัส ดวงธิดาร

นางสุนน อมรวิวัฒน์

นายพิฑูร มลิวัลย์

นายไสว มาลาทอง

นางสาวสมพร จารุณฏ

นางสาวจำเริญ ให้ไทย

นายทวีพร ทองคำใบ

นางรัตนา ภาฯาฤทธิ

นางสาวสุนันทา ทิพย์มัลย์มาศ

นางสาวกฤษณา บุญเรืองรอด

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บรรณาธิการ

นางเพชรารณ รื่นรมย์

นางรัตนา ภาฯาฤทธิ

ปก

นายทวีพร ทองคำใบ

นายอาทร มาศมณฑนะ

**ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน**

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชุด ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก เรื่อง นิทานชาดก เล่ม ๑ สำหรับชั้นประถมศึกษาชั้น กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔

(นายอรุณ ปรีดีติลล)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นิทานชาดก เล่ม 1

ISBN 974-01-2826-2

9 789740 128267

ราคา 43.00 บาท

ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

นายณัฐพันธ์ กาญจนรินทร์ ผู้พิมพ์และโฆษณา

๕๖๐๐๘๕

www.suksapan.or.th